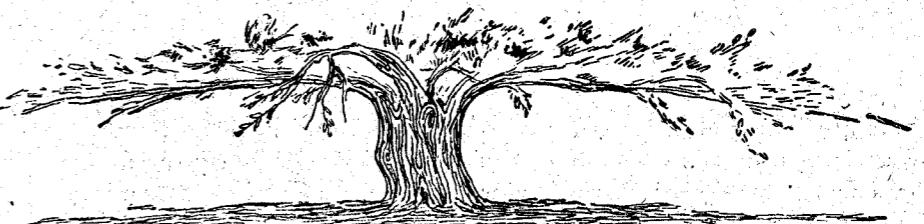

Η ΑΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΕΡΓΟΝ ΓΚΡΟΣΔΟ
ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙΝΟΝ ΣΑΛΟΝ

ΠΑΝΔΩΤΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'
15-31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1903

ΕΘΝΙΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

Φαντάζομαι τὴν θείαν Λατρείαν ὡς μίαν ώραιάν Τέχνην, ποῦ συνδυᾶσι δλας τὰς ἄλλας: πόιησιν, μουσικήν, ζωγραφικήν, ἀρχιτεκτονικήν, γλυπτικήν, ἀπαγγελίαν, ἥμοποιαν. Ὄταν δὲ θύτης, πρὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς βωμοῦ, περιβεβλημένος χρυσοποίικιτα ἀμφια. ἐνῷ ἐκπνέουν ἥρεμα πρὸς τὸν γιγάντειον θόλον· αἱ ἀρμονίαι τοῦ χοροῦ, ψαλμῳδοῦντος ἀργὰ τὸ τελευταῖον Ἀμήν, καὶ τρέμει τὸ ἔλαφρὸν ὑποκύανον σύννεφον· τοῦ θυμιάματος, ἐπισκιάζον μυστηριωδῶς τὰς ἱερὰς τοιχογραφίας,— δταν δὲ θύτης προσθλαμβάνῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς ὑπερτάτης ἐκστάσεως, καὶ γονυπετῶν ἀνατείνη διὰ τῶν δύο χειρῶν τὰ συμβολικὰ δῶρα, καὶ μὲ ιοχυράν, μὲ τρομώδη, καὶ παλλομένην φωνὴν ἀνακράζῃ: «τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα»,— δὲ θεατὴς αἰσθάνεται νὰ τὸν περιζώνῃ ἔνα οἰγος θαυμάσιον, ποῦ μόνον δοσφὸς συνδυασμὸς τόσων ὠραιῶν πραγμάτων, μόνον μία ὑπερφυής ἥμοποια θὰ ἥτο ἵκανη νὰ μεταδῷ τόσῳ σύσσωμον καὶ τόσῳ σύμψυχον. Εἶνε ἵσως αὐτὴ ἡ ὠραιοτέρα στιγμὴ τῆς θείας λειτουργίας, τὸ ἐπικαιρότερον σημεῖον τοῦ μεγάλου συμβολικοῦ δράματος, τὸ δόποιον ἀναπαριστάνεται εἰς τὸν δρόθιδόξους, ναούς. Αἰσθάνεται κανεὶς τὸ μεγαλεῖόν του καὶ δταν ἀκόμη δὲ ναὸς εἶνε μικρὸς καὶ γυμνός, καὶ δταν δὲ γιγάντειος θόλος χάνη ὡς ἀβυσσος μόνον εἰς τὴν φαντασίαν, καὶ δταν δὲ χορὸς ἀποτελῆται μόνον ἀπὸ δύο ψάλτας, καὶ δταν δὲ οἰερεύς, ἀντὶ χρυσοπαρύφου στολῆς, φορῇ ἀπλοῦν λευκὸν φελόνιον μὲν κόκκινον σταυρὸν...

Κάποτε μᾶλιστα, ἡ συγκίνησις τοῦ ἐκκλησιαζομένου εἶνε ἰσχυροτέρα καὶ ἀγνοτέρα εἰς τὰ πτωχικὰ ἔξωκλήσια, παρὰ εἰς τοὺς μεγαλοπρεπεῖς καὶ πολυανθρώπους ναοὺς τῶν πόλεων. Πρόπαντων ἐδῶ, εἰς τὰς ὁψιπλούτους Ἀθήνας, δπον ἡ πολυτέλεια εἶνε ἀκόμη πολὺ μεγαλεῖτερα ἀπὸ τὴν καλαισθησίαν, καὶ δπον δὲν κατωρθώῃ νὰ συνδυασθῇ ἀρμονικῶς,— οὔτε εἰς τοὺς ναούς, οὔτε εἰς τὰ θέατρα, οὔτε πουθενά,— τὸ ἀληθῶς ὠραιόν μὲ τὸ πραγματικῶς πλούσιον. Ἔγὼ τούλαχιστον, δσάκις θέλω νάπελαύσω μίαν τελείαν Λατρείαν, ἵκανην νὰ μοῦ δώσῃ ὅλην τὴν συγκίνησιν ποῦ ἐπιδέχεται τὸ ἔμφυτον θρησκευτικὸν αἴσθημα, δὲν πηγαίνω οὔτε εἰς τὴν ἐπίσημον Μητρόπολιν, οὔτε εἰς τὸν ἀριστοκρατικὸν Ἅγιαν Ειρήνην, οὔτε εἰς τὸν ἀστικὴν Ἅγιον Γεώργιον: Προτιμῶ ἔνα οίονδήποτε λαϊκὸν ναΐσκον μὲ τὴν λιτότητά του καὶ τὴν ἀπλότητα. Οχι διότι δ πλούτος καὶ δ πολυτέλεια εἶνε πράγματα περιττά διὰ τὴν συγκίνησιν, ἀλλὰ διότι, ἐκτὸς αὐτῶν, χρειάζεται καὶ κάτι ἄλλο, ποῦ δὲν τὸ εὑρίσκω εἰς τὸν ἀθηναϊκούς ναούς. Καὶ είμαι σημειώσατε, καλοσυγειθισμένος.. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ εὑρίσκα πάντοτε εἰς τοὺς ναοὺς τῆς πατρίδος μου,— τῆς ὠραιᾶς δόσου καὶ πολιτισμένης Ζακύνθου,— δστε ἡ ἔλλειψίς του ἐδῶ νὰ μοῦ κάμνῃ ζωηροτέραν ἵσως ἢ εἰς ἄλλους ἐντύπωσιν. Καὶ ἀν δύρχη πρᾶγμα τῆς πατρίδος μου, τὸ δόποιον νὰ νοσταλγῇ θεομότατα δὲντός μου ἀκοίμητος ζακυνθινός, εἶνε μία ζακυνθινὴ λειτουργία.

Μία... μία περισσότερον ἀπ' δλας: ἡ πανηγυρική, ἡ ἀρχιερατικὴ λειτουργία,— δπως ἔγι-

νετο τουλάχιστον πρό δ εἴκοσιν ἔτῶν, — εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης, τὴν 1δ Αὐγούστου, ἐσότην τῆς Κοιμήσεως. Ἀ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, θὰ ἥτο κάπως δύσκολον νὰ φαντασθῆτε τὴν καλλιτεχνικὴν τελειότητα αὐτῆς τῆς λειτουργίας, ὅσοι ἐκκλησιαζεσθε εἰς τὴν Ἀγίαν Εἰρήνην! Εἶνε τόσῳ διαφορετικὸν πρᾶγμα! Καὶ δῶμας, θὰ προσπαθήσω νά σας δώσω κάποιαν ἰδέαν.

”Οχι μακρὸν τῆς θαλάσσης, παρὰ τὸν Ἀμμον, ὑπάρχει μία μικρὰ πλατεῖα, ἔνα πλάτωμα ὅπως τὸ λέγον εἰς τὸν τόπον¹, περιτριγυρισμένον ἀπὸ σπίτια ἀρκετὰ μεγάλα, τὰ δποῖα ὅμως φαίνονται ὡς νάνοι ἀπέναντι τοῦ γίγαντος: τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὑψηλοῦ της κωδωνοστασίου. Εἶνε οἰκοδόμημα δύο αἰώνων, ἀλλὰ τόσον στερεὸν ὥστε οἱ ἀλλεπαλληλοι σεισμοὶ δὲν τὸ ἐπείραξαν, καὶ τόσον καλὰ διατηρούμενον, καὶ ἀπέξω καὶ ἀπὸ μέσα, ὥστε νομίζεις ὅτι πρὸ δὲ λίγου τὸ ἄφισαν οἱ τεχνῖται. Αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν

μοῦ ἔκαμναν πάντοτε τὰ ἀφθονα ἐκεῖνα παλαιὰ χρυσώματα, τὰ δὲ οὐδια λάμπουν εἰς τοὺς τοίχους, εἰς τὸ φάτνωμα, εἰς τὸ εἰκονόστασιον, ὃς κρησινά. Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶνε οὔτε μεγάλη οὔτε μικρά· ρυθμοῦ δὲ ἀπλουστάτου, χωρὶς περιστύλια, χωρὶς κίονας, χωρὶς πτέρυγας, χωρὶς θόλον. Ὁλη τῆς ἡ ἀρχιτεκτονικὴ μεγαλοπρέπεια συνίσταται εἰς τὴν συμμετρίαν, εἰς τὴν αὐστηρὰν ἀναλογίαν τῶν τοιῶν διαστάσεων. Ἀλλ ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος ὅ,τι κομψόν, ὅ,τι πλούσιον, ὅ,τι ἀδομονικόν. Θαῦμα ἰδέσθαι τὸ ἐκ γυνπτοῦ ἔνδιον χρυσοῦν εἰκονοστάσιον, αἱ τοιχογραφίαι αἱ ἀνωθεν τῆς διπλῆς σειρᾶς τῶν κομψῶν στασιδίων, ὁ γυναικωνίτης μὲ τὸ δικτυωτόν του καὶ τὸ ζωγραφημένόν του περίζωμα, ἡ δροφή, τροπαντῶν ἡ δροφή, μὲ τρεῖς πελωρίας συνθέσεις τοῦ Δοξαρᾶ, μέσα εἰς θαυμάσια διακοσμητικὰ πλαίσια χρυσᾶ. Ὅλα ἐκεῖ μέσα ταιριαστά, ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς κουβούκλιον τῆς Ἄγιας Τραπέζης, μέχρι τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς χρυσῆς περιστερᾶς τοῦ ὑψηλοῦ ἄμβωνος. μέχρι τῶν χρυσῶν καρφίων, ποῦ εἶνε ἐπάνω ἀπὸ τὰ στασίδια διὰ τὰ καπέλλα. Σκεύη, εὐαγγέλια, ἄμφια, σταυροί, θυμιατήρια, κανδῆλαι, πολυέλαιοι, κηροπήγια, μανούαλια, μέχρι τοῦ ἐλαχίστου, ὅλα παλαιά, ὅλα σφραγισμένα μὲ τὴν ἴδιαν σφραγίδα τοῦ πλούτου, τῆς κομψότητος καὶ τῆς καλαισθησίας.

Τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως, ή 'Εκκλησία

¹ Έσχάτως ώνομάσθη «Πλατεῖα Δοξαρᾶ», πρὸς τιμὴν τοῦ ζωγράφου τῆς Ἐκκλησίας.

είδα μὲ τὰ μάτια μού νὰ στέλλῃ δόπισω εἰς τὸ Ιερὸν «γιὰ νὰ φτειάσουν καλλίτερα τὰ τρικέρια», τοὺς δύο διακόνους, ποὺ ἔξηλθαν κάποτε νὰ τὸν περιστοιχίσουν «διὰ νὰ πάρῃ καιρὸ» μὲ διτρίκηρα δεμένα ἀκαλαισθήτως. «Ἀλλοτε τὸν ἥκουσα, αὐτὸν τὸν ἀγαθώτατον καὶ μελίγλωσσον, νὰ ὑβρίζῃ τὸν Εὐταξίαν, διότι εἶχε τοποθετήσῃ τὶς τόρτσες¹ μὲ κάποιαν ἀσυμμετρίαν, ἀνεπαίσθητην διὰ κάθε ἄλλον, ἀλλ’ ἀνυπόφορην διὰ τὸν Δεσπότην. Καὶ ὁ καλὸς Ἀναγνώστης ὑπέκυψε κατησχυμένος, μὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι εἶχε διαπράξῃ ἔγκλημα ὀλίγον ἐλαφρότερον ἀπὸ σιμωνίαν.

Ο Κατραμῆς ἡ τὸν ἐρωτευμένος μὲ τὴν Φα-
νερωμένην. Ἡτον ἡ Ἐκκλησία ποῦ τοῦ ἔταιριαζε.
Πρὶν γίνη Δεσπότης ἔχοματισεν ἐφημέριος
της, καὶ ἀφοῦ ἔγινε Δεσπότης, δὲν ἔπαυσε νὰ
τὴν προτιμᾷ καὶ ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν. Ἐκεῖ
μετέβαινε μόνον δσάκις τοῦ τὸ ἐπέβαλλε τὸ
καθῆκον, ἐνῷ εἰς τὴν Φανερωμένην ἐκκλησιά-
ζετο κάθε Κυριακήν, καὶ εἰς τὴν Φανερωμένην
ἔτελει συνήθως τὰς χειροτονίας του, καὶ τῆς
Φανερωμένης τὰς ἑορτὰς ἐλάμπουν προθυμό-
τερα διὰ τῆς παρουσίας του. Ο ἄρχιερατικὸς
θρόνος τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς, ὑψηλὸς καὶ αὐ-
τὸς καὶ στενός, ὃς νὰ κατεσκευάσθη ἐπίτηδες,
ἡ τὸν δ κατ' ἔξοχὴν θρόνος τοῦ Κατραμῆ²

’Αλλ’ ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς 15 Αὐγούστου. Γό τηλακόστρωτον δάπεδον τοῦ ναοῦ εἶνε σπαρμένον μὲ μύρτα. Παρὰ τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου ἀπλοῦται τάπης, κ^{αὶ} ἐπ’ αὐτοῦ μία πολυθρόνα βυσσινόχρους. Οἱ νεωκόροι ἀνάπτουν τὰ τελευταῖα κηρία. ’Απὸ τὸν ὑψηλὸν πύργον διαχύνεται ἡ μουσικὴ τῶν γλυκυκλάλων καθώνων. Εἶνε τόσον ἀρμονική, ὡς νὰ παρήγετο ἀπὸ γιγάντειον κλειδοκύμβαλον. Οἱ παρὰ τὴν θύραν δίδουν τὴν εἰδησιν: « Ἔρχεται ὁ Δεσπότης! » Ο λαὸς συγκινεῖται, παραμερίζει, ἀνοίγει εὐλαβῶς δίοδον ἀπὸ τῆς εἰσόδου μέχρι τοῦ καθολικοῦ. Βιαστικὸς καὶ ἀσχο-

¹ Τόρτσες = λαμπτάδες. Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ζακύνθου μεταχειρίζονται ὑψηλὰς λαμπτάδας, σχηματισμένας ἀπὸ τέσσαρα κηρία συγκεκολλημένα, αἱ δόποιαν βαστάζονται ἀπὸ παιδία καὶ τοποθετοῦνται κατὰ ζεύγη, δύο, τρία ἡ καὶ περισσότερα, ἀναλόγως τοῦ πλούτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐπισήμου τῆς ἥμέρας, κατὰ τὴν εἰσόδου τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν ἐκφρούτων Τιμών Δώρων, κτλ.

² Ο Νικόλαος Κατραπῆς είνε γνωστός καὶ ως συγγραφεὺς τῶν πολυτίμων ἔκεινων *Φιλολογικῶν Αλέκτων Ζακύνθου*. *Ἐγεννήθη τῷ 1820 καὶ ἀπέθανε τῷ 1886.* *Ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσεν ἐφημερίος τῆς ἐν Νεαπόλει Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.* *Ἀρχιεπίσκοπος ἦχειροτονήθη τῷ 1868.*

οφανής εἰσιδρμάτ πρῶτος δὲ Εὐταξίας, ωρίπτων παντού τὸ ἔξεταστικὸν βλέμμα του, διὰ νὰ ἵδῃ ἀντὶ εἶναι λα ἐν ταξει.. . Ἐπειτα εἰσέρχονται οἱ διάκονοι αἱ σχεδὸν συγχρόνως παρουσιάζεται δὲ Δεσπότης μὲ τὴν ἀκολουθίαν του, τοὺς Ἱερεῖς καὶ οὓς ψάλτας. Φορεῖ ἀπλῶς τὸ μαῦρον του ρά-
ον καὶ τὸ ἐπανωκαλύμαυχον. Εἶνε σοβαρός ἵδι φθιταλμοί του βλέπουν εἰς τὸ κενὸν καὶ τὸ εἴλη του ψιμυρίζουν: «Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθε-
οῦ ἑλέους σου εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκον σου...» Ιροχωρεῖ μέχρι τῆς Ωραίας Πύλης, κύπτει, σταυροκοπεῖται, καὶ μεταστρεφόμενος, ἀνατείνει τὴν εἰρα καὶ εὐλογεῖ τὸν λαόν. Τότε δὲ χορδὸς τῶν φαλτῶν μελῳδεῖ: «Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέ-
μῶν, Κύριε φύλαττε.. .» Καὶ τὸ πρῶτον ὅρος διατρέχει τὴν ἐκκλησίαν: διὰ τὴν πανήγυριν, ἔχουν συναχθῆ ὡς καλλίτεροι ψάλται τῆς ὄλεως, καὶ δὲ χορός των εἶνε θαυμασίως κατηρημένος εὐφραίνει τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν καρδίαν
ἀδημονία τοῦ ψαλμοῦ· εἶνε δὲ ὑπόσχεσις μιᾶς ελείας μουσικῆς ἀπολαύσεως.

”Ηδη δὲ Δεσπότης ἐκάθησεν εἰς τὴν πολυθρόναν του. Πλησίον του στέκεται μόνον δὲ γηραιὸς ελετάρχης καὶ δὲ νεαρὸς ἀναγνώστης, δὲ κρατῶντις ἡνὶ πατερίτσαν· οἱ δὲ λοι ἑρεῖς καὶ οἱ διάκονοι μιῇ κανεὶς τὸ Τερόν διὰ νὰ ἐνδυθοῦν. Τὴν ὁρανὴν τὴν τῆς ἀναμονῆς, δὲ Δεσπότης εἶνε ἀπλοῦς λαρὸς καὶ ἐπίχαρις. Τείνει τὴν χειρανὴν πρὸς σπασμὸν εἰς τοὺς προσερχομένους νὰ ὑποάλλουν τὰ σέβη των, ἐπιτρόπους, ψάλτας, ἐνοίτας. Δι’ δλους ἔχει ἔνα καλὸν λόγον, κάποτε λιαν ἐψυχολογίαν. Εἶνε δές ἀνθρωπος τοῦ κόμου εἰς τὸ σαλόνι του.

‘Αλλ’ οἱ ἵερεῖς ἐνεδύθησαν. Οἱ διάκονοι ἐφό-
εσαν στιχάρια καὶ δράρια διμοιύροφα, ἀπὸ κόκ-
ινον μεταξωτὸν μὲ χρυσοκέντητα κλοδιά. ‘Ο-
ρημέριος, ὁ ὥραῖος ἐκεῖνος γέρων μὲ τὰ κάτα-
πορα γένεια καὶ τὰ ἀργυρόλευκα μαλλιά, περιε-
λήθη τὴν ἔօρτασιμον στολήν, τὴν δποίαν μό-
νον τρεῖς φορᾶς τὸν χοόνον φορεῖ, — τὸ Πά-
χι, τὰ Χριστούγεννα καὶ σήμερον, — ἔνα θαῦμα
ωσσικῆς ἀμφιουργίας, ἀπὸ ἀργυρόχρουν στό-
ραν μὲ μεγάλα κόκκινα ἡ ἴοχορα τριαντάφυλλα
ἐ κρυστάλλῳ. ’Απὸ τὸ Ἰδιον ὑφασμα εἶναι
αἱ ὄλα τὰ καλύμματα τῆς Προθέσεως. ‘Ο Κα-
ραμῆς ἔβλεπε ζηλοτύπως τὴν ἱερατικὴν αὐτῆς
τολήν, ἡ δποία συνήνονε τὴν ωσσικὴν πο-
υτέλειαν μὲ τὴν παρισινὴν χάριν, καὶ πολὺ¹
ὑγαρίστως, ἀν τοῦ ἥτο δυνατόν, θὰ διέτασσε
δὸν Εὐταξίαν, — ὁ δποίος ἥτο καὶ ὁ ίδιαίτερος
ἀπῆτος του, — νὰ τοῦ μεταβάλῃ τὸ φελόνιον εἰς
ροταλίαν σάκκον. ’Αλλ’ ἐπειδὴ αὐτὸς ἥτο ὅνειρον

ηρκείτο νὰ δανεῖται, δσάκις ἥκολούθει τὴν λειτανίαν τοῦ Ἀγίου Διονυσίου, τὸ ἐπιτραχήλιον, τὸ ἐπιγονάτιον καὶ τὰ ἐπιμανίκια.

Οἱ Δεσπότης ἐστηκώθη. Οἱ τελετάρχης καὶ ὁ Εὐταξίας τοῦ ἔφορεσαν τὸν μακρόσυρον μανδύαν, ὁ ἀναγνώστης τοῦ ἔβαλε στὸ χέρι τὴν πατερίσαν, καὶ οἱ δύο διάκοι μὲ τὰ διτρίκηρα τὸν ἐπειστοίχισαν. Τόρα ἔρχεται εἰς τὴν μέσην, πρὸ τῆς Ὡραίας Πύλης. Θὰ «πάρῃ καιρὸν» διὰ τὴν λειτουργίαν. Κ' ἐνῷ ψιλοῦζει τὰς πρώτας προσευχάς, οἱ φάλται διαιρεθέντες εἰς δύο χορούς, τονίζουν τὸ προκαταρκτικὸν ἔκεινο: «Ἐν τῷ ναῷ ἑστῶτες τῆς δόξης σου, ἐν οὐρανῷ ἐστάναι νομίζομεν...»

Ἡ μελῶδια εἶνε ἀπλῆ, σεμνὴ καὶ βραδεῖα. Αἱ ὠραῖαι φωναί, ἀπὸ τοῦ μπάσου μέχρι τῆς σουλτάνας, συνενοῦνται εἰς ἄγγελικὴν ἀρμονίαν, κ' ἐνῷ ὁ πύργος σημαίνει μὲ τὴν μίαν — τὴν μικρὰν καμπάναν, σύνθημα ὅτι ἀρχίζει ἡ λειτουργία, — κ' ἐνῷ εἰς τὰ μικρὰ διαλείμματα τῆς ψαλμῳδίας, ἀκούεται ὁ γλυκύς, ὁ κατανυκτικὸς ψιλύρος τοῦ προσευχομένου ἀρχιερέως, οἱ πιστοί, μέσα εἰς τὸ θαυμάσιον ἔκεινο περιβάλλον τοῦ Ναοῦ, ὅπου βασιλεύει ὁ χρυσός καὶ ἡ πορφύρα, τὰ ζωηρὰ χρώματα τάναδεικνυόμενα εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, τὸ δόποιον εἰζορμᾶ ἄφθονον ἀπὸ τὰ μεγάλα καὶ ὑψηλὰ παράθυρα, εἰς τὴν ἡμεροκαλλῆ αἴγλην ὅπου ἀγωνίζονται ὠχρὰ τὰ μύρια φῶτα, τῶν κηρίων καὶ τῶν κανδυλῶν, μέσα εἰς ὅλην ἐκείνην τὴν λαμπρότητα, τὴν τάξιν καὶ τὴν φεγαλοπρέπειαν, ὅπου καθένας εἰξεύρει τὴν θέσιν του καὶ τὸ ἔργον του, ναί, οἱ πιστοὶ νομίζουν πραγματικῶς ὅτι «ἴστανται ἐν οὐρανῷ...»

Οἱ χοροὶ φάλλουν, ὁ Ἀρχιερεὺς προσεύχεται. Τόρα ἀσπάζεται τὰς εἰκόνας, τὸ Τρίμορφον, τὴν νεκρὰν Παναγίαν εἰς τὸν Ἐπιτάφιον, τὴν χρυσὴν εἰκόνα τῆς Φανερωμένης, τὴν εὐρεθεῖσαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐκεῖ κοντά ὅπου ἐκτίσθη ὁ ναός. Ἐπιστρέψει πρὸ τῆς Ὡραίας Πύλης, πάντοτε περιστοιχίζομενος ἀπὸ τοὺς Διακόνους, προσκλίνει εὐλαβῶς, ἀπαγγέλλων ἀσκεπῆς τὴν τελευταίαν εὐχήν: «Κύριε, ἔξαποστειλον τὴν χειρά σου ἔξι ψυχούς κατοικητηρίου σου καὶ ἐνίσχυσόν με εἰς τὴν προκειμένην διακονίαν σου...» καὶ μὲ μίαν ὠραίαν στροφήν, μὲ μίαν βαθεῖαν μετάνοιαν πρὸ τοῦ λαοῦ, εἰς ἔρχεται διὰ τῆς Ὡραίας Πύλης εἰς τὸ Βῆμα καὶ ἀσπάζεται τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν.

Τόρα ὁ πύργος πανηγυρίζει μὲ ὅλους του τόπους κώδωνας θραυστικῶς, καὶ ὁ χορὸς φάλλει μὲ τὴν ἴδιαν ἀργοστάλακτην ἀρμονίαν:

«Ὑπερευλογημένη Θεοτόκε, ἄνοιξον ἡμῖν τὴν θύραν τοῦ ἔλεους σου...» Οἱ Δεσπότης ἐκβάλλει τὸν μανδύαν, τὰ ἔγκολπια καὶ τὸ ἔξωροσον. Οἱ διάκονοι ἔκφωνοῦν: «Ἔρεις ἔξελθε!..» Καὶ οἱ ἵερεις, κρατοῦντες ἐπὶ προσκεφαλαίων τὰ ἀρχιερατικὰ ἄμφια, ἔξερχονται ἀπὸ τὸ Βῆμα καὶ παρατάσσονται παρὰ τὰς βαθμίδας τῆς Ὡραίας Πύλης. «Θὰ ντυθῇ ὁ Δεσπότης», — μία ἀπὸ τὰς ὠραιοτέρας τελετὰς τῆς ἀρχιερατικῆς λειτουργίας. «Ἄλλοτε, εἰς τὴν Ζάκυνθον, κατεσκεύαζαν πάροκον εἰς τὸ μέσον τοῦ καυστικοῦ, — πολυτελῆ ἔξεδραν ἐπὶ τῆς δοπίας ἀνερχόμενος ὁ Ἀρχιερεὺς ἐνεδύετο. Άλλ' ἡ καλαισθησία τοῦ Κατορμῆ ἔκρινε τὸ πάροκον ὑπὲρ τὸ δέον πομπῶδες, καὶ τὸ κατήργησεν. Ἐπροτιμοῦσε νὰ ἐνδύεται εἰς τὴν Ὡραίαν Πύλην, κατάντικυν τοῦ λαοῦ. Καὶ ἴδιαν ἐπαρουσιάσθη, ὑψηλότερος ὀλων, ἀσκεπῆς, μὲ τὸ ἔσωροσον, ἀπὸ βαθὺν καφόχρουν ψαφασμα, θαυμόν. Οἱ τελετάρχης καὶ ὁ Εὐταξίας, — οἱ μόνοι μαυροφόροι κληρικοί, — σπεύδουν νὰ τοῦ φορέσουν τὸ μεταξωτὸν κυανόλευκον στιχάριον. Οἱ χοροὶ διακόπτει πρὸς στιγμὴν τὴν ψαλμῳδίαν, διὰ νὰ ἐκφωνήσῃ ὁ ἀρχιδιάκονος τὴν εὐχὴν τοῦ στιχαρίου, καὶ πάλιν τὴν ἐπαναλαμβάνει ἀπὸ ἐκεῖ ποῦ ἔμεινε. Τὸ ἴδιον γίνεται διὰ τὸ ἐπιτραχήλιον, τὴν ζωνήν, τὰ ἐπιμανίκια, τὸν σάκκον, τὸ ἐπιγονάτιον, τὸ ὠμοφόριον, τὴν μίτραν καὶ τὴν ράβδον. Τοῦ τὰ φοροῦν τοῦ Δεσπότη ἔνα-ἔνα, ἀλλὰ μόνος του ἐκεῖνος δίδει τὸ «τελευταῖον χέρι», διότι θέλει τὸ κάθε τι νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν θέσιν του ἀκριβῶς, νὰ ἐφαρμόζεται τελείως. Καὶ ἀπὸ τὴν πολύφωνον ἀρμονίαν τοῦ χοροῦ, ἔπειροβάλλει κάθε τόσον μὲ ὠραίαν πτῆσιν τὸ ὑψηλὸν καὶ διάτορον σόλο τῶν διακόνων, ἔκφωνούντων ἐκ περιτροπῆς τὰ θαυμάσια λόγια, ποῦ ὑπενθυμίζουν ἡ διεξηγοῦν τὸν συμβολισμὸν ἐκάστου ἀμφίου: «Περιέωσαι τὴν φομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατέ, τῇ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου...» καὶ ἡ φομφαία αὐτῇ εἶνε τὸ ἐπιγονάτιον. «Ἐπὶ τῶν ὅμων, Χριστέ, τὴν ἀνθρωπίνην ἀράς φύσιν...» καὶ ἡ φύσις αὐτῇ εἶνε τὸ λευκὸν ὠμοφόριον. «Καὶ ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλήν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου...» καὶ ὁ στέφανος αὐτὸς εἶνε ἡ μίτρα.

Τόρα ὁ Δεσπότης εἶνε πάνοπλος. Ισταται ἐκεῖ μεγαλοπρεπής, πάγκαλος, θεῖος, ἀπάστραπτων, εἰς μέταξαν, εἰς χρυσόν, εἰς πολυτίμους λίθους. Θάμβος κατέχει τὸν λαόν πρὸ τῆς λάμψιεως ἐκείνης τῆς ἀπαραμίλλουν, ἐνῷ ὁ ἀρχιδιάκονος ἔκφωνε εἰς τὴν διαπασῶν: «Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων...»

Οἱ ἀρχιερεὺς εὐλογεῖ τὸν λαόν, καὶ περιστοιχίζομενος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἱερεῖς, προχωρεῖ εἰς τὸν θρόνον, τὸν δόποιον ἀναβαίνει τὰς ταπητοστρώτους βαθμίδας. Οἱ χορὸς ἀργοψάλλει: «Πνεῦμα ἄγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψιστοῦ ἐπισικάσει δοι...» Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ. «Ἡλθεν ἡ ὥρα τῆς ἀναιμάτου θυσίας. Ιερεῖς καὶ διάκονοι κλίνουν ἀσκεπεῖς τὰς κεφαλὰς περὶ τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον, ζητοῦντες τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἀρχιερεὺς προσεύχεται μαζὶ των, μὲ τὴν ἴδιαν συντριβήν, μὲ τὴν ἴδιαν ταπείνωσιν. Η ἀφωνος αὐτῇ σκηνὴ τῶν συλλειτουργῶν ἐνέχει τόσην κατάνυξιν, ὡστε ἡ συναίσθησις, ἡ ἐπίγνωσις τοῦ μεγαλείου τῆς στιγμῆς μεταδίδεται ἡλεκτρικῶς εἰς τὸν ἀκκλησιαζομένους, καὶ δταν ὁ χορὸς ψάλλῃ: «αὐτὸς τὸ Πνεῦμα συλλειτουργήσει σοι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου», νομίζεις δτι ἡ οὐρανία περιστερὰ πτερυγίζει θεόστατην ὑπεράνω τῶν σεβασμών κεφαλῶν.

Οἱ ἐφημέριοι εἰσέρχεται εἰς τὸ Βῆμα καὶ ίσταται πρὸ τῆς ἡγίας Τραπέζης. Οἱ διάκονοι λαμβάνουν τὰς θέσεις των πρὸ τῆς Ὡραίας Πύλης. Η ψαλμῳδία ἐκπνέει ἡρέμα, εἰς τόνους χαμηλούς, καὶ μετ' ὀλίγων δευτερολέπτων σιγήν ιεράν, ὁ ἀρχιδιάκονος ἔκφωνε: «Εὐλόγησον, Δέσποτα!» Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ιερέως ἀνταποκρίνεται ψηλότερα: «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρός...» Οἱ πιστοὶ σταυροκοποῦνται. «Η λειτουργία ἥρχισε.

* *

Καὶ ἔξακολούθει, καὶ τελειόνει, μὲ τὴν ἴδιαν τάξιν, μὲ τὴν ἴδιαν ἀκριβειαν. Διατί νὰ πολυλογῶ; Κάθε στιγμὴ της εἶνε ὠραιοτέρα τῆς ἀλλήλης καὶ μεγαλοπρεπεστέρα. «Ολα γίνονται εἰς τὴν ὥραν των καὶ εἰς τὸν τόπον των, χωρὶς λάσμα, χωρὶς δισταγμόν, χωρὶς ἔλλειψιν. Νομίζεις δτι οἱ ἀνθρώποι ἐκεῖνοι εἶνε κονδούριοι, ἡ τουλάχιστον ὅτι ἔκαμπαν πρόβρες. Καὶ διατί ὅχι; «Ἀν ἡθεία λειτουργία εἶνε ἡ παράστασις ἐνὸς συμβολικοῦ δράματος, ποιητικοῦ καὶ μουσικοῦ, διατί νὰ μή θέλῃ καὶ αὐτὸς τὴν πρόβαταν, δπως κάθε τι ἀλλο; Νὰ μή σας φανῇ λοιπὸν παράξενον ὃν σᾶς εἰπω, δτι εἰς τὴν Ζάκυνθον εἶδα ιερέα νὰ κάμην πρόβετες μὲ τὸν φάλιην του. Ἐπρόκειτο νὰ κανονισθοῦν αἱ φωναί, διότι ἡ ἐκφώνησι τοῦ ἔρχοντος της Μπάχ. Ἐπήγαινες ν' ἀκούσης τὸ τροπάριον τῆς Κασσιανῆς, διὰ νὰ συγκινηθῆσης μὲ τὴν γνώριμην μουσικήν, μὲ τὰ γνώριμα λόγια, κ' ἐτρέπεσο εἰς φυγήν, ἀπὸ φόβον μήπως διαπράξῃς ἀνθρωποποτονίαν...» Εμβαίνεις εἰς ἄλλην ἀκκλησίαν καὶ ενδίσκεσο πρὸ τοῦ ἴδιου βεβήλου ἀκούσματος, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν δτι ἡ μουσικὴ ἦτο ἄλλου εἶδους... ταραχῆς, ἄλλου χαρακτῆρος. Άλλα τί λέγω; Πολλάκις τῆς αὐτῆς λειτουργίας, τῆς αὐτῆς ἀκολουθίας τὰ τεμάχια ἀποτελοῦσαν τὸ παραδοξότερον μουσικὸν σύμφυρμα, τὸ γελοιωδέστερον ψηφιδωτόν, ἀκούων δὲ τὰ ἀρροτατα ἔκεινα καὶ τὰθέμειτα μέλη τῶν αὐτοτοχθονίων Παλεστρινῶν, ἥρωτας μὲ ἀγωνίαν

ποῦ θὰ καταλήξῃ τελοςπάντων ἡ ἀχαλίνωτος αὐτὴ ἀναρχία, τί θὰ προκύψῃ μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὸ ἀπερίγραπτον αὐτὸν χάος.

Ἐπιτέλους ἐπενέβη ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν — ἄ, ἥτο καιρός! — κατήργησε τὴν δῆθεν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν, ἀλλὰ κυρίως ἀθηναϊκὴν ἀμουσίαν, καὶ ἐπέβαλε παντοῦ τὴν βυζαντινήν. Τώρατα σεμνὰ καὶ μεγαλοπρεπή βυζαντινὰ μέλη, τὰ πατροπαράδοτα καὶ αἰωνιόβια, κυριαρχοῦν ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ἀθηναϊκούς ναοὺς καὶ φαίνεται ὅτι θὰ κυριαρχήσουν. Διότι δὲν πιστεύω νὰ χαλαρώθῃ εἰς τὸ μέλλον ἡ αὐτηρότης τῆς ἀπαγορεύσεως. Εἶνε ἀλήθεια, ὅτι δὲν ψάλλονται ἀκόμη ὅπως πρέπει, γνησίως καὶ ἀδιαφόρως, καὶ προπάντων ἐντέχνως. Ἄλλ’ ἵδον ὅτι ὁ κ. Νάζος, διευθυντής τοῦ Ὁρείου, μετέβη μὲν ἐντολὴν τοῦ Μητροπολίτου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, διὰ νὰ μεταφέρῃ ἔκειθεν τὴν ἀληθινὴν βυζαντινὴν μουσικὴν, καὶ νὰ ἰδρύσῃ ἐδῶ σχολὴν τελείων ἱεροψαλτῶν. Τοῦτο θὰ λύσῃ ἀρά γε τὸ ζήτημα; Δὲν γνωρίζω. Περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀποστολὴν τοῦ κυρίου Νάζου, μᾶς ἐνδιαφέρει πρὸς τὸ παρόν ἡ ἀπαγόρευσις τῶν μουσικῶν καινοτομιῶν. Δι’ αὐτοῦ γίνεται τὸ πρῶτον βῆμα: τὰ ἀλλα τὸ ἔλθον μόνα των, εἴτε μὲ τὴν ἀδειαν τοῦ κ. Νάζου, εἴτε χωρὶς αὐτῆν.

Τώρα γεννᾶται ἡ ἑξῆς ἀπορία. “Οτι ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ εἶνε ἡ μουσικὴ τῆς ἔθνικῆς μας Λατρείας, δὲν ὑπάρχει ζήτημα. Ἄλλ’ ἀρά γε εἰμπορεῖ νὰ μείνῃ αἰωνίως ὅπως εἶνε;” Η ἐποχὴ δὲν ἔχει καὶ ἐδῶ τὰς ἀπαιτήσεις της; Η «Θρηνώδης οινοφωνία» — ὅπως τὴν λέγουν οἱ ἔχθροι της, — εὐχαριστεῖ, ἐνθουσιάζει, μεταρσίνει πλέον ἀνθρώπους, ἀπολαύσαντας ἡδη τὰ θέλγητρα κάποιας εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ἀκούσαντας καὶ μερικὰ δρατόρια, εἰσελθόντας ὅπως δήποτε εἰς τὴν ὄδον νέου πολιτισμοῦ;

Εἶτα, ὅτι εἰς τὴν Ζάκυνθον ψάλλεται καὶ ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ. Ἄλλ’ ἡ Ζάκυνθος εἶνε τόπος πολιτισμένος. Τριακοσίων ἑτῶν κατάκτησις ἐνετική, γαλλική, ἀγγλική, ἐδημούργησαν ἔνα πολιτισμὸν εὐρωπαϊκόν, ὃ ὅποιος μόνον ἐσχάτως, μετὰ τὴν “Ἐνωσιν, ἥρχισε νὰ παρακαλέῃ. Πρὸς ἑκατὸν σχεδὸν χρόνων, ὅταν ἀκόμη αἱ Ἀθῆναι ησάν ἀθροισμα καλυψῶν καὶ ἐρειπίων, εἰς τὴν Ζάκυνθον εἶχαν... μελόδραμα! Καὶ δημος, ἀνθρώποι ἀνατραφέντες μὲ τοιαύτας παραδόσεις, φοιτῶντες τακτικῶτατα καὶ ἐμπαθέστατα εἰς τὸ θέατρον, μελομανεῖς σφρούζοντες ἀπέξω κάθε δύεραν καὶ συχνάζοντες χάριν τοῦ δργάνου καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Δυτικὴν ἐκκλησίαν, — ἐνθουσιάζονται, ἐκστασιοῦνται, δακρύζουν ἀπὸ τὴν συγ-

κίνησιν, δσάκις πηγαίνουν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς πατρίδος των καὶ ἀκούουν τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν! Σᾶς βεβαιῶ, ὅτι δὲν εὐχαριστοῦνται ὀλιγάτερον τὴν Σαρακοστὴν καὶ τὴν Μ. Ἐβδομάδα, ὅταν εἰς τὰς ζακυνθινὰς ἐκκλησίας ψάλλουν πολύτικα, ἀπὸ τὰς ἀλλας Κυριακὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὅταν ψάλλουν κορητικά. Πῶς λοιπὸν τολμᾶ νὰ λέγη ἔνας Ἀθηναῖος, ὃ ὅποιος οὕτε νάντικρυση εἶνε ἀξιος ἔνα Ζακύνθιον ὑπὸ ἔποψιν πολιτισμοῦ, — τουλάχιστον μουσικοῦ, — ὅτι δὲν εἶνε πλέον διὰ τὸ αὐτὸν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς βυζαντινῆς, τῆς ψαλλομένης κατ’ ἴδιαίτερον τρόπον, — συμφωνότερον πρὸς τὰ γοῦστά μας, — θὰ μᾶς ἀπεκάλυπτε καὶ ἔνα θησαυρὸν ἀγνωστὸν ἑθνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, τὴν εὐρωπαϊκὴν ὅπως ψάλλεται ἐν Ζακύνθῳ. Εἰνε, ἀν δὲν ἀπατῶμαι, αὐτὴ ἡ βυζαντινὴ τροποποιητεῖσα, ἐξελιχθεῖσα, ἐξευρωπαΐσθεῖσα βαθμηδόν, διὰ τῶν αἰώνων, — τελεία, μόνιμος. στερεά, ἀποκρυσταλλωμένη καὶ αὐτὴ ὅσον καὶ ἡ πρώτη. Τόσον ώραία καὶ τόσον υψηλή ἐκκλησιαστικὴ μουσική, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μείνῃ αἰωνίως περιωρισμένη εἰς τὴν νῆσόν της. Πολλὰ ἀπὸ τὰ εὐώδη ἀνθη τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐδάνεισεν ἔως τώρα εἰς τὴν μητρά της Ελλάδα της Ζακύνθου, εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ εὐώδεστερα τῶν ἀνθέων αὐτῶν. “Οταν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀρά γα ἡ γρήγορα, ἀφοῦ ἐννοήσουν καὶ ἀγαπήσουν πρώτα τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν, θάναγρωνται ἐπειτα, — ὅπως τὸ ἀνεγνώρισαν πρὸ πολλοῦ οἱ Ζακύνθιοι, — ὅτι τὸ πένιμον, τὸ θρηνῶδες τῆς υφος δὲν ἀρμόδει αἰσθητικῶς δι’ ὅλας τὰς ἀκολουθίας τῆς ὄρθοδοξίου ἐκκλησίας, διὰ τὰς πανηγυρικὰς λειτουργίας, διὰ τὰς θριαμβευτικὰς τελετάς, διὰ τὰς χαρμοσύνους δοξολογίας, καὶ ἐπιθυμήσουν ὡς κάτι πρεπωδέστερον καὶ διλήγην εὐρωπαϊκὴν μουσικήν, δησαυρὸς τῆς ζακυνθίας θὰ εἶνε πρόχειρος, καὶ τὸ νέον ζήτημα θὰ ἔχῃ τὴν λύσιν εὐκολωτάτην.

Ἄλλα μήπως εἶνε μόνον ἡ μουσικὴ; Πόσα ἄλλα διδάγματα καὶ παραδείγματα ἴεροτελεστικῆς εὐπρεπείας θὰ ἥτο ἱκανὴ νὰ μᾶς δώσῃ ἡ ζακυνθινὴ ἐκκλησία! “Ω, ἀν ἥμουν ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ πραγματοποιοῦν τὰ δύναμις των! Θάφιέροντα τὴν ζωήν μου εἰς τὸ ώραιότερον. Θὰ ἔζητοντα τὴν προστασίαν τῶν ισχυρῶν, — δηζῶν εὐρωπαϊκούς τὰς ἀπαιτήσεις μὲ τὴν ἀληθινὴν μουσικὴν, καὶ ἡ ἀναμόρφωσις, ἀρά γα ἡ γρήγορα, θὰ ἐπήρχετο πλήρης καὶ γενική. Τότε καὶ τὸ κοιμώμενον θρησκευτικὸν αἰσθητήμα θάφυπνον, καὶ ἡ ἀδιαφορία πρὸς τὴν Λατρείαν, τῶν ἀνεπτυγμένων προπάντων τάξεων, θὰ μετεβάλλετο εἰς θερμὸν νεοφάντιστον ἐνδιαφέρον. Διότι τότε θὰ ἐσύναζεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ οἱ ἀντιλαμβανόμενοι τὴν θείαν Λατρείαν ὡς μίαν ώραίαν Τέχνην.

“Οταν εἰς ἔνα τμῆμα τοῦ ἐλευθέρου Κράτους ὑπάρχῃ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, καλλιεργούμενη ἀπὸ αἰώνων καὶ φιλάσσασα εἰς σημεῖον νὰ ἱκανοποιῇ τελείως καὶ νὰ συμβιβάζῃ τὰς νέας ἀπαιτήσεις μὲ τὴν παλαιὰν παράδοσιν, νομίζω ὅτι ἔχει ὅλα τὰ δικαιώματα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐπικρατήσεως. Η κεφαλὴ τοῦ Κράτους ή πρώτουνσα, δοφείλει νὰ τὴν προσέξῃ, νὰ τὴν

γνωρίσῃ, νὰ τὴν δοκιμάσῃ. “Ισως εἶνε ἡ πολυπόθητος καὶ ὀνειρευτὴ μουσικὴ, ἡ ὅποια θὰ ἔλιε διὰ παντὸς τὸ ζήτημα μιᾶς νεοελληνικῆς ἐκκλησίας, συνενούσης ἐναρμονίως τὸν βυζαντινισμὸν μὲ τὸν εὐρωπαϊσμόν. “Αλλως τε, μία μελέτη ἐκ τοῦ πλησίου τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐκκλησίας, μεταβολής, δσας θὰ ὑπηρόδευεν ἡ ἀνάγκη, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐγκλιματίσεως. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἀφοῦ παρήρχετο ἡ πρώτη κατάπληξις, καὶ ἀφοῦ ἔξεπνεαν αἱ ἀναπόφευκτοι διαμαρτυρίαι τῶν ἀμούσων καὶ τῶν διπισθοδομικῶν, δλος δ καλαίσθητος κόσμος τῶν Ἀθηνῶν θὰ ἐκκλησιαστικός εἴη τὴν ζακυνθινὴν ἐκκλησίαν. Θὰ παρίστατο ἔκθαμψις εἰς τὴν Λατρείαν, δρθόδοξον, ἐλληνικήν, προσκολλημένην μὲ φανατισμὸν εἰς τὸν πολιτισμὸν τῶν πατροπαραδότων τύπους, — διότι διοτήριος αὐτὸς φανατισμὸς ἐγεννήθη εἰς τὴν Ζακυνθόν ἐνεκα τῆς σφοδρᾶς ἀντιζηλίας πρὸς τὴν Δυτικὴν ἐκκλησίαν, ἡ ὅποια ἀλλοτε ἐλέγει ἵσα πρὸς τὴν Ορθόδοξον δικαιώματα, — ἀλλὰ καὶ εἰς Λατρείαν πολιτισμένην, σύμφωνον πρὸς τὸ νεώτερον πνεῦμα, ἀρμόζονταν πρὸς τὴν ἀθηναϊκὴν ἐποχήν. Λὲν θὰ ἥτο τίποτε νέον, ἀφοῦ εἰς τὴν Ζακυνθόν τελεῖται ἡ αὐτὴ ἀπὸ αἰώνων ἀλλὰ διὰ τὰς Ἀθήνας θὰ ἥτο νεοφανής. Μία ἀνακαίνισις διὰ τοῦ παλαιοῦ, διὰ τὸν ὑπάρχοντας. Καὶ θὰ εἰχε τὴν δύναμιν νὰ διανοῖξῃ πολλοὺς δρφαλούς, τυφλοὺς τώρα πρὸς τὸ κάλλος, πρὸς τὴν ἀληθινὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ πρὸς τὴν ἀληθινὴν σεμνότητα τῶν ὄρθοδοξῶν ἐφοτελεστιῶν. Διότι θὰ ἔβλεπαν φανερά, ὅτι αἱ τελεῖται τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας, τὰς ὅποιας τόσον θαυμάζουν καὶ προβάλλουν πάντοτε ὡς ἀμίμητον ὑπόδειγμα, ἔχουν καὶ εἰς τὴν Ελλάδα τὰς ἐφαμίλλους των, καὶ δτι τὸ Κράτος μας κατέχει πλέον ὅλα τὰ στοιχεῖα διὰ νὰ καταρτίσῃ μίαν νεοελληνικὴν ἐκκλησίαν. δχι μόνον ἐλευθέρων καὶ αὐτοκέφαλον, ἀλλὰ καὶ τόσον πολιτισμένην, ὡστε νάντικρων είπεται πρὸς τὰς ἐνδιαφάνειας τῶν δύναμις τῆς ζακυνθίας θὰ εἶνε πρόχειρος, καὶ τὸ νέον ζήτημα θὰ ἔχῃ τὴν λύσιν εὐκολωτάτην.

Άλλα μήπως εἶνε μόνον ἡ μουσικὴ; Πόσα ἄλλα διδάγματα καὶ παραδείγματα ἴεροτελεστικῆς εὐπρεπείας θὰ ἥτο ἱκανὴ νὰ μᾶς δώσῃ ἡ ζακυνθινὴ ἐκκλησία! “Ω, ἀν ἥμουν ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ πραγματοποιοῦν τὰ δύναμις των! Θάφιέροντα τὴν ζωήν μου εἰς τὸ ώραιότερον. Θὰ ἔζητοντα τὴν προστασίαν τῶν ισχυρῶν, — δηζῶν εὐρωπαϊκούς τὰς ἀπαιτήσεις μὲ τὴν ἀληθινὴν μουσικὴν, δησαυρὸς τῆς ζακυνθίας θὰ εἶνε πρόχειρος, καὶ τὸ δένεογνοντα τὸν θρησκευτικὸν αἰσθητήμα, τὰ ἔθιμα, ἡ εὐπρεπεία καὶ ἡ τάξις τῆς ζακυνθινῆς ἐκκλησίας θὰ εἰςήγοντο εἰς τὰς ἀληθιναϊκάς, καὶ ἡ ἀναμόρφωσις, ἀρά γα ἡ γρήγορα, θὰ ἐπήρχετο πλήρης καὶ γενική. Τότε καὶ τὸ κοιμώμενον θρησκευτικὸν αἰσθητήμα μίαν μικρὰν ζακυνθινὴν ἐκκλησίαν. Μίαν ἐκκλησίαν — ὡ, πῶς τὴν ὀνειρεύομαι... — κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Φανερωμένης ἐν μικρογραφίᾳ, μὲ πλούσιον καὶ καλαίσθητον διάκοσμον, καὶ μὲ πύργον υψηλόν, πανύψηλον, ἀρμονικόν, ἀντηρχοῦντα ὡς γιγάντειον κλειδοκύμβαλον... Καὶ θὰ ἔγκαθίδρουα ἔκει-μέσα δλω ζακυνθινούς, ἀπὸ τοῦ πρώτου τερέως, μέχρι τοῦ τελευταίου νεωκόρου. Φυσικά, αἱ λε-

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ

ΥΜΝΟΣ

Έλα καὶ πάρε με, ψυχή,
στὴ δόξα καὶ στὰ φτερονυγίσματά σου,
τέλος τοῦ κόσμου ἐσὺ κι' ἀρχή,
στὸ φῶς, στὰ μάγια καὶ στὰ θαύματά σου.

Γυναικα, πάροντος γιὰ κορμὶ¹
τὸ σχῆμα τῶν μεγάλων ἀμφορέων,
κι' ἀνδοῦν σ' ἐσένα οἱ λογισμοί,
ψυχή, τῶν γλυκυπτάτων Ναζωραίων.

Μὲ τὰ μαλλιά σου, ντροπαλή,
τ' ἄγρά σου κάλλη κρύβεις κι' ἀπ' τ' ἀστέρια,
τῶν κοίνων πάντες τὸ φιλί,
ποῦ στῶν ἀγγέλων τρέμοντε τὰ χέρια.

Κι' ἀδιάκοπα δημιουργεῖς
τὸν ἀνθρωπὸ στὸν κόλποντον βαθεῖς σου,
μοιάζεις τῆς Δήμητρας τῆς Γῆς,
εἴν' ή ζωὴ στὰ στήθεια του δικῆ σου.

Ἄχροταγα τήνε ρουφᾶ,
τήν πάντε μὲ τὸ τίμο σου τὸ γάλα,
σὲ νανουρίσματα κρυφά,
ποῦ φτερονυγίζοντας ὅνειρα μεγάλα.

« — Πατρίδ', ἀλήθεια καὶ τιμή,
— μικρό μον, ἀποκομήσον, — νάνι - νάνι! —
πατρίδ' ἀλήθεια καὶ τιμή
σου πλέκοντας τῶν ἡρώων τὸ στεφάνι . . . »

Καὶ λέει σ' ἐκεῖνον, ποῦ γεννᾶς:
« — Ξέρεις; ή Μοῦρα δόντια ἔχει θηρίον·
παιδί μον, κάπον μὴ ξεχνᾶς
τὸ δρόμο ν' ἀνεβῆς τοῦ μαρτυρίου! »

Σ' ἀκούει ἐκεῖνο καὶ μεθᾶ·
δυνάμωσεν ή σκέψη τ' ὅνειρό του,
καὶ νειός, σὲ κάποιο Γολγοθᾶ,
μονάχος του στυλώντε τὸ σταυρό του.

ΘΕΛΙΑ ΕΡΓΟΝ ΙΟΥΛΙΟΥ ΛΕΦΕΒΡ
ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙΝΟΝ ΣΑΛΟΝ

Κ' ἔτοι, γνωμένο μιὰν αὐγὴ
στὶς δάφνες, τὸν φορεῖς τὰ σάβανά του,
— ὦ! τῆς ζωῆς χρυσοπηγή,
μεγάλη καταλύτρα τοῦ θανάτου!

Μ' ἀτέλειωτες εἶν' οἱ μορφές,
ψυχή, ποῦ πέροιεις κ' οἱ λαμπράδες
στοὺς πόνους ἀσποῖζεις τὶς κορφές,
δόλορθη, σ' ὑπεροκόσμιες ὡμορφάδες.

Σ' ἀρέσουντε, νὰ στολισθῆς,
στοὺς κήπους τὰ τριαντάφυλλα, τὰ κρῖνα,
καὶ μέσ' στοὺς κάμπους, τοὺς βαθεῖς,
τὰ στάχνα, ποῦ χορταίνονται κάθε πεῖνα.

— Τὰ στάχνα εἶν' ὄμορφα, χρυσᾶ,
ἡ γῆ, χωρὶς νὰ τὰ μετρῷ, τὰ δίνει
κι' ὅταν δὲ ἀγέρας τὰ φυσᾶ;
ἐκεῖνα κλαῖν καὶ λέν « — ἐλεημοσύνη! »

Σὰ βλέπης μέσ' στὸν οὐρανὸν
τάστρο, τὸ φῶς, ποῦ στὸ σκοτάδι ἀνάφτει
σ' ἔνα κατάρτι μακρονό,
ἔσν χρυφοδακρύζεις γιὰ τὸ ναύτη.

— Ποῦ πᾶν τὰ δόλασπρα πανιά;
"Αν πάλι θὰ γυρίσουν ποιὸς τὸ ξέρει;
— Γυναικα, πᾶν στὴ σκοτεινά,
ἡ θάλασσα δπον θέλει καὶ τ' ἀγέρι!

Μὰ ἔσύ, πεντάμορφη, γλυκειά,
τῆς Μοίρας φέρονται τὸν ξενητεμένο,
μέσ' ἀπὸ νύχτα μαγικιά,
σὲ κάποιον οὐρανὸν γαληγεμένο.

Κι' ἀν ἔλθ' ἡμέρα καὶ χαδῆ,
ἀπ' τὴν ψυχή τον τοῦ φωτὸς τὸ ἀστέρι,
γυναικα, θὰ τὸ ἀνάγμης πάλι ἔσν,
μὲ τ' ἄγιο, τὸ θαματουργό σου χέρι!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

ΠΡΟ ΕΝΟΣ ΑΙΩΝΟΣ

Η γαλλικὴ « Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων », ἀκόλουθοντα τὸ παράδειγμα τῶν ἀγγλικῶν « Τάιμς » — διότι εἶναι αἰώνοβια καὶ τὰ δύο φύλλα, — ἀναδημοσιεύει εἰδήσεις, αἴτινες περιείχοντο εἰς τὰς στήλας αὐτῆς πρὸ ἐνὸς ἀκριβῶς αἰῶνος, ἥτοι κατὰ τὴν ἀντίστοιχον ἡμερομηνίαν τοῦ ἔτους 1803. Εἶναι περιεργότατον πρᾶγμα νὰ βλέπῃ τὶς εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν τότε πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης καὶ ἀναγραφομένας μὲ δόλον τὸ χρῶμα τῆς νωπότητος, τὸ δποίον συνήθως ἔχουσιν αἱ καθημερινοὶ ἀναγραφαί. Καὶ Ἑλλὰς μὲν τότε δὲν ὑπῆρχεν, ὡςτε νὰ κινδωτοὶ τώρα τὸ ἡμέτερον ἐνδιαιφέρον ἐλληνικὰ ἀγγέλματα πρὸ ἐνὸς αἰῶνος, ἡ « Ἑλλὰς » κατὰ τὸ 1803 δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀναστηθῆ ἐκ τοῦ τάφου. « Υπῆρχεν δημοσιότητος ἐν μικρὸν ἐλληνικὸν κράτος, ἡ Ἐπτανησος Πολιτεία, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1800, καὶ ὑπάρχουσιν εἰδήσεις ἀναφερόμεναι καὶ εἰς αὐτό.

Ἡ « Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων » τῆς 12 Ιουλίου 1803 εἶχεν ἐκ Βενετίας τὴν ἔξῆς ἀνταπόκρισιν. « Ἐν Βενετίᾳ τῇ 26 Ιουνίου 1803. 'Ο Γενικὸς Πρόδρομος τῆς Ρωσίας ἔλαβεν ἐγκύλιον κοινοποίησιν διαλαμβάνονταν, διτὶ ἡ θέλησις τοῦ Αὐτοκράτορος εἶναι, ἡ Ιονικὴ σημαία καὶ οἱ ὑπήκοοι τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας τῶν Ἐπτανήσων νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ρώσων πρακτόρων καὶ προξένων ». Ἡ Ἐπτανησος Πολιτεία διετέλει, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ρώσου Αὐτοκράτορος, διότι ἡ ρωσοτούρκικὴ συμμαχία ἔξεδίωξεν ἐκ τῶν Ιονίων νήσων τοὺς δημοκρατικοὺς Γάλλους καὶ ἰδρυσε τὴν ἀνεξάρτητον ἐκείνην πολιτείαν. Σημειώτεον δὲ διτὶ εἶχε καὶ ἡ Πολιτεία ιδίους προξένους. 'Ἐν τῷ ἐνταῦθα ἐκδιδομένῳ Δελτίῳ τῆς Ιστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Εταιρίας (τμ. Β', 1885, σελ. 467-468) ἐδήμοσιενθή προξενικὸν δίπλωμα, δι' οὗ δὲ ἐκ Κέας Μιχαὴλ Πάγκαλος διωρίζετο πρόδρομος τῆς Ἐπτανησος ἐν Ἀθήναις, ἔχει δὲ ἐκδοθῆ τὸ δίπλωμα ἐκεῖνο τῇ 19 Μαΐου 1805. Ἡ Πολιτεία διήρκεσε μέχρι τοῦ ἔτους 1807, διτὲ δὲ ἡ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος δὲ Ἀ' παρεχώρησε τὰς νήσους εἰς τὸν

Μέγαν Ναπολέοντα διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Τιλσίτ.

Υπάρχει μία πρόκρινξις τῆς Ἐπτανησιακῆς Κυβερνήσεως, τοῦ ἔτους 1801, δι' ἣς γίνεται γνωστὴ ἐπισήμως εἰς τοὺς κατοίκους τῶν νήσων ἡ ἀναγνώρισις τῆς Ιονικῆς σημαίας. Ἡ προκήρυξις αὕτη, τῆς διποίας εἶναι σπάνια τὰ ἀντίτυπα, δὲν εἶναι πολὺ γνωστή, διὰ τοῦτο δὲ δὲν κρίνομεν ἀσκοπον νὰ τὴν δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα, ἀφίνοντες μὲν ἀμετάβλητον τὴν γλῶσσαν, διορθοῦντες δὲ μόνον τὰ δρογραφικὰ σφάλματα.

« Ήμεῖς Σπυρίδων Γεώργιος Κόμης Θεοτόκης Πρόγκηψ καὶ Πρόβουλος τοῦ ἔξοχωτάτου Σενάτου τῆς ἔξοχωτάτης Ἐπτανησος Ρεπούμπλικας,
καὶ Κομμενδατόρος τῆς Ὑπερτάτης Τάξεως τοῦ
Ἄγιου Ιωάννου τῶν Ιεροσολύμων.

Ἡ ἔνδοξος παντιέρα τῆς ίδιας μας Ρεπούμπλικας, ενδύσκεται εἰς τὰ παρτίδα τῶν συννησιωτῶν μας βαλμένη, καὶ ἔχει ἀπέρασιν ἀπὸ τὸ Βυζαντιον ἔως Αἴγυπτον. Αὕτη ἐκνορῶθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τοὺς ἐνδόξους βασιλεῖς δπον μᾶς τὴν ἔχαρισαν, γνωρισμένη εἶναι διμοίως ἀπὸ τὸν αὔγουστον μονάρχην ἴμπεράτορα καὶ βασιλέα τῶν Ἀλεμάνων, ἀπὸ τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, ἀπὸ Προυσίαν, ἀπὸ τὴν Ἀλγέρην. Πλησιάζει ἀκόμη ἡ εἰδησις δπον νὰ τὴν δεχθοῦν καὶ νὰ τὴν κυρώσουν καὶ ἀλλαῖς βασιλείας. "Οδεν ἀξέγνοιαστα ἡμποροῦν μὲ αὐτὴν νὰ ταξιδεύουν τὸν ὠκεανόν, τὸ μεντιτερράνεον, τὸ ὀρχιπέλαγος, τὸ ἀδριατικὸν καὶ Ιονικὸν πέλαγος καὶ τὰ ἔξης. "Ἐνα εἶναι ἐτοῦτο ἀπὸ τὰ πρῶτα κέρδη, δπον ἡ ἐλευθέρα κατάστασίς μας ἀπολυμβάνει. Πρέπει ήμεῖς καὶ νὰ τὸ ἀπολάύσωμεν, καὶ νὰ τὸ γνωρίσωμεν, καὶ νὰ δειχθῶμεν ἵκανοι εἰς τοιάν την ἀπόλαυσιν.

Λοιπὸν μὲ τὸ παρόν, θέλει σταλθῆ εἰς ὅλα τὰ συνενωμένα Νησία μας, προσκαλοῦνται δῆλοι οἱ Καπετάνιοι καὶ Καραβοκυρόει τοῦ Γένους καὶ τῆς Ρεπούμπλικας, δπον δρέγονται νὰ θέσουν εἰς τὰ μπασιμέντα τους τὴν αὐτὴν παντιέραν μας, νὰ δώσουν ἡ κάμουν νὰ δοθῇ εἰς τὸ δρφίκιον τῆς σεκρεταρίας μας τὸ δνομά τους καὶ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, τὸ δνομά τοῦ

παρτίδου μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν καταρτίων του, πόσος ἡμπορεῖ νὰ εἶναι δ φόρτος του καὶ τίνος δπαρθανεύει τὸ αὐτὸν παρτίδον, ποία νησος εἶναι ή πατρὶς τοῦ Καραβοκύρη, διὰ τὶ μὲ τοιοῦτον φῶς ή ἀμέσως δι' αὐτοῦ ή διὰ πρεκονυρατόρου γειναμέναις ή συνηθεισμέναις πιετζαρίαις καὶ ἔτεραις μέθοδες, ἡμποροῦν ἔτι νὰ λάβουν τὴν κυρίαν πατέντα.

Καὶ διὰ νὰ γένῃ πλέον σίγουρη ή ἀπέρασις τῆς αὐτῆς παντιέρας καὶ τελείως ἀπέραστη ἀπὸ τοὺς Μπαρπαρέσους, πρέποντας νὰ λάβουν καὶ τὸ φερούμαντης Πόρτας, ἡμποροῦν αὐτὴν τὴν θέλησιν τους νὰ τὴν προσφέρουν εἰς τὸ Γοβέρνο, καὶ αὐτὸν μὲ τὸ μέσον τοῦ μινίστρου του εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἡμπορεῖ νὰ τὸ λάβῃ καὶ νὰ τοὺς δώσῃ, ἔξοδεύοντας διὰ τὴν λαβὴν τοῦ αὐτοῦ φιομανίου ἀπὸ ἵδιον ἐδικόν, του δὲ κάθε Καραβοκύρης.

‘Αφ' οὐ λάβουν δμως τὴν πατέντα, πρὶν ὑψώσουν εἰς τὰ παρτίδα τους τὴν παντιέρα μας, θέλει δώσουν δρον πρὸς τὸ Γοβέρνο, δθεν καὶ δὲν εὐρίσκωνται, ἐμπιστοσύνης καὶ πρὸς τὴν Ρεπούμπλικαν καὶ πρὸς τὴν παντιέραν.

Ἐπειδὴ δμως πλησιάζει ή Γενικὴ Ἀναστήλωσις τοῦ ἐλευθέρου συνενωμένου Γοβέρνου, θέλει διορισθῆ ἔνας κώδικας ἐπιταυτοῦ πρὸς φῶς τῶν Καπιτανέων, πρὸς σιγουρίαν τῶν ταξειδεύοντων, πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ Γένους, πρὸς αὐξῆσιν καὶ μεγαλεῖν τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ συναλλάγματος, ήτοι τοῦ κομμέτσιου, δπον εἶναι ή ἀλληθινὴ πηγὴ τῆς εὐτυχοῦς καταστάσεως καὶ μονίμου τοῦ κάθε κράτους.

Παραγγέλλομεν δὲ τόσον εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κάθε παρτίδου τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν καλοήθειαν. Τὸ Σενάτον τοὺς παρακινεῖ νὰ φανοῦν ἄξιοι διὰ νὰ ἀπολαύσουν τὰ πολύτιμα κέρδη τῆς Ἐλευθερίας μας.

Τὸ παρὸν θέλει τυπωθῆ εἰς τὸ ρωμαϊκὸν ἴδιωμα, τυπωθῆ καὶ δημοσιευθῆ.

‘Απὸ τὸ Σενάτον ἐν Κερκύρᾳ κείμενον εἰς τὰς 10 Ἀπριλίου 1801.

Σπυρίδων Γεώργιος Θεοτόκης

ΑΛΟΓΙΣΙΟΣ ΚΟΡΝΕΡ
Σεκουτάριος τοῦ Σενάτου».

Θὰ ήτο ἄτοπον, δὲν τις, στηριζόμενος εἰς τὴν ἀνώμαλον καὶ ἀλλόκοτον γλῶσσαν καὶ τούτου τοῦ ἔγγραφου, δπως καὶ ἀλλων δημοσιευθέντων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπτανήσου Πολιτείας καὶ μετ' αὐτὴν, ἥθελεν ἔξ αὐτῶν κρίνη περὶ τῆς καταστάσεως τῆς γλῶσσης

εν γένει κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐν ‘Ἐπτανήσῳ. Η Ἑλληνικὴ γλῶσσα τῶν ἐπισήμων ἔγγραφων, ή κάλλιον ή γραφειοκρατικὴ γλῶσσα δχι μόνον παρεῖχεν ἀνυπερβλήτους τότε δυσκολίας ἔνεκα μάλιστα τῶν τυπικῶν φράσεων καὶ τῶν δρων τῶν ἀποραιτήτων εἰς τὴν διοίκησιν καὶ εἰσηγμένων ἥδη ἀπὸ αἰώνων διὰ τῆς βενετικῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ ἥτο παραδεδομένη εἰς ὑπαλλήλους συνήθως ἔνενος. Ιταλούς, οἵτινες μετὰ κόπου καὶ μόχθου, δχι μόνον διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ ἐν γένει διὰ τὸ ἀκατάρτιον αὐτῶν κατώρθωσαν νὰ μεταφράσωσιν δπωσδήποτε, ἐνίστε καὶ ἀκαταλήπτως, τὰ πρωτότυπα ίταλικὰ ἔγγραφα. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν δτι σύγχρονα πρὸς τὰ ἔγγραφα ταῦτα εἶναι τὰ Κυριακοδόμια τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν καθαρεύοντας καὶ συγχρόνως εἰς πάντας καταληπτήν. Λέγει δὲ περὶ τοῦ Νικηφόρου δὲ Δ. Θεοειανὸς (ἐν τῷ περὶ ‘Ἀδαμαντίου Κοραρή συγγράμματι ἐν τμ. Α' σελ. 77), ‘ὅτικατ' ἀνάγκην ἔγένετο οὐτῶς εἰπεῖν εἰσηγητῆς δοθεοποῦς καὶ εὑκρινοῦς γραπτοῦ λόγου». Τὸ ζήτημα τῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους καταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν ‘Ἐπτανήσῳ καὶ ἰδίᾳ ἐν Κερκύρᾳ ἔδωκε πρὸς δλίγων ἐτῶν (1885) ἀφορήτην εἰς τὸν κ. Μάρκον Θεοτόκην νὰ γράψῃ ἔκτενές βιβλίον. ‘Ημύνετο δὲ ὑπὲρ τοῦ γλωσσικοῦ οὐτῶς εἰπεῖν ἔλληνισμοῦ τῆς Κερκύρας δὲ κ. Μάρκος Θεοτόκης ἔναντίον τῶν συμπερασμάτων, τὰ δποῖα ἔξ ἐπισήμου ἔγγραφου δμοίου περίποτο πρὸς τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν ἔξηγεν διμακαρίτης Παῦλος Λάμπρος.

‘Η αὐτὴ ‘Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων’ ἐν τῷ φύλῳ τῆς 16 Ιουλίου 1803 (27 τοῦ θεριστοῦ τοῦ ἔτους IA') ἐδημοσίευσε τὴν ἔξης ἐκ Κερκύρας ἀπὸ 26 Ἀπριλίου ἀνταπόκρισιν, ἦν ἀναδημοσίευει εἰς τὸ φύλον τῆς 16 Ιουλίου 1903. ‘Ἐν Κερκύρᾳ 26 Ἀπριλίου 1803. Ο πληρεξούσιος πρέσβυτος τῆς Ρωσίας ἐδημοσίευσε κοινοποίησιν περὶ ἰδρύσεως διδασκαλείου ἐν τη Πολιτείᾳ τῶν Ἐπτὰ Νήσων. Τὴν ἰδρυσιν τῶν διδακτηρίων τούτων κατέστησεν ἀναγκαῖαν η ἀμάθεια, ἥδη ενδρίσκονται οἱ κάτοικοι τῶν νήσων καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐβύθισεν αὐτοὺς η Βενετικὴ κυβέρνησις, ήτις ἔμισει ή ἐφοβεῖτο τὸν ἐκπολιτισμὸν αὐτῶν καὶ τὴν καλλιέργειαν τοῦ πνεύματός των. Ο Ρᾶσσος πρέσβυτος προτείνει τὴν ἰδρυσιν ἐνδιδασκαλείου ἐν ἑπάστη τῶν Ἐπτὰ Νήσων. Θὰ διδάσκηται δὲ εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια ἐκείνα ή Ἑλληνικὴ καὶ ή ιταλικὴ γλῶσσα, ή ιταλικὴ καὶ ή γαλλική, κα-

θῶς καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς φιλολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας». Σχετικῶς πρὸς τὴν εἰδησιν ταύτην τῆς ‘Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων’ περὶ τῆς πρωτοβουλίας τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ρωσίας (ἥτο δὲ κόμης Μοτσενίγος) ὡς πρὸς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς παιδείας ἐν ‘Ἐπτανήσῳ, ἀναγνώσκομεν ἐν τῇ ‘Ιστορίᾳ τῶν Ιονίων νήσων του κ. Γερασίμου Μαυρογιάνη (τμ. Β σελ. 102 ἔξ. τὰ ἔξης:

‘Καθιερώθείσης ἐν τῷ μέλλοντι ὡς ἐπισήμου τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡφειλεν ή Κυβέρνησις νὰ προνοήσῃ ὅπως γίνη τοῦτο δυνατόν κατὰ τὸν ὀρισμένον χρόνον διὰ συστάσεως σχολῶν πρὸς ἐκμάθησιν αὐτῆς. Η δημοσία ἐκπαίδευσις ἐν ταῖς νήσοις ενδισκετο ἐν τῇ αὐτῇ ἐλεεινῇ καταστάσει, εἰς ἥν είχον ἀφήση αὐτὴν οἱ ἀπελθόντες Ενετοί. Τὰ ὑπὲρ τῆς παιδείας δοκίμια τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων ἔμειναν ἀνεκτέλεστα ἐν μέσῳ τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀσταθείας τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Εὐρώπης δι' δὲ ή Γερουσία ἀνεγνώρισε τὴν ἀμεσον ἀνάγκην τοῦ νὰ τεθῶσι τούλαχιστον πρὸς τὸ παρὸν αἱ βάσεις τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ σὺν τῷ χρόνῳ κλεισθή ή διοδος εἰς τὴν ἀμάθειαν, ήτις, ὡς ἀπεφαίνετο ή ἐπὶ τὸν διαπράγματεύονταν ἐπιτροπή, εἶναι τὸ στήριγμα τῆς τυραννίας, τοῦ τιμαιοτισμοῦ καὶ τῆς ἀλαζονικῆς δοκησιοφίας. Χάριν τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ σκοποῦ τούτου ἐψηφίσθη ὁ περὶ παιδείας νόμος, κατὰ τὸν δποῦν εἰς ἑκάστην τῶν τριῶν μεγάλων νήσων ἰδρύοντο δύο προκαταρκτικαὶ σχολαί, μία δὲ εἰς ἑκάστην τῶν μικροτέρων... Εἰς τὰ σχολεῖα τῶν μικρῶν

νήσων ἐδιδάσκοντο στοιχεῖα Ἑλληνικῆς καὶ ιταλικῆς γλώσσης, ἀρχαὶ τῆς γαλλικῆς καὶ τινα τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, πρὸς δὲ ἔδει νὰ γίνηται εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ἐνάπτυξις τις τοῦ πολιτεύματος τοῦ κράτους καὶ τῶν ἐθνικῶν καθόπιν. Εἰς τὰς σχολὰς τῶν μεγαλειτέρων νήσων προσετίθετο μία ἔτι ἀνωτέρα τάξις, καὶ προσέτι ἐδιδάσκοντο στοιχεῖα λατινικῆς, ἀρχαὶ λογικῆς καὶ γραμματολογίας, ὧντορικὴ καὶ στοιχεῖα γεωμετρίας. Διετάσσετο δὲ καὶ ἐνάπτυξις τις τῶν κυριωτέρων φυσικῶν φαινομένων καὶ τῶν μᾶλλον γνωστῶν τῆς φύσεως προϊόντων...» Λέγει δὲ δὲ διμακογιάννης, δτι είχεν ἐπισήμιας καθιερωθῆ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, διότι τὸ ὅρθιον 212 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1803 ὡρίζειν, δτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1810 καὶ ἔξης οὐδεὶς ήδύνατο πλέον νὰ λάβῃ δημοσίαν θέσιν, ἀν δὲν ἔγινωσκε νὰ γράφῃ καὶ νὰ ἀναγινώσκῃ τὴν κοινὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1820 ή καθωμαλημένη ἔμελλε νὰ εἰσαχθῇ ἀποκλειστικῶς (ἀποκλεισμένης δηλωδὴ τῆς ἐν κρίσει ιταλικῆς) εἰς ἀπαντα τὰ δημόσια τοῦ κράτους γραφεῖα (Μαυρογ. ίστορ. τμ. Β' σελ. 90). Είναι δὲ γνωστὸν δτι καὶ τὸ ἐπὶ ‘Ἄγγλων Σύνταγμα τοῦ 1817 τὴν Ἑλληνικὴν καθιερώωντεν ἐν ‘Ἐπτανήσῳ ὡς γλῶσσαν ἐπίσημον. ‘Αλλὰ τόσαι ήσαν αἱ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ἐκείνης ἀναφεύσαι πρακτικαὶ δυσχέρεια. Ενεκα τῆς ἐπὶ τέσσαρας αἱδῶνας βενετοκρατίας, ώστε τὸ ὅρθιον 212 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1803 μόνον μετὰ πεντήκοντα περίποτο ἔτη, ήτοι κατὰ τὸ ἔτος 1850, ἥρχισε νὰ ἐκτελῆται καὶ νὰ ἔφαρμόζηται.

30 Ιουλίου 1903.

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

PERCY SHELLEY

ΣΤΗΝ ΝΥΧΤΑ

Εις τὴν Κανέλλην Λουριώτου

Τῆς δύσεως τὰ κύματα
γοργὰ διάβα τα πέρα,
ἐσὺ τῆς Νύχτας Πνεῦμα!
'Απ' τ' ἀντρον τῆς ἀνατολῆς
ποῦ καταχνιά τὸ σκέπει
κι' δόπον τὴν δλη μέρα,
τὴν ἔρημη καὶ μακρινή,
δνειρα φόβου καὶ χαρᾶς
νφαίνεις, ποῦ σὲ κάνονν
καὶ τρομερὸ κι' ἀγαπτό,
"Ω! πέταξε γοργό!

Τὸ σῶμα σου σ' ἔνα σταχὺ
μανδύα τόλιξέ το,
μ' ἀστέρια κεντημένο!
Μὲ τὰ μαλλιά σου, σκέπασε
τὰ μάτια τῆς ἡμέρας
καὶ δόσε τῆς φιλήματα
δσο νὰ τὴν κονδάσης.
'Απέ, σὲ πολιτεῖς
γύρε, σὲ θάλασσες κι' ἀγροὺς
χάιδεψε κάθε πρᾶγμα
μὲ τὸ ραβδὶ τὸ μαγικὸ
ποῦχει περίσσιο ὑπρο!
"Ω! ἔλα πολυπόθητο!

"Οταν ἐγὼ σηκώθηκα,
καὶ τὴν αὐγή, τὴν εἶδα,
ἔστεναξα γιὰ σένα.
Σὰν φῶς ἀνέβηκε ψηλά,
σὰν ἔφυγεν ἡ δρόσος,
καὶ μεσημέρι ξάπλωσε
βαρὸ σὲ δένδρα κι' ἄνθη,

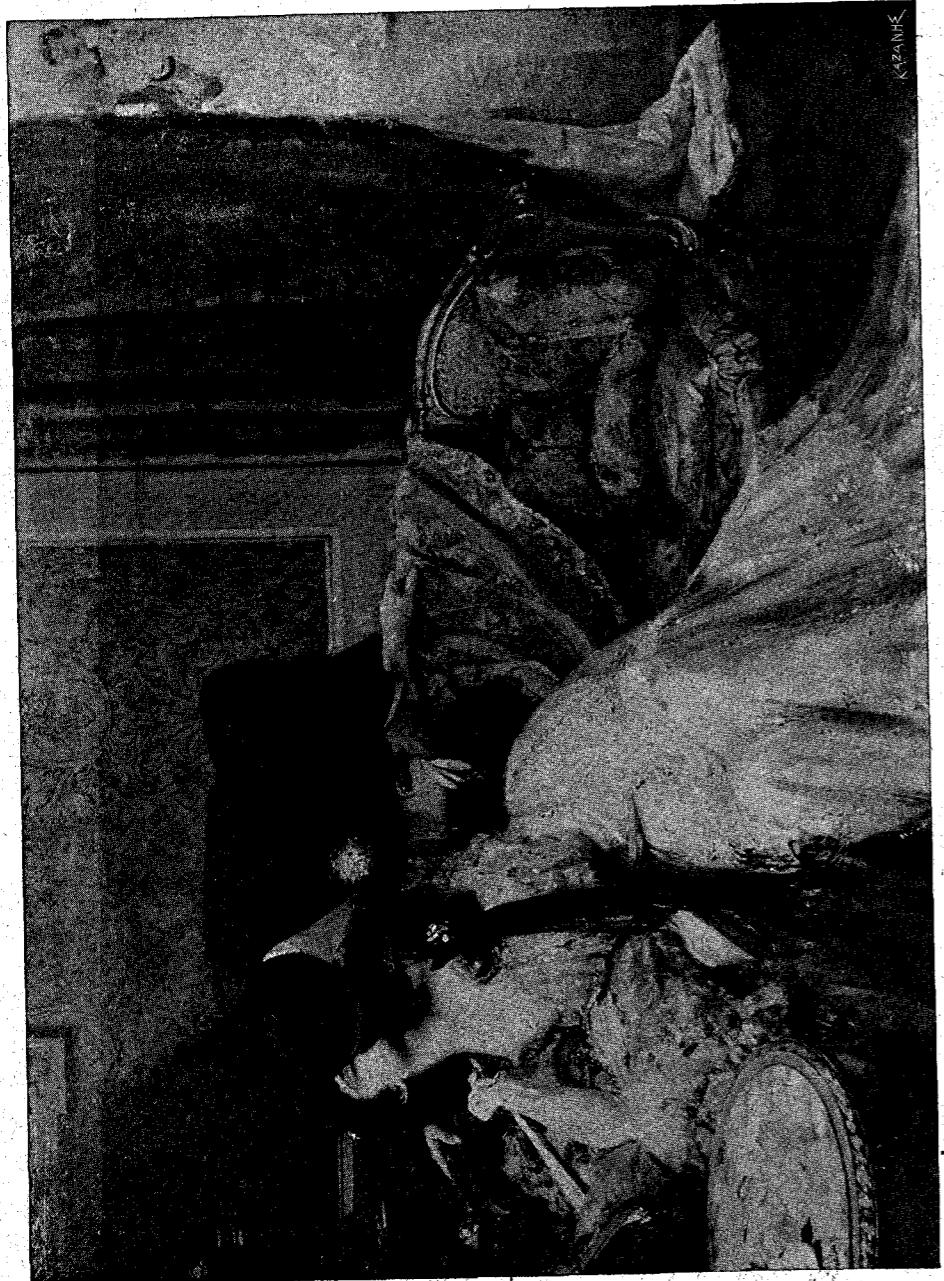
κ' ἡ κονδασμένη Μέρα,
ἔγνοιζε ν' ἀναπανδῆ
— ποῦ λές πῶς ἔφευγεν ἀργά,
δπως δ ξένος τοῦ σπιτιοῦ
ποῦ δὲν τὸν ἀγαποῦμε —
'Εστέναξα γιὰ σένα.

Ο ἀδελφός σου ἥρθε
δ Θάνατος, κι' ἐφώναξε:
« Μήπως μὲ θὲς ἐμένα; »
Καὶ τὸ γλυκό σου τὸ παιδὶ¹
ἀργεμομάτης "Υπνος,
σὰν μέλισσα μεσημεριοῦ,
ψιθύρισε: « Στὸ πλαΐ σου
μὲ θέλεις νὰ φωλιάσω;
Μὲ θέλεις; » Κι' ἀπορθῆκα.
« "Οχι ἔσεναν, δχι! »

Ο Θάνατος θὰ ἔρθῃ
ὅταν ἐσὺ θᾶσαι νεκρή,
γοργά, πολὺ γοργά!
« Ο "Υπνος πάλι θᾶρθῃ
ὅταν θὰ ἔχῃς φύγει σύ!
Απὸ κανένα τους ἐγὼ
τὴν χάρι δὲ ζητῶ,
ποῦ μόνον ἀπὸ σένανε
θὰ τὴν ζητήσω, Νύχτα!
Αντὸ ποῦ πᾶς ν' ἀρχίσῃς
Νάναι γοργὸ φτερούγισμα
Τώρα σὲ λίγο νᾶρθῃς!

K. ΠΡΙΝΑΡΗΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΟΡΟΝ

ΕΡΓΟΝ ΕΤΙΣΙΕΡΡΗΤ
ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙΝΟΝ ΔΑΣΟΝ

ΤΑ ΥΠΟΒΡΥΧΙΑ

Δεν είναι νέα ή ιδέα ούτε αι προσπάθειαi πρός κατασκευήν πλοίου δυναμένου νά πλέη υποβρυχίως. Οι άρχαιοι "Έλληνες, ως καὶ οἱ Ἀραβεῖς, φαίνεται ὅτι ἀρχούντως περὶ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ προβλήματος τῆς υποβρυχίου ναυτιλίας ἡ σχολήθησαν. Βεβαίως δώμας αι προσπάθειαi των οὐδόλως ἐπηρέασαν τὰς μεταγενεστέρας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἔρευνας καὶ ἐργασίας, πρᾶγμα ἄλλως τε δῆπερ δὲν κατώρθωσαν ούτε αι σοβαρώτεραι καὶ κάλλιον ἐπιτυχοῦσαι ἐν Λονδίνῳ τῷ 1620, τοῦ Ὀλλανδοῦ Ιατροῦ Cornelius van Drebbel. "Ισως αι τελεταῖαι αῦται θὰ είχον κάπως χρησιμεύσει ἀν δημητεῖς Ιατρὸς ἡ το δημητερον ἐγωιστής καὶ δὲν παρελάμβανεν εἰς τὸν τάφον τὸ μυστικόν του.

Αι πραγματικαὶ λοιπὸν περὶ τὴν υποβρύχιον ναυτιλίαν ἀσχολίαι ἡρχισαν ιδίως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἥν δ Bushnell καὶ δ Fulton ἀπέδειξαν τὸ δυνατὸν τῆς υποβρυχίου ἀναφλέξεως τῆς πυρίτιδος, ἐπομένως δὲ καὶ τῆς κατασκευῆς ὑπονόμων δυναμένων νά καταστρέψουν τὰ πλοῖα. Απὸ τότε λοιπόν, πολλῶν σοφῶν αι προσπάθειαi συνεκεντρώθησαν περὶ τὴν εὑρεσιν σκάφους ικανοῦ νά φέρῃ, ἐν βραχεῖ υποβρυχίῳ πλῷ, μίαν τοιαύτην ὑπόνομον ὑπὸ τὰ πλευρὰ ἔχθρικοῦ πλοίου.

Τῶν προσπαθειῶν τούτων τὴν ἴστορίαν, δὲν σκοπεύομεν νά γράψωμεν ἐνταῦθα. Τὸ τοιοῦτο θ' ἀπήτει τόμον δλόκηρον. Θὰ περιορισθῶμεν λοιπὸν μόνον, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῶν «Παναθηναίων» νά ἔξετάσωμεν ἐν πάσει τῇ δυνατῇ συντομίᾳ τὰ κατὰ τὴν ἴστορίαν τῆς υποβρυχίου ναυτιλίας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, τὰς προόδους αὐτῆς κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα, καὶ τέλος τὴν κληρονομίαν ἥν δ τελευταῖος οὗτος ἐπάφηκεν εἰς τὸν νέον, μη λαμβάνοντες ὑπὸ δψει εἰμὴ τὰς σοβαράς, ἐπομένως δὲ καὶ πραγματοποιηθείσας ἀποπείρας.

*

*

Τὸ πρῶτον λοιπὸν πάντων τῶν γνωστῶν σχεδίων υποβρυχίου πλοίου, φαίνεται ὅτι είναι τὸ τοῦ William Bourne τῷ 1604. 'Αλλὰ μετὰ εἴκοσιν ἔτη, δ 'Ολλανδὸς Ιατρὸς Cornelius van Drebbel κατεσκεύασε πλοῖον καταδύμενον ἐκ ξύλου, δπερ ἥδυνατο νά περιλάβῃ περὶ τὰ εἴκοσιν ἀτομα ἐξ ὧν τὰ δώδεκα

ἐχρησίμευον διὰ τὸν χειρισμὸν τῶν κωπῶν. 'Ο van Drebbel μὲ τὸ πλοῖον τοῦτο καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως Ἰακώβου τοῦ Α' καὶ πλήθους θεατῶν, ἔκαμε παντοίους ἐλιγμοὺς εἰς τὸν Τάμεσιν, ἔξ ού ἀποδεικνύεται ὅτι σοβαρῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶχεν ἐργασθῆ.

Μετὰ τοὺς ἀνωτέρου κατεσκεύασαν υποβρύχια καὶ οἱ γάλλοι αἰληρικοὶ Marseenne καὶ Fournier τῷ 1634, ως ἐπίσης καὶ δ Day τῷ 1660, δ ὁποῖος δώμας, δλιγάτερον εὐτυχῆς τῶν ἄλλων, ἔμεινε μετὰ τοῦ υποβρυχίου του εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης.

Πραγματικῶς δώμας τὸ πρῶτον ἀληθινὸν υποβρύχιον σκάφος είναι ἡ «Χελώνη» τοῦ ἀμερικανοῦ David Bushnell. Τὸ σκάφος τοῦτο ἀδιαφιλονεικήτως ἔδωσε λαμπρὰ ἀποτελέσματα, ἀν δὲ καὶ τὸ σχῆμα του, εἰς δ ἄλλως τε ὀφείλει τὸ ὄνομά του, δὲν ἡ τὸ καταλληλότερον διὰ τὴν ταχύτητα, ἐν τούτοις τῷ ἡσφάλιζε μεγάλην εὐστάθειαν. Τὸ εἰρημένον σκάφος ἐκινεῖτο, κατά τινας μὲν διὰ δύο κωπῶν, κατ' ἄλλους δὲ δι' δριζοντίου ἔλικος στρεφομένης διὰ τῶν χειρῶν. 'Αλλὰ περὶ τοῦ τελευταίου τούτου τρόπου τῆς προώσεως, πρέπει μεγάλως ν' ἀμφιβάλλωμεν διποσήποτε δώμας εἴτε δ Bushnell πρῶτος πάντων εἰσήγαγε τὰς ἔλικας εἰς τὴν πρόσωσιν τῶν πλοίων, εἴτε οὐχί, πάντως είναι δ ἰδρυτὴς τῆς υποβρυχίου ναυτιλίας, καθότι τὸ υποβρύχιόν του, καίτοι εἰς ἐμβρυώδη κατάστασιν, ἐν τούτοις κατεῖχε πάντα τὰ δργανα ἀτινα πάντες οι μετ' αὐτὸν ἐφευρέται τελειοποιήσαντες μετεχειρίσθησαν. Εἶχε μάλιστα ἡ «Χελώνη» καὶ εὐφυά ἐγκατάστασιν πρὸς κοχλίωσιν τορπίλης εἰς τὰ πλευρὰ ἔχθρικοῦ πλοίου καὶ ἦς δ ἐκρηκτικοῖς ἐκανονίζετο διὰ μηχανήματος ὠρολογίου. 'Η δὲ ἀπόπειρα διὰ τῆς «Χελώνης» γενομένη τῷ 1776 πρὸς καταστροφὴν τοῦ ἀγγλικοῦ τρικρότου Eagle, ἀν καὶ ἀποτυχοῦσα, δεικνύει ὅτι δ ἐφευρέτης ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του. 'Απέτυχε δὲ δ ἀπόπειρα μόνον καὶ μόνον χάρις εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ Eagle τοῦ δοποίου τὰ ψφαλα ἡσαν ἐπενδεδυμένα διὰ χαλκοῦ καὶ ως ἐκ τούτου δ κοχλίας τῆς τορπίλης δὲν ἥδυνήθη νά εἰσδύσῃ εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ σκάφους!. Τούτου ἔνεκα, δ κυ-

¹ Κατά τὴν ἐποχὴν ἔκείνην ἐλάχιστα πολεμικά σκάφη ἦσαν ἐπιχαλωμένα.

βεροῦν τὴν «Χελώνην» λοχίας Lee ἡναγκάσθη νὰ ἔγκαταλείψῃ τὴν ἐκ πυρίτιδος τορπίλην, ἥτις μίαν ὕραν ἀργότερον ἔξερράγη ἀνυψώσασα παμμεγίστην στήλην ὕδατος, πρὸς μεγάλην κατάπληξιν τοῦ πληρωμάτος τοῦ ἀγγελικοῦ πλοίου, οὕτε πόρρωθεν φαντασθέντος τὸν κίνδυνον δὲν εἶχε διατρέξη.

Μετὰ τὸν Bushnell, ὁ διάσημος μηχανικὸς Fulton, ἀμερικανὸς ἐπίσης, κατεσκεύασε τὸν «Nutilus» (1800-01), ὑποβρύχιον δἰπερ παρουσιάζει πολλὰς προόδους ἐν συγκριτικῇ πρὸς τὴν «Χελώνην». Τὸ σκάφος τοῦ «Ναυτίλου» εἶχε σχῆμα ἰχθύος, ἔκινετο δὲ ἐλικος τεθειμένης εἰς τὴν πρύμναν αὐτοῦ, καὶ τέλος εἶχε ἵστον καὶ ἵστιον διὰ τὴν ἐπὶφανείας τῆς θαλάσσης πλεῦσιν.

Μετὰ τὰ προκαταρκτικὰ πειράματα τὰ γενόμενα εἰς τὸν Σηκουάναν καὶ ἄτινα ἐπέτυχον, τὸ ἄνω ὑποβρύχιον ἐστάλη εἰς Βρέστην, διόπου ἐπίσης ἐπιτυχῆ ἔξετέλεσε πειράματα. Ἡδυνήθη μᾶλιστα νὰ προσβάλῃ διὰ τορπίλης, παλαιόν τι σκάφος πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς διατεθέν, καὶ νὰ παραμείνῃ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ἐπὶ πέντε περίπου ὥρας.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὁ «Ναυτίλος» διὰ τὴν ἐποχήν του, ἦτο ὑποβρύχιον ἐπίσης φοβερόν, δῶν καὶ τὰ τελειότερα τῆς σήμερον, πάντα δὲ τὰ ἄλλα ὑποβρύχια, ἄτινα εἴτε κατεσκευάσθησαν εἴτε ἐμελετήθησαν μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐλαχίστας σημειοῦσι προόδους ἐν συγκριτικῇ πρὸς τὸν «Ναυτίλον».

**

Κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος νέαν ὕθησιν δίδει εἰς τὰ τῆς ὑποβρύχιον ναυτιλίας τὸ ὑποβρύχιον τοῦ ἀμερικανοῦ Phillips (1851). Τὸ σκάφος τοῦ Phillips, διόλκηρον ἐκ σιδήρου, φέρει κατάλληλον πρὸς ἐπισκόπησιν πυργίσκον, κιβώτια ὕδατος χάριν τῆς διαμήκους ἴσορροπίας, καὶ συμπυκνωτὰς πεπιεσμένουν ἀέρος χάριν τὴν ἀναπνοής.

Μετὰ δεκαετίαν περίου ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Phillips κατεσκευῆς τοῦ ἄνω ὑποβρύχιου, νέον τοιοῦτον σκάφος ἐμφανίζεται, ὑπὸ τοῦ ἐπίσης ἀμερικανοῦ Alsitt ἐπινοηθὲν (1863). Τὸ σκάφος τοῦτο, ἀληθῶς πραγματικὴν ἀρχῆν εἶχε νὰ παρουσιάζῃ προόδον ἐφ' ὅλων τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατεσκευασθέντων ὑποβρύχιων.

Εἰς τὸ ὑποβρύχιον τοῦ Alsitt ἐφαρμόζεται πράγματι διὰ πρώτην φοράν, ἡ μηχανικὴ δὲ ἀτμοῦ πρόσωσις διὰ τὴν ἐπὶφανείας τῆς θα-

λάσσης πλεῦσιν, διὰ πρώτην δὲ ἐπίσης φοράν ἡ ἡλεκτρικὴ, διὰ τὴν ὑποβρύχιον τοιαύτην.

Συγχρόνως ὅμως (1863) καὶ ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ «Plongeur» τοῦ ναυάρχου Bourgeois καὶ τοῦ Brun, φθάνουν εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Τὸ ὑποβρύχιον τοῦτο μήκους 44 μ. 50, ἔκινετο διὰ μηχανῆς ἐργαζομένης διὰ πεπιεσμένου ἀέρος, δυνάμεως δὲ 80 ἵππων. Ἡ κατάδυσις κατωρθοῦτο δὲ εἰσαγωγῆς ὕδατος, τοῦ βάθους αὐτῆς κανονιζομένου δὲ ὑδροστατικοῦ παρασκευάσματος καὶ διὰ καθέτου ἔλικος. Διὰ τοῦ «Plongeur», πολυάριθμα ἔγένοντο πειράματα, εἶναι δὲ ταῦτα τὰ πρώτα τοῦ εἰδους τούτου, τὰ δὲ ἐπιστημονικῶν μεθόδων γενόμενα. Δυστυχῶς ὅμως, ἀν καὶ ὁ ναύαρχος Bourgeois, Ἰδαιτέρως εἶχε σπουδάσῃ τὰς πολυπλόκους συνθήκας τῆς ὑποβρύχιου εὐσταθείας, ἐν τούτοις μόνον κατὰ τὴν εὐστάθειαν ὑπελείφθη δὲ «Plongeur». Διὰ τὸν λόγον τούτου, τῷ 1864 ἐγκατελείφθη καὶ ἀφωπλίσθη τὸ ὑποβρύχιον τοῦτο, αἱ μελέται ὅμως καὶ τὰ δὲ αὐτοῦ πειράματα, δὲν ἀπέβησαν εἰς μάτην διότι τὸ πειράματα αὐτῶν μεγάλως, φαίνεται, ἐλήφθησαν ὑπὸ ὅψει εἰς τὰς μελέτας τῶν μεταγενεστέρων καὶ τῶν νεωτάτων γαλλικῶν ὑποβρύχιων, περὶ ὧν κατωτέρω.

**

Ἄλλα πρὸιν ἡ προβάδμεν περαιτέρω, κρίνομεν καλὸν χάριν τῆς ἵστορίας τῆς ὑποβρύχιου ναυτιλίας, νὰ εἴπωμεν ὀλίγας λεξεις καὶ περὶ τῶν Davids τοῦ ἐνωτικοῦ πολέμου τῆς Ἀμερικῆς.

Τὰ μικρὰ ταῦτα πλοῖα, ἀν καὶ πολὺ διλιγώτερον τέλεια τῶν προηγουμένως ἀναφερθέντων, ἐν τούτοις κατέστησαν διάσημα διὰ τὰς πολεμικὰς αὐτῶν ἐπιτυχίας. Σκάφη σιδηρᾶ, μήκους 15 μέτρων, κινούμενα δὲ ἐλικος στρεφομένης ὑπὸ ὀκτὼ ἀνδρῶν, ὡς μόνον δὲ ὅπλον ἔχοντα τορπίλην ἐπακόντιον ἀπέχουσαν 4 μ. 50 ἀπὸ τῆς πρώτας αὐτῶν, ἵδιον τί ἡσαν τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα πολεμικὰ σκάφη, ἄτινα ἐνέπνευσαν τὸν φόβον καὶ τὸν τρόμον εἰς τοὺς ἀντιπάλους των, καὶ ἄτινα δὲν ἡσαν τόσον φοβερὰ αὐτὰ καθ' ἓντα, δῆσον ἔνεκα τῶν ἡρωϊκῶν πληρωμάτων ἄτινα ἐπέβαινον αὐτῶν.

Διὰ τῶν ὑποβρύχιων τούτων προσεβλήθησαν τὰ πλοῖα τῶν ἐνωτικῶν Ironside καὶ Houssatonic (5 Ὁκτωβρίου 1863 καὶ 7 Φεβρουαρίου 1864). Καὶ τὸ μὲν Ironside διέφυγε τὴν καταστροφὴν χάρις εἰς τὴν μικρὰν ποστήτα τῆς πυρίτιδος τῆς τορπίλης τῆς παρὰ

τὰ ὕφαλα αὐτοῦ ἐκραγείσης. Δὲν συνέβη ὅμως τὸ αὐτὸν καὶ εἰς τὸ «Houssatonic», ὅπερ δὲν διέφυγε τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ κατεβυθίσθη συμπαρασημένον ὅμως εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὸ προσβαλὸν αὐτὸν μικρὸν Davids. Τὸτελευταῖον τοῦτο ὀφείλει ἵσως τὴν καταστροφὴν του εἰς τὴν μικρὰν ἀπὸ τῆς πρώτας τοῦ ἀπόστασιν τῆς ἐπαντίου τορπίλης, εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς δροίας παραχθεῖσαν δίνην, δὲν ἥδυνήθη ν' ἀνθέξῃ .

Τὰ Davids ἡσαν ἡμικαταδυόμενα (semi-submersibles) δι' ὃ ὅταν ἔβαινον πρὸς ἐπίθεσιν, ἀν καὶ εἶχον ἐλευθέρων τὴν δρασιν, ἐν τούτοις παρουσιάζοντο σόσῳ μικρὸν στόχον εἰς τὸν ἔχθρον ὃστε οὐχὶ μόνον ἥδυνάτει νὰ τὰ πυροβολήσῃ ἀλλὰ καὶ ταχέως ἔχανε τὰ ἔχη των.

Εἰς τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τῶν σκαφῶν τούτων βασιζόμενοι οἱ ἀμερικανοί, προσεπάθησαν νὰ τὰ τελειοποιήσουν. Ἐναυπήγησαν οὗτοι οἱ βρόσειοι ἀμερικανοί τῷ 1864, μεγαλείτερον πλοίον τὸ «Stromboli», τοῦ δροίου τὸ σκάφος ἦτο ἔχιλιον, ἡ πρώτας δὲ ἀτμοῦ, ἡ δὲ ταχύτης 10 μιλίων. Ἐν τῷ δὲ ἀργότερον, ἐναυπήγησαν (οἱ ἀμερικανοί πάντοτε) ἐπειδόμενον ὑποβρύχιον, μεγαλείτερον τοῦ «Stromboli», τὸ «Spruyten Duuyvil» ἐπίσης ἔχιλιον καὶ ἀτμοκίνητον. Διὰ τὴν ἐποχήν του δέ, τὸ σκάφος ἐκεῖνο ἦτο ἐν τῶν φοβερωτέρων πολεμικῶν πλοίων, καλῶς ἔξωπλισμένον καὶ καλῶς ὑπερασπιζόμενον, διότι τὸ μικρὸν μέρος τοῦ σκάφους ὅπερ κατὰ τὴν μάχην ἔμενεν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. Ἔτοι τὸ κατάστρωμα καὶ μέρος τῶν τοίχων, ἦτο ἰσχυρῶς τεθωρακισμένον καὶ καθίστα οὗτοι αὐτὸν ἀδιαπέραστον ἀπὸ τὰς διβίδας τοῦ ἔχθροικον πυροβολίου. Ἡτο δὲ ὠπλισμένον, δι' εἰδικῆς ἐπακοντίου τορπίλης καθέτησεν εἰς τὸν ὕδατος. Ἔτοι τὸ κατάστρωμα καὶ μέρος τῶν τοίχων, ἦτο ἰσχυρῶς τεθωρακισμένον καὶ καθίστα οὗτοι αὐτὸν ἀδιαπέραστον ἀπὸ τὰς διβίδας τοῦ ἔχθροικον πυροβολίου. Ἡτο δὲ ὠπλισμένον, δι' εἰδικῆς ἐπακοντίου τορπίλης τοῦ ὕδατος καθέτησεν εἰς τὸν ὕδατος. Ἐψικὸν ἐπομένως ἦτο, ὅπως καὶ ἡ ὑποβρύχιος ναυτιλία ἐπωφελήθη τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν νέων μηχανικῶν προόδων. Πράγματι, δὲ Σουηδὸς Nordenfelt, δὲ δροίος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μόνον περὶ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν διλίγοντας καὶ τεθωρακισμένα πλοῖα τῶν νεωτέρων στόλων, ἄτινα περικλείουν ἐντὸς ἀντῶν πᾶν διτελέοντας τὴν ἐπιστήμην ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ . . . Φυσικὸν ἐπομένως ἦτο, ὅπως καὶ ἡ ὑποβρύχιος ναυτιλία ἐπωφελήθη τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν νέων μηχανικῶν προόδων. Πράγματι, δὲ Σουηδὸς Nordenfelt, δὲ δροίος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μόνον περὶ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν διλίγοντας καὶ τεθωρακισμένα πλοῖα τῶν νεωτέρων στόλων, ἄτινα περικλείουν ἐντὸς ἀντῶν πᾶν διτελέοντας τὴν ἐπιστήμην ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ . . . Φυσικὸν ἐπομένως ἦτο, ὅπως καὶ ἡ ὑποβρύχιος ναυτιλία ἐπωφελήθη τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν νέων μηχανικῶν προόδων. Πράγματι, δὲ Σουηδὸς Nordenfelt, δὲ δροίος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μόνον περὶ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν διλίγοντας καὶ τεθωρακισμένα πλοῖα τῶν νεωτέρων στόλων, ἄτινα περικλείουν ἐντὸς ἀντῶν πᾶν διτελέοντας τὴν ἐπιστήμην ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ . . . Φυσικὸν ἐπομένως ἦτο, ὅπως καὶ ἡ ὑποβρύχιος ναυτιλία ἐπωφελήθη τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν νέων μηχανικῶν προόδων. Πράγματι, δὲ Σουηδὸς Nordenfelt, δὲ δροίος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μόνον περὶ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν διλίγοντας καὶ τεθωρακισμένα πλοῖα τῶν νεωτέρων στόλων, ἄτινα περικλείουν ἐντὸς ἀντῶν πᾶν διτελέοντας τὴν ἐπιστήμην ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ . . . Φυσικὸν ἐπομένως ἦτο, ὅπως καὶ ἡ ὑποβρύχιος ναυτιλία ἐπωφελήθη τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν νέων μηχανικῶν προόδων. Πράγματι, δὲ Σουηδὸς Nordenfelt, δὲ δροίος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μόνον περὶ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν διλίγοντας καὶ τεθωρακισμένα πλοῖα τῶν νεωτέρων στόλων, ἄτινα περικλείουν ἐντὸς ἀντῶν πᾶν διτελέοντας τὴν ἐπιστήμην ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ . . . Φυσικὸν ἐπομένως ἦτο, ὅπως καὶ ἡ ὑποβρύχιος ναυτιλία ἐπωφελήθη τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν νέων μηχανικῶν προόδων. Πράγματι, δὲ Σουηδὸς Nordenfelt, δὲ δροίος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μόνον περὶ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν διλίγοντας καὶ τεθωρακισμένα πλοῖα τῶν νεωτέρων στόλων, ἄτινα περικλείουν ἐντὸς ἀντῶν πᾶν διτελέοντας τὴν ἐπιστήμην ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ . . . Φυσικὸν ἐπομένως ἦτο, ὅπως καὶ ἡ ὑποβρύχιος ναυτιλία ἐπωφελήθη τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν νέων μηχανικῶν προόδων. Πράγματι, δὲ Σουηδὸς Nordenfelt, δὲ δροίος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μόνον περὶ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν διλίγοντας καὶ τεθωρακισμένα πλοῖα τῶν νεωτέρων στόλων, ἄτινα περικλείουν ἐντὸς ἀντῶν πᾶν διτελέοντας τὴν ἐπιστήμην ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ . . . Φυσικὸν ἐπομένως ἦτο, ὅπως καὶ ἡ ὑποβρύχιος ναυτιλία ἐπωφελήθη τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν νέων μηχανικῶν προόδων. Πράγματι, δὲ Σουηδὸς Nordenfelt, δὲ δροίος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μόνον περὶ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν διλίγοντας καὶ τεθωρακισμένα πλοῖα τῶν νεωτέρων στόλων, ἄτινα περικλείουν ἐντὸς ἀντῶν πᾶν διτελέοντας τὴν ἐπιστήμην ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ . . . Φυσικὸν ἐπομένως ἦτο, ὅπως καὶ ἡ ὑποβρύχιος ναυτιλία ἐπωφελήθη τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν νέων μηχανικῶν προόδων. Πράγματι, δὲ Σουηδὸς Nordenfelt, δὲ δροίος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μόνον περὶ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν διλίγοντας καὶ τεθωρακισμένα πλοῖα τῶν νεωτέρων στόλων, ἄτινα περικλείουν ἐντὸς ἀντῶν πᾶν διτελέοντας τὴν ἐπιστήμην ἔχει νὰ ἐπιδ

καλὴν ταχύτητα ἥν ταῦτα εἶχον (14 ἔως 15 μίλια καθ' ὁραν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τὰ τοῦ τελευταίου τύπου) καὶ παρὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν εὐχέρειαν περὶ τε τὴν κατάδυσιν καὶ τὴν ἀνάδυσιν ἔγκατελείφθησαν, οὐ μόνον διὰ τὰ οὐχὶ καλὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκσφενδονιστικῶν αὐτῶν μηχανημάτων, ἀλλ᾽ ἵδιως διὰ τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν ἐλάττωμα καθ' ὃ ἡ πρόωσις ὑποβρυχίως ἐγίνετο τῇ βοηθείᾳ ἀτμοῦ ἐναποταμιευομένου εἴτε εἰς εἰδικὰς ἀποθήκας εἴτε εἰς αὐτοὺς τοὺς λέβητας.⁴ Η διάταξις αὕτη συνετέλει εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἐσωτερικῆς τῶν ὑποβρυχίων θερμοκρασίας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὡστε, τὸ προσωπικὸν αὐτῶν ἥδυνάτει νὰ ὑποφέρῃ αὐτὴν καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν μικρῶν ἀκόμη διάπλων. 'Ἐν τούτοις, πολλὰ διατάξεις τῶν τοῦ τύπου τοιύτου ὑποβρυχίων, ὡς π χ ἡ ἐπιφύλαξις ἐλαφρᾶς πλευστότητος, ἥτις κατενικάτο διὰ τῆς ἐνεργείας εἴτε ἐλίκων εἴτε πηδαλίων, ἡ καταδίκη τῶν ἐξωτερικῶν ἐκσφενδονιστικῶν μηχανημάτων καὶ ἡ παραδοχὴ ἐσωτερικῶν τοιούτων, ὡς καὶ ἄλλαι ἐπίστης, εἶναι τοιαῦτα ὡστε καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη ὅτε τὰ ὑποβρυχία εἶναι σχεδὸν τέλεια, εὐρίσκονται ἐν χοήσει.

καλλίτεροι τύποι ἡλεκτρικῶν συμπυκνωτῶν, ὡς καὶ τὰ περισκόπια!

* .

Ἐρχόμεθα ήδη εἰς τὴν τελευταίαν τῶν ὑποβρύχιων περιόδον, καθ' ἣν ἡ κατασκευὴ αὐτῶν μεγάλως προώδευσε. Εἰς τοῦτο κυρίως συνέτεινε ὁ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1896 προκηρυχθεὶς διεθνῆς διαγωνισμὸς ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν, τοῦ ὅποιουν σκοπὸς ἦτο ὅ τε καταρτισμὸς σχεδίου ὑποβρύχιουν πλοίουν, ὃς καὶ ἡ εὑρεσις τῶν δευτερειώντων μηχανημάτων τῶν χρησίμων εἰς τὴν ὑποβρύχιον ναυτιλίαν.

Εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον, εἰς ὃν πολλοὶ ναυπηγοὶ ἔλαβον μέρος, ἐβραβεύθη σχέδιον καταδυομένου αὐτονόμου τορπιλλοφόρου (*torpilleur submersible autonome*), ὑποβιληθὲν ὑπὸ τοῦ ναυπηγοῦ τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ Laubeuf. Ἐβραβεύθη ἐπίσης καὶ κινητήριος μηχανὴ ἐνεργοῦσα διὰ βαρέος ὀρυκτοῦ ἔλαιου, ὃν τοῦ ναυπηγοῦ Forest προταθεῖσα, ὡς καὶ σύστημα ἐκσφενδονίσεως τορπιλλῶν τοῦ ὁώσσου ναυπηγοῦ Drzewiecki.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ διαγωνισμοῦ, ἥζεστο ἡ ναυπήγησις ὑποβρυχίου σκάφους ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ βραβευθέντος σχεδίου τοῦ ναυπηγοῦ Laubeuf. Τὸ πλοῖον τοῦτο, ὅπερ ὀνομάσθη Narval, ἀποτελεῖται ἐκ δύο χωριστῶν σκαφῶν ἔξ ὕπο τὸ ἐν εἰσόρχεται ἐντὸς τοῦ ἑτέρου, τὸ μεταξὺ δὲ τῶν δύο σκαφῶν κενὸν χοησιμοποιεῖται διὰ τὴν κατάδυσιν, εἰσαγομένου εἰς αὐτὸ τοῦ ἀναγκαιοῦντος διὰ ταύτην θαλασσούν διατος. Ὁ «Narval» φέρει διὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης κίνησιν μηχανὴν Forest διὰ βαρέος δρυκτοῦ ἔλαιον ἐνεργοῦσαν, δι' ἣς δύναται νὰ διατρέξῃ 252 μῆλα μὲ ταχύτητα 12 μιλίων καθ' ὁράν, ἢ 624 μῆλα μὲ ταχύτητα 8 μιλίων. Διὰ τὴν ὑποβρυχίου κίνησιν αὐτοῦ χοησιμοποιεῖται συνήθη ἥλεκτρικὴ μηχανή, τῇ βοηθείᾳ τῆς δύοιας δύναται νὰ διατρέξῃ 25 μῆλα μὲ ταχύτητα 8 μιλίων ἢ 72 μῆλα μὲ ταχύτητα 5 μιλίων. Ως διπλι- σμὸν τέλος φέρει τέσσαρας τορπίλλας ἐκσφενδονιζομένας διὰ μηχανημάτων συστήματος Drzewiecki. Ἐφωδιάσθη δηλ. ὁ «Narval» διὰ πάντων τῶν ἐν τῷ διαγωνισμῷ βραβευθέντων μηχανημάτων.

τοιοῦτο ὑποβρύχιον ὅπερ ὅμως δὲν ἐγένετο δεκτὸν
ῶς μὴ ἐκπληρῶσαν τοὺς ὄδους τῶν συμφωνῶν. —
Πολλὰ πειοάματα δι αὐτοῦ ἐγένοντο ἐν Πειοαις.

Πολλὰ πειραμάτα οἱ ἀντοῦ εγένοντο εἰς Πειραιεῖ.
‘Υποβρύχιον κατεσκεύασεν ἐπίσης καὶ ὁ Ἑλλην
Γροπάρχος, ὅστις καὶ ἔξετέλεσε δι’ αὐτοῦ πολλὰ πε-
ράματα. Ἀλλ’ οὔτε τὸ ὑποβρύχιον τοῦτο ἐγένετο δε-
κτόν.

¹ Περισκόπιον είναι δύγανον ἐπιτρέπον τού διαβάζοντος. Τοιαῦτα είναι διαώδιον τύπων.

Τὰ πειράματα τοῦ «Narval» διήρκεσαν ἐπὶ μακρόν. Τ' ἀποτελέσματα δὲ αὐτῶν ὑπῆρξαν ἀρχούντως ἐνθαρρυντικά ὑπὸ τὴν ἔποψιν καὶ τῆς εὐσταθείας καὶ τῆς ταχύτητος καὶ τῆς ταχύτητος τῆς καταδύσεως, ὡς καὶ τῆς ἐκσφενδονίσεως τῶν τορπιλῶν. Ὁ ἀπὸ Cherbourg δὲ εἰς St Malo καὶ τάναπαλιν πλους αὐτοῦ, δεικνύει τὸν βαθμὸν τῆς τελειότητός του. Συνεπέᾳ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, τὸ γαλλικὸν ναυτικὸν προέβη καὶ προβαίνει διαρκῶς εἰς τὴν κατασκειὴν πολλῶν ὑποβρυχίων σκαφῶν. Οὕτω ἔχει ἥδη περὶ τὰ 37 τοιαῦτα σκάφη ἐν ἐνεργείᾳ εἰς τοὺς διαφόρους πολεμικούς της λιμένας, 31 δ' ἐτέοντα προβλέπεται ἡ κατασκευή.

Πρὸς τῶν θετικῶν τούτων ἀποτελεσμάτων,
καὶ τὸ ἀγγλικὸν ναυτικὸν δόπερ μέχρι καὶ πρὸς
δύο ἀκόμη ἐτῶν ἀδιαφόρως ἔβλεπε τὴν ἐξέλι-
ξιν τῆς ὑποβρυχίου ναυτιλίας, ἥρξατο ἀποδί-
δον μεγαλειτέραν εἰς τὸ ζήτημα προσοχήν.
Παρήγγειλεν οὕτω (1900) πέντε ὑποβρύχια
τύπου Holland (περὶ τούτων § κατωτέρω), δι’
ῶν ἔγιναν πολλὰ πειράματα κατόπιν τῶν δόπιων
ἀπεφάσισε νὰ κατασκευάσῃ τέσσαρα ἀκόμη,
ἄλλα τελειότερα.

Αλλά καὶ τὸ ἀμερικανικὸν ναυτικὸν δὲν ἔμεινε
ἀδιάφορον εἰς τὸ ζήτημα τῶν ὑποβρυχίων.
Οὕτω, ὑπὸ τοῦ ἀμερικανικοῦ ναυαρχείου προ-
εκηρύχθησαν διαγωνισμοὶ κατὰ τὰ ἔτη 1887
καὶ 1893, ἀποτέλεσμα τῶν διποίων ὑπῆρξεν ἡ
εἰς τὴν Holland Company παραγγελία ἐνὸς
ὑποβρυχίου, τοῦ «Plunger». Κατὰ τὸ διάστημα
ὅμως τῆς κατασκευῆς τοῦ ὑποβρυχίου τούτου
ἡ αὐτὴ ἐταιρία κατεσκεύασεν ἔτερον τοιοῦτο,
ἄλλη ίδιου αὐτῆς τύπου, ὅπερ ὠνομάσθη Hol-
land.

Τὰ πειράματα τοῦ «Holland» (ὅπερ ἔφερε τορπίλλοβλητικὸν σωλῆνα καὶ δύο πυροβόλα τῶν 215 χιλ.), ὑπῆρξαν ἀρκούντως ἐνθαρρυντικά, δι' ὃ τὸ ἀμερικανικὸν ναυτικόν, παρήγγειλε τὴν κατασκευὴν ἔξι τοιούτων ὑποβρυχίων εἰς τὰ δυτικά δμωας δὲν ἐτέθησαν πυροβόλα. Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν τοῦτο τὸ περίεργον ὅτι ὁ John Holland, ὁ σχεδιάσας τὰ ἄνω ὑποβρυχία, ἥρχισε τὰ πειράματα καὶ τὰς μελέτας τοὺς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1877, ὡς ἐὰν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οὐδὲν τῶν προβλημάτων τῆς ὑποβρυχίου ναυτιλίας εἶχε μελέτημή· οὕτω δέ, ὅταν εἴκοσιν ἐτῇ μετὰ τὰς πρώτας του μελέτας, ἦτοι τῷ 1897, καθεύλκυσε τὸν «Plunger», μόλις κατώρθωσε νὰ παρουσιάσῃ ὑποβρυχιον ὅργανον ἀξιον τῆς ἐποχῆς! Ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας, ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τοῦ Delfino καὶ ἐν

Γαλλία διὰ τοῦ Gymnote καὶ τοῦ Zedé ἔφθασαν εἰς ἀνάλογα ἀποτελέσματα ἐνωρίτερον καὶ πολὺ ταχύτερον αὐτοῦ.

Αμερικανική και αντή ίδιοτροπία!

*

“Οπως ἀνακεφαλαιώσωμεν τὸ ἀνωτέρῳ, παρα-
τηροῦμεν δὲ εἰς τρεῖς περιόδους δυνάμεθα νὰ
διαιρέσωμεν τὴν ἴστορίαν τῆς ὑποβρυχίου ναυ-
τιλίας. Ἡ πρώτη περιόδος εἶναι ἡ τοῦ Bushnell
καὶ τοῦ Fulton, ἡς χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ
ἀπλότης τῶν μηχανικῶν μέσων καὶ τὰ θετικὰ
ἀποτελέσματα.

Ἡ δεινέρα διέρρευσεν εἰς δοκιμάς καὶ ἔβαινε ψηφλαιφητῶς, οὕτως εἰπεῖν. Προσεπάθουν, οἵ περ τὴν κατασκευὴν τῶν ὑποβρυχίων ἀσχολούμενοι, νὰ ἐφαρμόζουν τὰς διαφόρους μηχανικὰς προόδους, ἐφ' ὅσον αὐται παρουσιάζοντο. Ἡ περίοδος αὗτη, ἀν καὶ στεῖρα εἰς ἀποτελέσματα, ἐν Ιτούτοις λίαν γόνιμος ὑπῆρξεν εἰς Ἰδέας. Κατὰ ταύτην, ἐγκαταλείπονται ὄφιστικῶς τὰ πρωτογενῆ μέσα τῆς προώσεως. Δὲν ἀρκοῦν πλέον αἱ κῶπαι, καταδικάζεται δὲ ἡ διὰ τῶν ἀνδρῶν τοῦ πληρώματος περιστροφὴ τῶν ἔλικων. Συγχρόνως ὅμως ἐμφανίζονται αἱ δι' αἰδέροις, αἱ διὰ πετρελαίου, αἱ δὲ ἡλεκτρισμοῦ κινούμεναι μηχαναί, ἐν ᾧ ἔξ ἄλλου ἡ κατάδυσις κατορθοῦται διὰ τεσσάρων τρόπων, ἥτοι διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ὕδατος, διὰ τοῦ ὁρίζοντίου πηδαλίου, διὰ τῆς καθέτου ἔλικος καὶ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ὅγκου, δηλ. τοῦ ἐκτοπίσματος.

Ἐπειδὴ ὅμως οὐδὲν τῶν ἄνω μημονευθέντων μέσων προώσεως, ἔδωσεν ἵκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, ἐσκέψθησαν νὰ τὰ συνδυάσουν. Οὕτω, διὰ τοῦ Ναυάρχου Bourgeois καὶ τοῦ Brun ἐν Γαλλίᾳ, καὶ τοῦ Alsitt ἐν Ἀμερικῇ, ἐμφανίζονται τὰ μικτὰ μέσα (ἀτμὸς ἢ πεπιεσμένος ἀήρ διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ ἡλεκτρισμὸς ὑπὸ αὐτήν), ἀτινα καὶ σήμερον, μέ τινας παραλλαγὰς ἐννοεῖται, εἶναι ἐν γούσει.

Η τρίτη τέλος περίοδος περιλαμβάνει } τὰ
νεώτερα ὑποβρύχια («Holland», «Narval»),
άπινα πλέον εἶναι ἀληθῆ καὶ τέλεια σχεδὸν πο-
λεμικὰ μηχανήματα. Ταῦτα, διαρκῶς τελειοποι-
οῦνται, βεβαίως δὲ ὅταν τοῦτο κατορθωθῇ καὶ
ἡ χρῆσις των γενικευθῆ, μεγάλως θὰ μεταβλη-
θοῦν αἱ καθόλου συνθῆκαι τοῦ κατὰ θάλασ-
σαν πολέμου, ἵδιως μάλιστα, ἀν ἐπιτύχῃ τὸ
νέον ἡμικαταδύμενον τύπου Kathadin, διπερ
κατασκευάζεται ἐν Ἀμερικῇ.

"Ηδη, ώς άνωτέρω είπομεν, ή Γαλλία έχει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της περὶ τὰ τέσσαράκοντα ὑποβρύχια, ἔκτὸς τῶν ὑπὸ κατασκευὴν ἐτέρων τριάκοντα. Ἡ Ἀγγλία, ἡτις στηριζομένη εἰς τὸν κρατιστότατον στόλον της, μέχρι πρὸ διετίας ἀκόμη ἀδιαφόρως ἔβλεπε (φαινομενικῶς τοῦλάχιστον) τὰς προσπαθείας τῶν γειτόνων τῆς πρὸς τελειοπόνησιν τῶν ὑποβρυχίων, ἥλαξ γνώμην καὶ ἀποτινάξασα τὴν προτέραν φαινομενικήν ἀπάθειαν, ἥρξατο ἐπιλαμβανομένη τοῦ ζητήματος τοῦ ὑποβρυχίου πολέμου. Κέκτηται οὕτω, πέντε ὑποβρύχια σκάφη, ἔκτὸς τῶν τεσσάρων ἄτινα έχει ὑπὸ κατασκευὴν. Ἡ Ἀμερική, ἡ πατρὶς τῶν περιφήμων Davids, μὲ τὴν διακρίνουσαν τὸν κατοίκους τῆς ἐπιμονήν, ἀπὸ ἑτῶν ἐργαζομένη, κατώρθωσεν ἀνδρὶ νὰ λύσῃ τελείως τὸ ζητήμα, βεβαίως ὅμως νὰ φθάσῃ εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, εἰς ἂ καὶ

ἡ Εὐρώπη. Ἡ Ἰταλία, ἡ Γερμανία, ἡ Σουηδία, ἡ Πορτογαλία καὶ ἀντὴ ἡ Βραζιλία, ἔχουν εἴτε εἰς ἐνέργειαν, εἴτε ὑπὸ δοκιμάς, ὑποβρύχια σκάφη. Παντὸν, τέλος, ὅπου ὑπάρχει πολεμικὸν ναυτικὸν ἐργαστόμενον, τὸ ζητήμα τοῦ ὑποβρυχίου πολέμου, εὑρίσκεται ὑπὸ μελέτην.

'Ἐν τούτοις, πρὸ ἑνὸς μόλις αἰῶνος ὁ γάλλος ναυαρχος Dacres ἔλεγεν εἰς τὸν Φούλτωνα, ἀποδεῖξαντα τὸ δυνατὸν τῆς ὑποβρυχίου ἀνάφλεξεως τῆς πυρίτιδος καὶ ἐπομένως τῆς καταστροφῆς τῶν πλοίων, ὅτι ὁ νέος τρόπος τοῦ μάχεσθαι ὑποβρυχίως ἥτο «ἀντάξιος ἀλλαγέρινων πειρατῶν, οὐχὶ ὅμως τῶν Γάλλων!», ὁ δὲ κόμης Stanhope εἰς τὴν Βουλὴν τῶν λόρδων, ὀρίζε τ' ἀποτελέσματα τῶν ὑποβρυχίων ὑπονόμων, ὡς «λυπηρὸν καὶ φοβερὸν μέσον καταστροφῆς τῶν πλοίων!»...

Σ. I. ΔΟΥΣΜΑΝΗΣ
ὑποπλοιαρχος B. N.

M. ΜΕΤΕΡΛΙΓΚ

Ο ΠΑΡΕΙΣΑΚΤΟΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ο ΠΑΠΠΟΣ (δυσις εἰνε τυφλὸς) Ο ΠΑΤΗΡ Ο ΘΕΙΟΣ - ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΚΟΡΑΙ - Η ΑΛΕΛΦΗ ΤΟΥ ΕΛΕΟΥΣ - Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ.

Αἴθουσα σκοτεινὴ εἰς παλαιὸν πύργον. — Μία θύρα δεξιά, μία ἀριστερὰ καὶ ἄλλη κρυμμένη εἰς τὸ βάθος. — Υελωτὰ χρωματιστά, μὲ τὸ πράσινον ὡς κυριαρχοῦν χρῶμα. — Ἐν ὠρολόγιον φλαμανδικοῦ ρυθμοῦ

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΚΟΡΑΙ — Ελάτε ἔδω, παπποῦ, νὰ καθῆστε πάτω ἀπὸ τὴν λάμπα.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Μοῦ φαίνεται πῶς δὲν εἶνε πολὺ φῶς ἔδω.

Ο ΠΑΤΗΡ — Πηγαίνομε στὴν ταράτσα ἡ θάλασσα μείνωμε σ' αὐτὸ τὸ δωμάτιο;

Ο ΘΕΙΟΣ — Δὲν εἶναι καλλίτερα νὰ καθίσωμε ἔδω; — Εβρεχε ὅλη τὴν ἐβδομάδα καὶ κάμνει τὴν νύκτα ὑγρασία καὶ κρύο.

Η ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ ΚΟΡΗ — Εἶναι κατάστερη η νύκτα μολαταῦτα.

Ο ΘΕΙΟΣ — "Ω, δὲν θὰ πῇ τίποτε πῶς έχει ἀστρα.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Καλλίτερα νὰ μείνωμε ἔδω· δὲν ήξενρει κανεὶς τί ήμπορεῖ νὰ συμβῇ.

Ο ΠΑΤΗΡ — Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀνησυχῇ κανεὶς πλέον. — Εσώθη, δὲν ὑπάρχει κανεὶς κίνδυνος.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Νομίζω πῶς δὲν εἶναι καλά.

Ο ΠΑΤΗΡ — Γιατί τὸ λές αὐτό;

Ο ΠΑΠΠΟΣ — "Ακουσα τὴν φωνήν της.

Ο ΠΑΤΗΡ — 'Αλλ' ἀφοῦ οἱ ιατροὶ λέγουν πῶς ήμποροῦμε νὰ ἥμεθα ἥσυχοι;

Ο ΘΕΙΟΣ — Ξεύρεις ὅτι ἀρέσει τοῦ πεθεροῦ σου νὰ μᾶς ἀνησυχῇ χωρὶς αἰτία.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — 'Εγὼ δὲν βλέπω ὅπως βλέπετε σεῖς.

Ο ΘΕΙΟΣ — Πρότει τότε νὰ ἔχετε πεποίθησιν σὲ μᾶς ποὺ βλέπομε. Σήμερα τὸ ἀπό γευμα ἥταν πολὺ καλά. Τώρα κοιμᾶται βαθειά καὶ εἶναι περιττὸν νὰ δηλητηριάσωμε ἀνωφελῶς τὴν πρώτη καλὴ βραδειά ποῦ μᾶς δίδει ἡ τύχη Νομίζω πῶς ἀπόψε ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ ἀναπαυθοῦμε χωρὶς φόβο καὶ νὰ γελάσωμε καὶ λύγο.

Ο ΠΑΤΗΡ — Εἶναι, ἀλήθεια, ἡ πρώτη φορὰ ποὺ αἰσθάνομαι πῶς εἶμαι στὸ σπίτι μου καὶ μέσα στὸν δικούς μου ἔπειτα ἀπὸ τὸν φοβερὸν ἔκεινον τοκετόν.

Ο ΘΕΙΟΣ — "Αμα ἡ ἀρρώστεια μπῆ σ' ἔνα σπίτι, νομίζει κανεὶς πῶς εἶναι ἔνας ἔνος μέσα στὴν οἰκογένεια.

Ο ΠΑΤΗΡ — Καὶ τότε μόνον ἐπίσης ἀναγνωρίζει κανεὶς πῶς ἔκτὸς ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν του σὲ κανένα δὲν ἥμπορεῖ νὰ ἐλπίζῃ.

Ο ΘΕΙΟΣ — Ἐχεις δίκαιο.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Γιατί νὰ μένη ἔδω τὸ καυμένο τὸ κορίτσι μέσα σήμερα;

Ο ΘΕΙΟΣ — Ξεύρετε πῶς δ' ίατρὸς τὸ ἀπηγόρευσε.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Δὲν ξεύρω κ' ἐγὼ τί νὰ σκεφθῶ.

Ο ΘΕΙΟΣ — Περιττὸν ν' ἀνησυχῆτε.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — (δεικνύων τὴν πρὸς τὰ ἀριστερὰ θύραν). Δὲν ἥμπορεῖ νὰ μᾶς ἀκούσῃ;

Ο ΠΑΤΗΡ — Δὲν θὰ μιλοῦμε πολὺ δυνατά. — Αλλωτε ἡ θύρα εἶναι πολὺ παχειά, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἔλεονς θὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ ἀν κάμνωμε πολὺ θόρυβο.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — (δεικνύων τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ θύραν). Οὔτε αὐτὸ δὲν ἥμπορεῖ νὰ μᾶς ἀκούσῃ.

Ο ΠΑΤΗΡ — Οχι, δχ.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Κοιμᾶται;

Ο ΠΑΤΗΡ — Νομίζω.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Επρεπε νὰ πάῃ κανεὶς νὰ ίδῃ.

Ο ΘΕΙΟΣ — Πεφισότερο ἀπὸ τὴν γυναῖκα σου μὲ ἀνησυχεῖ αὐτὸ τὸ μικρό. Εἶνε ἐβδομάδες τώρα ποὺ γεννήθηκε καὶ μόλις κουνιέται χωρὶς οὔτε μιὰ φωνὴ νὰ βγάλῃ ὡς τώρα. Φαίνεται σὰν νὰ ἥταν ἀπὸ κερί.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Νομίζω πῶς θὰ μείνη κουφό, ίσως καὶ ἄλλο. Αὐτὰ κάμνουν τὰ συνοικέσια μεταξὺ συγγενῶν.

(Ἀποδοκιμαστικὴ σιωπὴ)

Ο ΠΑΤΗΡ — Τὸ ἀντιπαθῶ σχεδὸν διὰ τὸ κακὸ ποὺ ἔκαμε στὴ μητέρα του.

Ο ΘΕΙΟΣ — Πρότει νᾶναι κανεὶς λογικός. Τί πταίει τὸ καυμένο τὸ μικρό! — Εἶνε μόνο του εἰς τὸ δωμάτιο;

Ο ΠΑΤΗΡ — Ναί· δ' ίατρὸς δὲν θέλει νὰ μένη πλέον εἰς τὸ δωμάτιον τῆς μητέρας του.

Ο ΘΕΙΟΣ — Δὲν εἶναι μαζί του ἡ παραμάνα;

Ο ΠΑΤΗΡ — 'Επηγε λίγο νὰ ἀναπαυθῇ, ὑστερὰ ἀπὸ τόσες ἥμερες. — "Ορσολα, πήγαινε νὰ ίδῃς μιὰ στιγμὴ ἀν κοιμᾶται.

Η ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ ΚΟΡΗ — Μάλιστα, πατέρα.

(Αἱ τρεῖς ἀδελφαὶ ἔγειρονται καὶ κρατούμεναι ἀπὸ τῆς χειρὸς εἰσέρχονται εἰς τὸ πρός τὰ δεξιὰ δωμάτιον).

Ο ΠΑΤΗΡ — Τί ὡρα νὰ ἔλθῃ ἡ ἀδελφὴ μας;

Ο ΘΕΙΟΣ — Νομίζω πῶς θὰ ἔλθῃ εἰς τὰς ἔννεα.

Ο ΠΑΤΗΡ — Εἶναι ἔννεα περασμένες ἥμερα νὰ ἥρχετο ἀπόψε· ἡ γυναῖκα μου ἐπιτιμοῦ πολὺ γὰ τὴν ίδῃ.

Ο ΘΕΙΟΣ — Χωρὶς ἄλλο θὰ ἔλθῃ. Εἶνε πρώτη φορὰ ποὺ ἔρχεται ἔδω;

Ο ΠΑΤΗΡ — Δὲν μπῆκε ποτὲ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι.

Ο ΘΕΙΟΣ — Της εἶνε δύσκολον ν' ἀφῆσῃ τὸ μοναστῆροι

Ο ΠΑΤΗΡ — Θὰ εἶνε μόνη;

Ο ΘΕΙΟΣ — Νομίζω πῶς θὰ τὴν συνοδεύσῃ καμμιὰ καλογρηά. Δὲν ἥμποροῦν νὰ ἔξελθουν μόναι.

Ο ΠΑΤΗΡ — Εἶναι μολαταῦτα ἡγουμένη.

Ο ΘΕΙΟΣ — Ο κανονισμὸς εἶνε δ' ίδιος δι' δλας.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Δὲν ἔχετε πλέον ἀνησυχία.

Ο ΘΕΙΟΣ — Γιατί τάχα νὰ ἔχωμε ἀνησυχία; Εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ ξαναπούμε ὅτι δὲν ὑπάρχῃ φόβος;

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Εἶνε μεγαλήτερη ἀπὸ σᾶς ἡ ἀδελφὴ σας;

Ο ΘΕΙΟΣ — Εἶναι ἡ πρεσβυτέρα δλων.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Δὲν ξεύρω τί ἔχω καὶ δὲν εἶμαι μιαὶ ήσυχος. — Ήμελα νὰ ἥταν ἔδω ἡ ἀδελφὴ σου.

Ο ΘΕΙΟΣ — Θὰ ἔλθῃ. Τὸ διεσχέθη.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Θὰ ἔλθῃ παράσημη. — Ο ΠΑΤΗΡ — Αὐτή η βραδειά.

Ο ΠΑΤΗΡ — Τί νὰ κάμωμε τώρα περιμένοντας;

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Περιμένοντας τί;

Ο ΘΕΙΟΣ — Τὴν ἀδελφὴ μας.

Ο ΠΑΤΗΡ — Δὲν βλέπεις νὰ ἔρχεται κανένας, "Ορσολα;

Η ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ ΚΟΡΗ — (εἰς τὸ παράθυρον.) Οχι, πατέρα.

Ο ΠΑΤΗΡ — Καὶ στὴ δενδροστοιχία; Διακρίνεις τὴ δενδροστοιχία;

Η ΚΟΡΗ — Ναί, πατέρα, εἶνε σελήνη καὶ βλέπω τὴ δενδροστοιχία ἔως ἐκεῖ ποῦ εἶνε τὸ δάσος ἀπὸ κυπαρίσσια.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Καὶ δὲν βλέπεις κανένα, "Ορσολα;

Η ΚΟΡΗ — Κανένα, παπποῦ.

Ο ΘΕΙΟΣ — Τί καιρὸς εἶνε ἔξω;

Η ΚΟΡΗ — Εἶνε ὡραίος καιρός, δὲν ἀκοῦτε τ' ἀηδόνια;

Ο ΘΕΙΟΣ—Ναί, ναί.

Η ΚΟΡΗ—Σηκώθηκε λίγος άρετας στή δενδροστοιχία.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Όλιγος άρετας στή δενδροστοιχία, "Ορσολα;

Η ΚΟΡΗ—Ναί, τά δένδρα τρέμουν λιγάκι.

Ο ΘΕΙΟΣ—Περίεργο πῶς ή αδελφή μου δὲν έφυσες άκομη.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Δὲν άκουω πλέον τ' ἀηδόνια, "Ορσολα.

Η ΚΟΡΗ—Νομίζω πῶς κάποιος έμπήκε στὸν κῆπο, παπποῦ.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Ποιὸς εἶνε;

Η ΚΟΡΗ—Δὲν ξέρω, δὲν βλέπω κανένα.

Ο ΘΕΙΟΣ—Δὲν βλέπεις διότι δὲν εἶνε κανένας.

Η ΚΟΡΗ—Κάποιος πρέπει νὰ εἶνε στὸν κῆπο, τ' ἀηδόνια έπαιχαν μονομιᾶς.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Μολαταῦτα δὲν άκουω κανένα νὰ περιπατῇ.

Η ΚΟΡΗ—Κάποιος περνᾶ ποντὰ ἀπὸ τὴ λίμνη, διότι οἱ κύκνοι ἔφοβήθηκαν.

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΚΟΡΗ—"Ολα τὰ ψάρια τῆς λίμνης βούτηξαν μονομιᾶς.

Ο ΠΑΤΗΡ—Δὲν βλέπεις κανένα;

Η ΚΟΡΗ—Κανένα, πατέρα.

Ο ΠΑΤΗΡ—"Η λίμνη μολαταῦτα εἶνε μέσα στὴ σελήνη.

Η ΚΟΡΗ—Ναί, βέλεπω μόνον πῶς οἱ κύκνοι φοβούνται.

Ο ΘΕΙΟΣ—Εἴμαι βέβαιος πῶς ή αδελφή μου τοὺς ἐτρόμαξε. Θὰ 'μπήκε ἀπὸ τὴ μικρὰ θύρα.

Ο ΠΑΤΗΡ—Δὲν ἡμπορῶ νὰ καταλάβω διατὶ δὲν γαγγίζουν τὰ σκυλιά.

Η ΚΟΡΗ—Βλέπω τὰ σκυλιὰ μέσα στὸ σπιτάκι τους. Οἱ κύκνοι ἐπήγαν στὴν ἄλλην ὅχθη.

Ο ΘΕΙΟΣ—Φοβούνται τὴν ἀδελφή μου, θέλω νὰ ίδω· (φωνάζει). 'Αδελφή μου, ἀδελφή μου, ἐσὺ εἶσαι; — Δὲν εἶνε κανένας.

Η ΚΟΡΗ—Εἴμαι βεβαία πῶς κάποιος έμπήκε.

Ο ΘΕΙΟΣ—Μά, θὰ μοῦ ἀπεκρίνετο ἀν ἦτο αὐτή.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Μήπως ξανάρχισαν τὰ ἀηδόνια νὰ τραγουδοῦν, "Ορσολα;

Η ΚΟΡΗ—Δὲν άκουω πλέον κανένα σ' ὅλην τὴν ξέοχή.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Δὲν εἶνε θόρυβος μολαταῦτα.

Ο ΠΑΤΗΡ—Εἶνε ἀπεναντίας νεκρικὴ σιγή.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Κάποιος ἄγνωστος θὰ τὰ τρόμαξε, διότι ἀν τὸν ἄνθρωπος τοῦ σπιτιοῦ δὲν θὰ έσιωποῦσαν.

Η ΚΟΡΗ—Μένει ξνα ἐπάνω στὴ μεγάλην ίτεα. 'Πέταξε!

Ο ΘΕΙΟΣ—Θὰ ἀρχίσετε νὰ ἐνδιαιφέρεσθε διὰ τ' ἀηδόνια τώρα;

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Εἶνε ἀνοκτὰ δλα τὰ παράθυρα, "Ορσολα;

Η ΚΟΡΗ—"Η γυάλινη πόρτα εἶνε ἀνοικτή, παπποῦ.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Μοῦ φαίνεται διὰ μπαίνει κρύο στὸ δωμάτιο.

Η ΚΟΡΗ—Εἶνε, παπποῦ, λίγος ἄνεμος στὸν κῆπο, καὶ πέφτουν τὰ φύλλα τῶν ὁρδών.

Ο ΠΑΤΗΡ—Κλείσε λοιπὸν τὴν θύρα. "Ορσολα, εἶνε ἀργά.

Η ΚΟΡΗ—'Αμέσως, πατέρα. Δὲν μπόρω νὰ κλείσω τὴν θύρα, πατέρα.

ΑΙ ΑΛΛΑΙ ΚΟΡΑΙ—Δὲν μποροῦμε νὰ κλείσωμε τὴν θύρα.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Τί εἶνε λοιπὸν, κορίτσια, στὴ θύρα;

Ο ΘΕΙΟΣ—Γιατί τὸ λέτε αὐτὸ μὲ παράξενη φωνή; πᾶμε νὰ τὴς βοηθήσωμε.

Η ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ ΚΟΡΗ—Δὲν κάτορθόνομε νὰ τὴν κλείσωμε' ἐντελῶς.

Ο ΘΕΙΟΣ—Εἶνε ὑγρασία. 'Ελατε νὰ σπρώξωμε μαζί. Κάτι θὰ εἶνε ἀνάμεσα στὰ θυρόφυλλα.

Ο ΠΑΤΗΡ—Αὔριο δικαίουρος θὰ τὴν διορθώσῃ.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Θὰ ἔλθῃ αὔριο δικαίουρος;

Η ΚΟΡΗ—Ναί, παπποῦ, θὰ ἔλθῃ αὔριο νὰ έργασθῇ εἰς τὸ ὑπόγειον.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Θὰ γεμίσῃ ἀπὸ θόρυβον δλο τὸ σπίτι.

Η ΚΟΡΗ—Θὰ τοῦ πῶς νὰ ἔργαζεται σιγά.

(Αἱφνιδίως ἀκούνται δικαίουρος δρεπάνου τὸ διποῖον τροχίζουν ξέωθεν).

Ο ΠΑΠΠΟΣ—"Ω!

Ο ΘΕΙΟΣ—Τί εἶνε, "Ορσολα;

Η ΚΟΡΗ—Δὲν ξεύρω ἀκριβῶς κ' ἔγω, νομίζω πῶς εἶνε δικαίουρος. Δὲν βλέπω καλά γιατ' εἶνε στὴ σκιά ποῦ φίχνει τὸ σπίτι.

Ο ΠΑΤΗΡ—Εἶνε δικαίουρος ποῦ κόβει τὰ χόρτα.

Ο ΘΕΙΟΣ—'Εργάζεται τὴν νύκτα;

Ο ΠΑΤΗΡ—Δὲν εἶνε αὔριο Κυριακή; —Ναί. — Παρετήρησα διὰ τὸ χόρτο εἶνε πολὺ ψηλὸ γύρω στὸ σπίτι.

Ο ΠΑΠΠΟΣ—Κάνει τόσο θόρυβο τὸ δρέπανι του.

Η ΚΟΡΗ—Κόβει τὸ χόρτο τριγύρω στὸ σπίτι.

ΜΑΝΟΝ—ΕΡΓΟΝ Α. ΜΑΡΤΙΝΙΟΝ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙΝΟΝ ΣΑΛΟΝ

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Τὸν διακρίνεις, "Ορσολα;
Η ΚΟΡΗ — "Οχι, παπποῦ, είνε στὸ σκοτάδι.
Ο ΠΑΠΠΟΣ — Τὸ δρέπανό του κάμνει τόσον θόρυβο.

Η ΚΟΡΗ — "Έχεις πολὺ λεπτή τὴν ἄκοη, παπποῦ.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Φοβοῦμαι μήπως ξυπνήσῃ τὴν κόρη μου.

Ο ΘΕΙΟΣ — Μόλις τὸν ἄκοντα.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — 'Εγὼ τὸν ἄκοντα σὰ νὰ ἐθέριζε μέσα στὸ σπίτι.

Ο ΘΕΙΟΣ — Η ἀρρωστη δὲν θὰ τὸν ἄκοντα, δὲν θύραζε φόβος.

Ο ΠΑΤΗΡ — Μοῦ φαίνεται πῶς δὲν καίει ἀπόψε ἡ λάμπτα.

Ο ΘΕΙΟΣ — Πρέπει νὰ βάλωμε λάδι.

Ο ΠΑΤΗΡ — Δὲν εἶδα νὰ βάλουν σήμερα τὸ πρωΐ. Απὸ τότε ποῦ ἐκλείσαμε τὸ παράθυρο δὲν καίει καλά.

Ο ΘΕΙΟΣ — Μοῦ φαίνεται πῶς ἔμαυρισε τὸ γυαλί.

Ο ΠΑΤΗΡ — Σὲ λίγο θὰ καίη καλλίτερα.

Η ΚΟΡΗ — Ο παπποῦς ἔκοιμηθηκε. Εἶχε νὰ κοιμηθῇ τρεῖς νύκτες.

Ο ΠΑΤΗΡ — Άνησύχησε πολύ.

Ο ΘΕΙΟΣ — Πάντοτε ἀνησυχεῖ υπερβολικά. Εἶνε στιγμὲς ποῦ δὲν θέλει τίποτε νὰ ἄκοντη.

Ο ΠΑΤΗΡ — Στὴν ἥλικια του τὸ πρᾶγμα δικαιολογεῖται.

Ο ΘΕΙΟΣ — Ο Θεός ξεύρει τί θὰ γίνωμε στὴν ἥλικια του.

Ο ΠΑΤΗΡ — Εἶνε ὁγδοῆντα ἐτῶν περίπου.

Ο ΘΕΙΟΣ — Τότε ἔχει δίκαιον νὰ εἶνε παράξενος.

Ο ΠΑΤΗΡ — Εἰς τὴν ἥλικιαν του ἵσως θὰ εἴμεθα πὶ παράξενοι ἀπὸ αὐτόν.

Ο ΘΕΙΟΣ — Δὲν ξεύρει κανεὶς τί ἡμπορεῖ νὰ συμβῇ. Εἶνε στιγμαὶς ποῦ εἶνε ἀλλόκοτος.

Ο ΠΑΤΗΡ — "Οπως δῖοι οἱ τυφλοί.

Ο ΘΕΙΟΣ — Σκέπτονται υπὲρ τὸ δέον.

Ο ΠΑΤΗΡ — "Έχουν πολὺ καιρὸν γιὰ χάσιμο.

Ο ΘΕΙΟΣ — Δὲν ἔχουν τίποτε ἄλλο νὰ κάμουν.

Ο ΠΑΤΗΡ — Επειτα δὲν ἔχουν καὶ ἄλλη διασκέδαστ.

Ο ΘΕΙΟΣ — Θὰ εἶνε φοβερό.

Ο ΠΑΤΗΡ — Φαίνεται δῖτι συνηθίζει κανεὶς.

Ο ΘΕΙΟΣ — Δὲν ἡμπορῶ νὰ τὸ φαντασθῶ.

Ο ΠΑΤΗΡ — Βέβαια εἶνε ἀξιολύπητοι.

Ο ΘΕΙΟΣ — Νὰ μὴν ἡξεύρῃ κανεὶς ποῦ εἶνε, ἀπὸ ποῦ ἔρχεται, ποῦ πηγαίνει. Νὰ μὴ διακρίνῃ πλέον τὸ μεσημέρι ἀπὸ τὰ μεσάνυκτα, καὶ

τὸν χειμῶνα ἀπὸ τὸ καλοκαῖρι . . . καὶ πάντα αὐτὸ τὸ αἰώνιο σκοτάδι, καὶ πάντα αὐτὸ τὸ σκοτάδι τὸ αἰώνιο Θὰ προτιμοῦσα νὰ μὴν ὑπάρχω καλλίτερα. Καὶ δὲν ἔχει καμμιὰ θεραπεία.

Ο ΠΑΤΗΡ — Φαίνεται δῖχι.

Ο ΘΕΙΟΣ — Δὲν εἶνε δῆμας ἀπολύτως τυφλός.

Ο ΠΑΤΗΡ — Διακρίνει τὴς μεγάλες λάμψεις.

Ο ΘΕΙΟΣ — "Ἄς προσέχωμε τὰ κακόμοιρα τὰ μάτια μας.

Ο ΠΑΤΗΡ — "Έχει κάποτε παραδέενες ἰδέες.

Ο ΘΕΙΟΣ — Εἶνε στιγμὲς ποῦ δὲν εἶνε καθόλου διασκεδαστικός.

Ο ΠΑΤΗΡ — Λέγει κάθε τι ποῦ σκέπτεται.

Ο ΘΕΙΟΣ — "Άλλα δὲν ἥταν ἄλλοτε ἔτσι;

Ο ΠΑΤΗΡ — "Όχι, ἄλλοτε ἥτο λογικὸς σὰν ἐμᾶς δὲν ἔλεγε τίποτε παραδέενο. Εἶνε ἀλήθεια δῖτι καὶ ἡ "Ορσολα δίλιγο τὸν ἐνεθάρρυνε, διότι ἀπαντᾷ εἰς δῆλας του τὰς ἔρωτήσεις.

Ο ΘΕΙΟΣ — Καλλίτερα θὰ ἥτον νὰ μὴν τοῦ ἀπαντᾶ κανεῖς. Δὲν τοῦ κάμνει καθόλου καλό.

(Δέκα δῶρα κτυποῦν)

Ο ΠΑΠΠΟΣ — (ἀφυπνιζόμενος). Μήπως ἔγρισα κατὰ τὴ γυάλινη θύρα;

Η ΚΟΡΗ — Ναί, παπποῦ.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Δὲν εἶνε κανεὶς στὴ γυάλινη θύρα;

Η ΚΟΡΗ — "Όχι, καλὲ παπποῦ, δὲν βλέπω κανένα.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Ενόμιζα πῶς κάποιος ἔπειρε. Δὲν ἥλθε κανεῖς, "Ορσολα;

Η ΚΟΡΗ — Κανεὶς, παπποῦ.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — (εἰς τὸν θεῖον καὶ τὸν πατέρα). Καὶ ἡ ἀδελφή σας δὲν ἥλθε;

Ο ΘΕΙΟΣ — Εἶνε πολὺ ἀργὰ δὲν θὰ ἔλθῃ πλέον. Δὲν ἔκαμε δῆμας καλά.

Ο ΠΑΤΗΡ — "Αρχίζει νὰ μὲ ἀνησυχῇ.

(Ἀκούεται φόρμυρος ως νὰ εἰσέρχεται κάποιος ἐν τῇ σκιᾷ).

Ο ΘΕΙΑΣ — "Εκείνη εἶνε, ἀκούσατε;

Ο ΠΑΤΗΡ — Ναί, κάποιος μπῆκε ἀπὸ τὰ ὑπόγεια.

Ο ΘΕΙΟΣ — Η ἀδελφή μας θὰ εἶνε, ἀκούσα τὸ περπάτημά της.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — "Ακούσα νὰ περπατοῦν σιγά.

Ο ΠΑΤΗΡ — "Εμπῆκε σιγά.

Ο ΘΕΙΟΣ — Ξέρει πῶς ἔχομε ἀρρωστο.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Δὲν ἄκοντα πλέον τίποτε τώρα.

Ο ΘΕΙΟΣ — Θὰ ἀνέβη, καὶ θὰ τῆς ποῦν ἀμέσως πῶς εἴμεθα ἔδω.

Ο ΠΑΤΗΡ — Εἶμαι εὐχαριστημένος ὅπου ηλθε.

Ο ΘΕΙΟΣ — Ήμουν βέβαιος πῶς θὰ ἥρχετο ἀπόψε.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — "Αργεῖ ν' ἀνέβη.

Ο ΘΕΙΟΣ — Αὐτὴ μολαταῦτα βέβαια θὰ εἶνε;

Ο ΠΑΤΗΡ — Δὲν περιμένομεν ὅλες ἐπισκέψεις.

Ο ΠΑΠΠΟΣ Δὲν ἄκοντα κανένα θόρυβον εἰς τὸ υπόγειο.

Ο ΠΑΤΗΡ — Θὰ φωνάξω τὴν ὑπηρέτρια καὶ θὰ μάθωμε τί συμβαίνει.

(Σύρει τὸν καθωνίσκον)

Ο ΠΑΠΠΟΣ — "Ακούω θόρυβον στὴ σκάλα.

Ο ΠΑΤΗΡ — Εἶνε ή υπηρέτρια ποῦ ἀνεβαίνει.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Νομίζω πῶς δὲν εἶνε μόνη.

Ο ΠΑΤΗΡ — "Η υπηρέτρια κάμνει τὸσον θόρυβο.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Νομίζω πῶς δὲν εἶνε μόνη.

Ο ΠΑΤΗΡ — Νομίζω πῶς δὲν εἶνε μόνη.

Ο ΘΕΙΟΣ — Θὰ καιρὸς νὰ ἀπαλλαχθῆτε ἀπὸ αὐτὴν γιὰ νὰ μὴν τὴν ἔχετε κατόπιν στὴ φάγη σας.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — "Ακούω τὰ βήματα τῆς ἀδελφῆς σας.

Ο ΠΑΤΗΡ — "Εγὼ μόνον τὴν υπηρέτριαν ἄκοντα.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Εἶνε ή ἀδελφή σας, εἶνε ή ἀδελφή σας.

(Κρουόντων τὴν μικρὰν θύραν)

Ο ΘΕΙΟΣ — Κτυπᾷ τὴν θύραν τῆς κρυφῆς σκάλας.

Ο ΠΑΤΗΡ — Πηγαίνω ν' ἀνοίξω μόνος μου, ἐπειδὴ ή μικρὰ κάμνει πολὺν κρότο. Δὲν χρησιμεύει παρὰ μόνον ὅταν θέλει κανεὶς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον χωρὶς νὰ τὸν ίδουν. (Ημιανοίγει τὴν μικρὰν θύραν, ή υπηρέτρια μένει ἔξω)

Πού είσαι;

Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ — "Εδῶ, κύριε.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — "Η ἀδελφή μας εἶνε εἰς τὴν θύραν;

Ο ΘΕΙΟΣ — Δὲν βλέπω παρὰ τὴν υπηρέτριαν.

Ο ΠΑΤΗΡ — "Η υπηρέτρια μόνον εἶνε (πρὸς τὴν υπηρέτριαν).

Ποιὸς ἔμπηκε στὸ σπίτι;

Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ — "Εμπῆκε κανεὶς εἰς τὸ σπίτι,

κύριε;

Ο ΠΑΤΗΡ — Ναί, κάποιος ήλθε πρὸς δῆλον.

Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ — Κανεὶς δὲν ήλθε, κύριε.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Ποῖος στενάζει ἔτσι;

Ο ΘΕΙΟΣ — Η υπηρέτρια αδσμάτινει.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Μήπως κλαίει;

Ο ΘΕΙΟΣ — "Οχι, καλέ, γιατί θὰ κλαίη;

Ο ΠΑΤΗΡ — "Άλλα ἐμεῖς ἀκούσαμε ν' ἀνοίγη θύρα.

Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ — Έγὼ ἔκλεισα τὴν θύρα.

Ο ΠΑΤΗΡ — "Ηταν ἀνοικτή;

Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ — Ναί, κύριε.

Ο ΠΑΤΗΡ — Γιατί ήταν ἀνοικτή τέτοιαν ώρα;

Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ — Δὲν ήξεύρω, κύριε.

Ο ΠΑΤΗΡ — Γιατί φοβερά παχειά νομίζω πῶς εἶνε υπηρέτρια.

Ο ΠΑΤΗΡ — Πρέπει νὰ ποσέχῃς. — Γιατί σπρώχνεις τὴν θύρα, δὲν ξεύρεις πῶς κάνει θόρυβο;

Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ — Δὲν ἔγγιξα τὴν θύρα, κύριε.

Ο ΠΑΤΗΡ — Πῶς δῖχι! Σπρώχνεις σᾶν νὰ ηθελεις νὰ μπῆς μέσ'

Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ — Είμαι τρία βήματα μακριὰ ἀπὸ τὴν θύρα, κύριε.

Ο ΠΑΤΗΡ — Οιμίλει σιγότερα.

Ο ΠΑΠΠΟΣ — Μήπως ἔσβυσ

Αφησε τάλλα στοὺς θεούς ἐκεῖνοι
Θὰ στρώσουν τοὺς ἀνέμους, ποῦ παλεύοντα
Στὰ πέλαγα, καὶ πιὰ δὲ θὰ σαλεύοντα
Τὰ κυπαρίσσια μηδ' οἱ γέροι οἱ πρῖνοι.

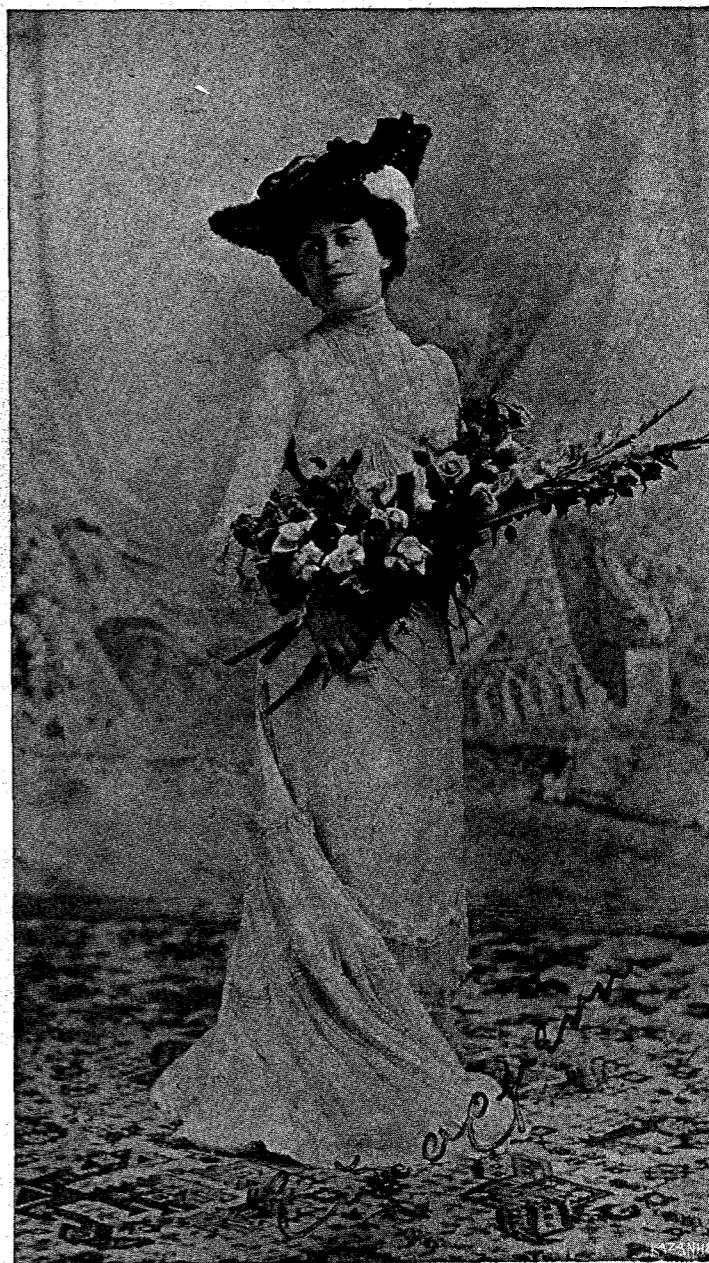
Τί αὖτις θὰ γείνη, μὴ γυρεύης.
Κι δι τοῦ σοῦ δώσ' ἡ τύχη, τὰ λογίζης
Γιὰ κέρδος, καὶ ποτὲ μὴ βαριεστίζης,
Παιδί μου, ν' ἀγαπᾶς καὶ τὰ χορεύης,

"Οοον ἀργοῦν τάσπρα μαλλιὰ γιὰ σένα.
Αγῶνες καὶ παλαίστρες ζήτα τώρα,
Ζήτα κρυφὰ λογάκια λιγωμένα.
Τὴν νύκτα σὲ συφωνημένην ὥρα.

Ζήτα τὸ γέλιο, ποῦ ξεφανερώνει
Τὴν κόρη, τὴν κρυμμένη στὸ καρτέρι,
Καὶ ζήτα ἐνέχυρο, παρμένον ἀπὸ χέρι
Ἡ δάκτυλο, ποῦ δὲν πολυπεισμώνει.

1892

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

ΔΙΣ ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ ΞΑΝΘΑΚΗ

ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΚΗΝΗΣ

Ίδον ἡ κατὰ λέξιν μετάφρασις:

Σ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΗ ΜΟΥ ΑΝΑΙΣΘΗΤΗ

«Είσαι όμορφη 'ς τὴν πρώτη ἀκτῖνα τῆς αὐγούλας ποῦ προβαίνει, είσαι πλιὸ δόμορφη ἀκόμα σὰν βγαίνει δὲ ήλιος.

«Είσαι όμορφη τὸ μεσημέρι, όμορφη ὅταν συνορπόνει, όμορφη μὲ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, όμορφη καὶ στὸ σκοτάδι ἀκόμα.

«Όμορφη, ἀν δὲ οὐρανὸς εἶνε συννεφιασμένος, όμορφη καὶ ἀν εἶναι δὲ οὐρανὸς καθαρός, όμορφη ἀν ἔχης τὴν καρδιὰν χαρούμενη, όμορφη καὶ ἀν τὴν ἔχης λυπημένη.

«Ἄν, ποῦ είσαι κρύα καὶ ἀναίσθητη, τόσην όμορφιὰ ἔχης στὸ πρόσωπο, ἀν γίνης ἄγαπητικά μου, ὡς τί πρᾶμα θὲ νάνε τότε!

Io pastorello misero,
Che posso offrirti mai?
Sol del mio cor son arbitro,
Questo è già tuo, lo sai

Se pur ti sembra povero
Di un core il picciol dono,
Il cuore ancor tu donami
Ed io contento sono.

Ίδον ἡ μετάφρασις, ἐπίσης κατὰ λέξιν:

«Ἐγώ, δὲ φτωχὸς βοσκός, τί ἡμπορῶ νὰ σοῦ δώσω; Εἴμαι νοικοκύρης μοναχὰ μιᾶς καρδιᾶς καὶ ἔρεις πᾶς εἶνε δική σου.

«Μὰ ἀν σοῦ φαίνεται πᾶς εἶνε φτωχὸς μιᾶς καρδιᾶς τὸ μικρὸ δῶρο, δόσε μου καὶ σὺ τὴν καρδιὰν καὶ ἐγὼ θὰ εἰμαι εὐχαριστημένος».

**

«Ενας συγγενήστου, διὰ λόγους συμφέροντος ἔγραψεν ἵταλιστι κατὰ τὸν Νικολάου Λούντζη μύθιστόρημα, τὸν δούτον δὲ ἥρωας ἡτο τρελλὸς ἐπικινδυνος, ὁνόματι Candore. Σημειωτέον ὅτι δὲ Λούντζης οὗτος ἐκαλείτο καὶ Conrad. Ο Σολωμὸς ἰδὼν τὸν λίβελλον τοῦτον κατὰ συγγενοῦς, γράμμενον ἀπὸ συγγενῆ, δυσθρευτήθη. Τὸ ὄνομα Candore δηλοῖ δὲ τὸ ἀθώον, εἰλικρινές. Ο Σολωμὸς ἰδὼν τὸν ἀναγραμματισμὸν τοῦ ὄνοματος τοῦ Λούντζη, ὑβριζομένον ὡς τρελλὸν ἥρωας τοῦ μύθιστορήματος, καὶ ἐπιστρέψαντος πρὸς τὸν συγγραφέα λιβελλογράφον τὸ βιβλίον, γράφει ἐπὶ τοῦ ἰδίου βιβλίου τὰ ἔξις:

«Dionisio Salamon galantuomo
restituisce a

» Saria inver Candor demente
» Se ad un Demente al dir ponesse
» mente!

» Διονύσιος Σολωμὸς τίμιος ἀνθρωπος
» ἐπιστρέψει τῷ
» Θὰ ἥτο ὀληθῶς τρέλλα καθαρὰ
» "Αν εἰς τοὺς λόγους ἐνδὲ τρελλοῦ ἔδιδε
» προσοχήν».

**

Ο Βοῦλτος δέχεται τὴν πρότασιν τοῦ ποιητοῦ νὰ τοῦ βαπτίσῃ τὸ παιδί του, ὑπὸ τὸν δρὸν δμως νὰ μὴ προσφέρῃ κανένα δῶρον κατὰ τὴν βάπτισιν, ὡς εἶναι συνήθεια. Ο ποιητὴς δέχεται τὸν δρόν, βαπτίζει τὸ παιδί καὶ δονομάζει αὐτὸν Στέφανον.

Μετὰ δοκτὸν ἡμέρας μεταβαίνει νὰ ἴδῃ τὸ παιδί καὶ κρυφὰ θέτει εἰς τὴν φασκιὰν ἐν χρυσοῦν ὀρολόγιον μὲ δύο δραῖα κρυστάλλια σιγύλλια καὶ τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν:

«Prendi, o bellissimo figliuolo dell'amico mio, questa piccola macchina che segna a noi mortali le ore della felicità e della sventura. Nè il padre tuo di questo si offenderà, perchè sa che la religione nostra vuole che si dia qualche cosa al fanciullo che si tiene a battesimo, come ricordo. E questa poi ti sarà cara un giorno, perchè non fu da me compra ora, ma la porto meco da dieci anni in qua: e benchè abbia segnato per me pocchissime ore liete, prego Fortuna quanto so e posso, che le segni tutte per te, quali te le posson desiderare il padre tuo e la madre tua, li quali tu apprenderai a rispettare tanto più, quanto più ti innoltrerai nella strada della virtù.

Che se io non fossi più vivo per ajutarti a nulla, in compagnia de' tuoi genitori ricordati qualche volta di me, almeno per la brama che avevo di giovarvi. Dionisio Salamon

A Stefano Bulzo.

Ίδον ἡ μετάφρασις:

«Λάβε, ὡς ὀφιαστατὸν τέκνον τοῦ φίλου μου, αὐτὴν τὴν μικρὰν μηχανήν, ἡ δοποία σημειώνει εἰς ἡμᾶς τοὺς θνητοὺς τὰς ὠρὰς τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς δυστυχίας. Δὲν θὰ προσβληθῇ δὲ πατήρ σου διὰ τοῦτο, διότι γνωρίζει ὅτι

» ἡ θρησκεία μας θέλει νὰ δοθῇ κάτι εἰς τὸν βαπτιζόμενον, ὡς ἐνθύμημα.

» Θὰ σου εἶνε προσφιλῆς μίαν ἡμέραν, διότι δὲν τὴν ἡγόραστα τῶρα, ἀλλὰ τὴν ἔχω ἀπὸ δέκα ἐτῶν, καὶ μολονότι ἐσημείωσε δι' ἐμὲ ὀλίγα στασιαστούς ὠρὰς, παρακαλῶ τὴν Τύχην, δῶσον γινώσκω καὶ δύναμαι, νὰ τὰς σημειώνῃ ὀλας δι' ἐσέ, δοποίας τὰς ἐπιθυμοῦσιν δὲ πατήρ σου καὶ ἡ μάτηρ σου, τὸν δποίους θὰ μάθης νὰ σέβεσαι τόσον περισσότερον, δῶσον περισσότερον θὰ προχωρήσῃς εἰς τὴν ὄδδον τῆς ἀρετῆς.

» "Αν δὲν θὰ είμαι ζωντανὸς διὰ νὰ σὲ συνδράμω μετὰ τῶν γονέων σου, ἐνθυμήθητι ἐνίστε ἐμοῦ τούλαχιστον διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δποίουν εἰχον νὰ σοῦ είμαι ὀφέλιμος.

» Διονύσιος Σολωμός.

» Εἰς τὸν Στέφανον Βοῦλτον».

Απὸ τὰ δύο σιγύλλια τοῦ ὀρολογίου τὸ ἐν φέρει τὸ οἰκόσημον, τὸ δὲ ἄλλο τὴν λατινικὴν ἐπιγραφήν: *Verum amo. verum volo.*

Ο σεβαστὸς γέρων κ. Στέφανος Βοῦλτος, διαφυλάττει θρησκευτικῶς τὰ κειμήλια ταῦτα τοῦ μεγάλου νονυροῦ του, καὶ μετὰ συγκινήσεως μᾶς ἔδειξεν αὐτά. Τὸν εὐχαριστοῦμεν καὶ δημοσίᾳ διὰ τὴν εὐγένειαν μὲ τὴν δποίουν μᾶς ἐπετράπη ἡ ἀντιγραφή.

**

«Η ἐνδυμασία τοῦ ποιητοῦ ἡτο ἀπλῆ καὶ ἡ ἐν γένει κόμμωσί του σοβαρὰ καὶ εἰς ἀκρον καθαρά. Ἐφοροῦσεν ὑψηλὸν πίλον. Πανταλόνι πλατύ. Ο ἐπενδύτης του κωνοειδῆς, γρέκα, μὲ ἐνα μόνον κουμπὶ πρὸς τὸν λαιμόν. Πρὸς εὐκολίαν, εἰς τὴν γρέκαν εἶχε ραμμένον καὶ τὸ γελέκι. Πάντοτε ἐφοροῦσε λεικὸν λαιμοδέτην καὶ λευκὰ χειρόκτια. Ο ὑπηρέτης του Λάμπρος ἡτο ὑποχρεωμένος κάθε πρωὶ νὰ θέτῃ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ δωμάτιου του καθαρὸν λαιμοδέτην καὶ καινουργῆ γρέκοτια καὶ νὰ παίρῃ τὸν λαιμοδέτην τῆς προηγουμένης ἡμέρας καὶ τὰ χειρόκτια, ὡς ἀχρηστα.

Κατὰ τὸ ἔθιμον τῆς ἀριστοκρατίας τῆς ἐποχῆς του ἔξυριζεν ὅλον τὸ πρόσωπον.

Εἰς τὸν κουρέα του ἔδιδε δέκα τάλληρα κατὰ μῆνα. Ἐπειτα προσέλαβε κουρέα τὸν Νικόλαον

Ταμπούρον Προκόπην, δστις εἶχε μεταβῆ καὶ εἰς τὴν Κέρκυραν. Τον ἔδιδε δὲ δύο σελίνια ἡ ήμίσειαν κορόναν δι' ἔκαστον ξύρισμα¹. Τὴν κόμην ἔκοπτεν εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ κάμη χωρίστραν, εἶδος παρότ.

**

Μίαν περίπου ὧραν μακρὰν τῆς πόλεως Ζάκυνθου, πρὸς τὸν δρόμον τοῦ Βασιλικοῦ, (ἐπισήμως ὅδὸς Λομβάρδου), ὑπάρχει γραφικώτατον ἀκρωτήριον ὄνομαζόμενον Λαβίας. Απὸ παιδικῆς ἡλικίας ὁ ποιητὴς ἐσύχναξεν ἐκεῖ εἰς τὴν ὁδιάν την παναγίαν τῆς οἰκογενείας Δομενεγίνη. Ἐκεῖ ὑπάρχει μεσαιωνικὴ οἰκία, πύργος ὄνομαζόμενη, ἐν ἡ κατὰ τὴν λαϊκὴν παράδοσιν διαμένουσιν οἱ διαβόλοι, καὶ ἐνοχλοῦσι τοὺς διαβάτας. Ο Σολωμὸς ἐκεῖ εἰς τὰ σιώματα διήρχετο διοκλήρους ὠρᾶς ρεμβάζων καὶ μελετῶν τὴν ὁδαίαν φύσιν. Ἐκεῖ ἔγραψε καὶ δύο σονέτα ιταλικὰ ὑμνῶν μίαν πηγὴν πλησίον εἰς τὰ σιώματα².

Ο Σολωμὸς ἡτο οἰκεῖος τῆς σικογενείας Δομενεγίνη. Η κόρη τοῦ Δομενεγίνη ἐφημίζετο διὰ τὴν καλλονήν της. Ο ποιητὴς ὄμως οὐδέποτε τὴν είχεν ἴδη, διότι δὲν ἐπετρέπετο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους αἱ κόραι νὰ παρουσιάζωνται εἰς τοὺς νέους. Ἡμέραν τινὰ μεταβάτας πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ φίλου του ἀκούει εἰς τὸ διπλανὸν δωμάτιον νὰ παίζουν κλειδούμβαλον. Ο ποιητὴς σιγὰ σιγὰ ἀνοίγει τὴν θύραν καὶ παρατηρεῖ ἐν θαυμασμῷ τὴν ὁδαίαν κόρην. Αἴφνης δυνατὸν δράπισμα εἰς τὸ πρόσωπον τὸν συνετάραξε. Ἡτο ἡ βάγια, ἡ πρώην τῆς κόρης τροφός, ἦτις τὸν ἐρράπιος θυμωμένη.

— Τί εἶναι αὐτά, κόντε; δὲν 'ντρέπεσαι νὰ παραμονεύῃς τὴν ἀρχοντοπούλα!

Ο ποιητὴς οὐδὲ λέξιν εἶπεν, ἔχαμήλωσε τοὺς δφθαλμοὺς καὶ ἐπήγειρε εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ φίλου του, πατρὸς τῆς κόρης, δπού διηγήθη τὰ πάντα, ἐπαινῶν τὴν διαγωγὴν τῆς φιλοτίμου καὶ πιστῆς βάγιας.

Ἐπειτα συνέχεια

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΛΖΗΣ

¹ Ο κουρεὺς οὗτος ζῇ ἀπόπληκτος καὶ ἐπαιτεῖ.

² Τὰ σονέτα ταῦτα ἐδημοσίευσε τὸ πρῶτον δ Στράνγος τῷ 1822 ἐν Κερκύρᾳ ἐν τῇ γνωστῇ συλλογῇ τῶν Σονέτων τοῦ Σολωμού.

TZOBANNI FIORPENTINO

Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ*

Εζοῦσε στή Φλωρεντία, στὸ σπίτι τῶν Σκάλη, ἔνας ἔμπορος ποὺ τὸν ἔλεγαν Μπίντο. Πολλὲς φορὲς εἶχε ταξιδέψει στὴν Τάνα καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ παντοῦ ὅπου συνειθῆσον νὰ ταξιδεύουν οἱ ἔμποροι. Ο Μπίντος ἥτον πολὺ πλούσιος καὶ εἶχε τρεῖς υἱοὺς μεγάλους. "Οταν ἐπλησίαζε νὰ σημάνῃ ἡ τελευταία του ὥρα, ἐκάλεσε τὸν πρωτότοκον καὶ τὸν δεύτερον, καὶ ἔκαμε τὴν διαθήκην του ἀφίνοντας αὐτοὺς κληρονόμους του. Εἰς τὸν μικρότερον τίποτε δὲν ἄφησε.

"Ο μικρότερος Τζαννέττος ποὺ ἔμαθε τὰ τρέχοντα, ἐπῆγε στοῦ πατέρα του καὶ τοῦ εἶπε:

— Πατέρα, πολὺ μὲ ξάφνισε αὐτὸ ποὺ ἔκαμες νὰ μὴ μὲ θυμηθῆς καθόλου στὴ διαθήκη σου.

— Τζαννέττο μου, ἀπῆγησεν δ πατέρας, δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ σένα ποὺ νὰ ποδῷ τὴν εὐτυχία του, μὰ δὲν θέλω, δταν πεθάνω, νὰ μείνης ἔδω. Θέλω νὰ πᾶς στὴ Βενετία, νὰ βρῆς τὸν ἀνάδοχό σου τὸν Ἀνσάλδο, ποὺ δὲν ἔχει παιδιά, καὶ πολλὲς φορὲς μοῦγραψε νὰ σὲ στείλω κοντά του. Πρέπει νὰ σου πῶ πῶς εἶναι δ πιὸ πλούσιος χριστιανὸς ἔμπορος ποὺ ὑπάρχει. Θέλω λοιπόν, δταν πεθάνω, νὰ πᾶς νὰ τὸν εὑρίσῃς μὲ τοῦτο ἔδω τὸ γράμμα, καὶ μὲν ἔργης νὰ τὰ καταφέρῃς, θὰ γίνης πλούσιος.

"Ο υἱὸς εἶπε:

— Πατέρα, εἶμαι ἔτοιμος νὰ κάνω δτι μὲ διατάξης.

"Ο πατέρας τοῦ ἔδωκε τὴν εὐχήν του καὶ ἐπειτα ἀπὸ λίγες ἡμέρες ἀπέθανε. "Ολα του τὰ παιδιά τὸν ἔκλαψαν πολὺ καὶ τὸν ἔθαψαν ὅπως τοῦ ἤξιζε.

"Ἐπειτα ἀπὸ δλίγον καιρό, ἐκάλεσαν οἱ δύο ἀδελφοὶ τὸν Τζαννέττο καὶ ἐτοι τοῦ μίλησαν:

— Ἀδελφέ, εἶναι ἀλήθεια πῶς δ πατέρας μας, κάμνοντας τὴ διαθήκη του, ἀφῆσε ἔμας μονάχα κληρονόμους του χωρὶς νὰ θυμηθῇ καὶ σένα. Μὰ εἶσαι ὀδελφός μας καὶ τὸ μερίδιο σου ἀπὸ τὴν κληρονομιὰ εἶναι δικό σου!

— Ἀδέλφια, εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προσφορά

* Έκ τοῦ τελευταίως ἐκδοθέντος βιβλίου: Ouvrages Galantes des Conteurs Italiens.

σας, ἀπῆγησε δ Τζαννέττος, μὰ ἔγῳ ἔχω σκοπὸ νὰ ταξιδέψω ναῦρω τύχῃ' αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπόφασις μου κρατῆστε ἐσεῖς τὴν κληρονομιά.

Οἱ ἀδελφοὶ του τοῦ ἔδωσαν τότε ἔνα ἄλλο για καράματα διὰ τὰ ἔξοδά του. "Ο Τζαννέττος τοὺς ἀπεχαιρέτησε κ' ἐτράβηξε γιὰ τὴν Βενετία. "Εκεὶ ἐπῆγε στὸ κατάστημα τοῦ μεσορέο Ἀνσάλδου καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ γράμμα του πατέρα του. Απὸ τὸ γράμμα αὐτὸ ἔμαθε δ μεσορέο Ανσάλδος δτι δ Τζαννέττος ἥτο υἱὸς τοῦ ἀγαπητοῦ φίλου του Μπίντου καὶ ἄμα τὸ ἔδιαβασε, τὸν ἔφιλησε λέγοντας:

— Καλῶς ἥρθε δ βαφτισμιός μου, ποὺ τόσον καιρὸ ἐπιθυμοῦσα νὰ τὸν ἰδῃ.

Καὶ ἥρωτησε ἀμέσως τί γίνεται δ Μπίντος. "Οταν δ Ἀνσάλδος ἔμαθε πῶς δ φίλος του ἀπέθανε, μὲ μάτια γεμάτα δάκρυα ἀγκάλιασε τὸν Τζαννέττο καὶ τὸν ἔφιλησε λέγοντας: — «Πόσο λυποῦμαι τὸν φίλο μου Μπίντο! αὐτὸς μ' ἐβοήθησε νὰ κερδήσω πολλά! Μὰ ἡ χαρὰ μου ποὺ σὲ βλέπω γλυκαίνει τὸν πόνο μου.»

Καὶ τὸν ἐπῆρε στὸ σπίτι του καὶ ἔδωσε διαταγὴν εἰς δλοὺς τοὺς ἀνθρώπους του, τοὺς ἱπποκόμους, τοὺς ὑπηρέτας τοῦ σπιτιοῦ, νὰ περιποιοῦνται τὸν Τζαννέττο καλλίτερα καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιο. Καὶ ἀρχίζοντας, τοῦ ἔδωσε τὰ κλειδιά του, μ' αὐτὰ τὰ λόγια:

— "Ο, τι ἔχω εἶναι δικά σου ντύσου δπως σου ἀρέσει, προσκάλεσε στὸ τραπέζι μας, γνωρίσου μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὴ εἶναι ἡ δουλειά σου δσο πιὸ ἀγαπητὸς θὰ ἥσαι ἀπὸ τὸν κόσμο, τόσο καὶ ἡ δικὴ μου ἀγάπη θὰ μεγαλώνῃ.

"Ἐτσι δ Τζαννέττος ἀρχισε νὰ πηγαίνῃ μὲ τοὺς εὐγενεῖς τῆς Βενετίας: ἔκαμε φίλους, ἔδωσε γεύματα, ἔμοιραζε στοὺς πτωχοὺς φορέματα. Ἀγόρασε ὠραῖα ἄλλογα, ἐπῆγαινε στὰ ἱπποδρόμια καὶ ἐπεροῦντε εὐθυμητή ζωή, σὰν ἀνθρώπος ἔμπειρος, μεγαλόψυχος καὶ εὐγενής εἰς κάθε τί. Εἰς κάθε περίστασιν ἤξενος νὰ κανονίζῃ τὰ ξητήματα τῆς τιμῆς καὶ εὐγενείας καὶ πάντοτε ἔδειχνε σέβας πρὸς τὸν μεσορέο Ἀνσάλδο, χίλιες φορὲς περισπότερον παρὰ ἀνήταν πατέρας του.

Τόσον καὶ ἐφέρετο μὲ δλοὺς ποὺ δλη ἡ κουνότης τῆς Βενετίας ἥθελε τὸ καλόν του βλέποντάς τον φρόνιμον, ἀγαθὸν καὶ εὐγενῆ, τόσον, ποὺ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἥσαν σὰν ἔωτευμένοι μαζὶ του. "Ο Ἀνσάλδος τοῦ εἶχεν ἀτελείωτην ἀγάπη, τόσον τοῦ ἥρεσαν οἱ τρόποι του καὶ ἡ διαγωγὴ του. Δὲν ἐγίνετο τίποτε στὴν Βενετία χωρὶς νὰ προσκληθῇ δ Τζαννέττος, διότι δλοὶ τὸν ἀγαποῦσαν.

Δύο ἀπὸ τὸν καλλιτέρους του φίλους ἥθελησαν νὰ ταξιδέψουν στὴν Ἀλεξάνδρεια μὲ δύο καράβια γεμάτα πραγματείες, δπως ἐσυνείθιζαν κάθε χρόνο. Καὶ εἶπαν τοῦ Τζαννέττου:

— "Ἐπρεπε καὶ σὺ νὰ χαρῆς τὴ θάλασσα καὶ νὰ ἰδῃς κόσμο καὶ μάλιστα τὴν Δαμασκὸ καὶ ἄλλες χῶρες πιὸ μέσα.

— Βέβαια, ἀπῆγησεν δ Τζαννέττος θὰ πήγαινα μὲ πολλὴν εὐχαρίστησι. ἀν μοὺ ἔδινε τὴν ἀδειὰ δ πατέρας μου μεσορέο Ἀνσάλδος.

— Θὰ τὰ καταφέρωμε νὰ σου τὴν δώσῃ, εἶπαν οἱ ἄλλοι, καὶ θὰ εἶναι κ' εὐχαριστημένος.

— Καὶ ἀμέσως ἐπῆγαν εἰς τοῦ μεσορέο Ἀνσάλδου καὶ τοῦ εἶπαν:

— "Εοχόμεθα νὰ σὲ παρακαλέσωμε νὰ ἐπιτρέψῃς τοῦ Τζαννέττου νὰ ἔλθῃ μαζὶ μας τῶρα τὴν ἀνοιξὶ στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ νὰ τὸν ἔδωσε τὴν ἀδειὰν διατάξῃς σὲ ποῖος εἶναι, καὶ ἀπὸ ποὺ ἔρχεται καὶ ἀν γνωρίζῃ τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου. "Ο Τζαννέττος ἀπῆγησε ναὶ καὶ δτι αὐτὸς ἥτον δ σκοπὸς τοῦ ἔρχομοῦ του.

— Καλῶς ὠρισες, λοιπόν, καὶ πάλι καλῶς ὠρισες, εἶπε ἡ κήρα.

— "Ολην τὴν ἡμέρα τοῦ ἀπέδωκε τῆς μεγαλήτερες τιμὲς καὶ ἐποσκάλεσε διαφόρους ἀρχοντας ὑποτελεῖς της, διὰ νὰ τὸν κρατῆσουν συντροφιά. Οἱ ὠραῖοι τρόποι τοῦ Τζαννέττου, ἡ εὐπροσηγορία καὶ ἡ διμιλία του ἥρεσαν πολὺ εἰς δλοὺς τοὺς βαρόνους, τόσον; ποὺ καθένας ἐφωτεύθηκε μαζὶ του καὶ δλη τὴν ἡμέραν ἔχόρευαν. ἐτραγουδοῦσαν καὶ ἔωραταζαν εἰς τὸ παλάτι διὰ τὸν Τζαννέττο, γιατὶ δλοὶ επιθυμοῦσαν νὰ γίνη κύριος των.

— Δὲν τὸν στέλνω, ἔλεγε, νὰ κερδήσῃ χρήματα ἀλλὰ νὰ ταξιδέψῃ καὶ νὰ ἰδῃ τὸν κόσμο.

— Οταν ἐφέρετο δηλαδός της, διὰ νὰ τὸν κρατῆσουν συντροφιά. Οἱ ὠραῖοι τρόποι τοῦ Τζαννέττου, ἡ εὐπροσηγορία καὶ ἡ διμιλία του ἥρεσαν πολὺ εἰς δλοὺς τοὺς βαρόνους, τόσον; ποὺ καθένας ἐφωτεύθηκε μαζὶ του καὶ δλη τὴν ἡμέραν ἔχόρευαν. ἐτραγουδοῦσαν καὶ ἔωραταζαν εἰς τὸ παλάτι διὰ τὸν Τζαννέττο, γιατὶ δλοὶ επιθυμοῦσαν νὰ γίνη κύριος των.

— Μῶν φαίνεται πῶς εἶναι ἡ ὠρα τοῦ ὑπνου.

— Ο Τζαννέττος ἀπῆγησε:

— Είμαι στὰς διαταγάς σας.

— Αμέσως παρουσιάσθηκαν δύο νέες, ἡ μιὰ

μὲ κοστιά, ἡ ἄλλη μὲ γκυκίσματα καὶ ἡ ἀρχόντισσα εἶπε :

τὸν πιλότον τὸ δνομα τοῦ λιμανιοῦ καὶ δ πιλότος τοῦ ἀπῆγησε:

— Μεσορέο, αὐτὸ πρόσωπο ἥθελε σὲ μιὰ κήρα εὐγενικιά, ποὺ πολλοῦς ἀφέντες.

— Καὶ πῶς; ἥρωτησε δ Τζαννέττος.

— Μεσορέο, ἡ γυναῖκα αὐτὴ εἶναι νέα καὶ φιλάρεσκος καὶ ἔχει ἐπιβάλει ἔνα νόμον: δποιος φθάσῃ ἔδω, ἀν ἡμπορέσῃ νὰ τὴν κάνῃ δικῇ του, θὰ τὴν πάρῃ καὶ γυναῖκα του καὶ δλη τὴ χώρα. "Αν δχι, τότε θὰ τὴν κάνῃ δ τι ἔχει.

— Ο Τζαννέττος ἐσκέφθηκε λίγο καὶ εἶπε:

— Κάμε δπως ξέρεις, μὰ θέλω νὰ μὲ βγάλης στὴ χώραν αὐτῆ.

— Μεσορέο, σκεφθῆτε αὐτὸ ποὺ λέτε, γιατὶ πολλοὶ ἀρχοντες ποὺ ἐπῆγαν κατεστράφηκαν.

— Ο Τζαννέττος εἶπε:

— Μὴ σὲ μέλῃ γιὰ τίποτε καὶ κάμε ἐκεῖνο ποὺ σὲ διατάσσω.

— Καὶ ἔτις ἔγινε. Τὸ καράβι ἐγύρισε ἀμέσως καὶ μπῆκε στὸν κόλπο χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσουν οἱ σύντροφοι του ἀπὸ τὰ ἄλλα καράβια..

— Τὸ πρῶτο διεδόθη δ εἰδησίς δτι ἔνα ὠραῖο καράβι ἔφθασε καὶ δλος δ κόσμος ἔβγηκε νὰ τὸ ἰδῃ. "Η κήρα ἔστειλε καὶ ἔμήνυσε τὸν Τζαννέτον. "Εκεῖνος ἐπῆγε ἀμέσως καὶ τὴν ἔχαιρετησε. Τὸν ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ἥρωτησε ποῖος εἶναι, καὶ ἀπὸ ποὺ ἔρχεται καὶ ἀν γνωρίζῃ τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου. "Ο Τζαννέττος ἀπῆγησε ναὶ καὶ δτι αὐτὸς ἥτον δ σκοπὸς τοῦ ἔρχομοῦ του.

— Καλῶς ὠρισες, λοιπόν, καὶ πάλι καλῶς ὠρισες, εἶπε ἡ κήρα.

— "Ολην τὴν ἡμέρα τοῦ ἀπέδωκε τῆς μεγαλήτερες τιμὲς καὶ ἐποσκάλεσε διαφόρους ἀρχοντας ὑποτελεῖς της, διὰ νὰ τὸν κρατῆσουν συντροφιά. Οἱ ὠραῖοι τρόποι τοῦ Τζαννέττου, ἡ εὐπροσηγορία καὶ ἡ διμιλία του ἥρεσαν πολὺ εἰς δλοὺς τοὺς βαρόνους, τόσον; ποὺ καθένας ἐφωτεύθηκε μαζὶ του καὶ δλη τὴν ἡμέραν ἔχόρευαν. ἐτραγουδοῦσαν καὶ ἔωραταζαν εἰς τὸ παλάτι διὰ τὸν Τζαννέττο, γιατὶ δλοὶ επιθυμοῦσαν νὰ γίνη κύριος των.

— Οταν ἐβράδυασε, ἡ κήρα τὸν ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χέρι, τὸν ὀδήγησε στὸ δωμάτιον τῆς καὶ τοῦ εἶπε:

— Μῶν φαίνεται πῶς εἶναι ἡ ὠρα τοῦ ὑπνου.

— Ο Τζαννέττος ἀπῆγησε:

— Είμαι στὰς διαταγάς σας.

— Αμέσως παρουσιάσθηκαν δύο νέες, ἡ μιὰ

μὲ κοστιά, ἡ ἄλλη μὲ γκυκίσματα καὶ ἡ ἀρχόντισσα εἶπε :

— Ξέρω πῶς διψάτε πολύ· δρίστε.

·Ο Τζαννέτος ἐπῆρε γλυκίσματα καὶ ἥπιε ἀπὸ τὸ κρασί, ποῦ εἶχε ὑπνωτικό.

·Ο Τζαννέτος ποῦ δὲν ἔξευρε τίποτε, ἥπιε μισὸ ποτῆρι, διότι τοῦ ἡρεσε. Ἐπειτα ἐγδύθηκε καὶ ἐπλάγιασε. Μόλις ἐμπήκε στὸ κρεβάτι ἀπόκοιμηθηκε. Ἡ χήρα ἐπλάγιασε δίπλα του χωρὶς ἐκεῖνος νὰ ἔνπνήσῃ ἔως τὸ πρωΐ. Εἶχε πιὰ περάσει ἡ ὠρισμένη ὥρα.

·Οταν ἔξημέρωσε, ἡ χήρα ἐσηκώθηκε καὶ ἀρχίσε νὰ ἔφορτώνη τὸ καράβι, γεμάτο ἀπὸ πλούσιες καὶ καλές πραγματείες ὅταν ἐπέρασε ἡ ὠρισμένη ὥρα, αἱ γυναικες τῆς ἀρχόντισσας ἐπῆγαν καὶ ἔξύπνησαν τὸν Τζαννέτο, λεγοντάς του ὅτι ἐπρεπε νὰ φύγῃ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, γιατὶ ἔχασε τὸ καράβι του καὶ ὅτι ἄλλο εἶχε μαζί του. ·Ητον ἔντροπιασμένος καὶ τοῦ ἐφάνηκε πῶς εἶχε κάμει κακό. Ἡ χήρα τοῦ ἔδωσε ἔνα ἄλογο καὶ χρήματα διὰ τὰ ἔξοδά του καὶ ἐπέστρεψε μελαγχολικὸς στὴ Βενετία. ·Οταν ἔφθασε, δὲν ἦμέλησε νὰ πάῃ στὸ σπίτι, τόσον ἔντρεπτο, καὶ τὴν νύκτα ἐπῆγε εἰς ἔνδος φίλου του. ·Εκεῖνος ἀπόρησε ποῦ τὸν εἶδε καὶ τοῦ λέγει:

— Τζαννέτο, τί εἶναι αὐτά,

·Ο Τζαννέτος ἀπήντησε:

— Τὸ καράβι μου ἔχτυπησε τὴ νύκτα σ' ἔνα σκόπελο καὶ ἔγινε κομμάτια· ὁ καθένας ἔσωθηκε δπως ἡμπόρεσε. Ἐγὼ ἐπιάσθηκα ἀπὸ ἔνα ξύλο ποῦ μ' ἔφερε στὴν παραλία κ' ἐγύρισα ἔδω διὰ ἔηρᾶς.

·Ο Τζαννέτος ἔμεινε μερικὲς ἡμέρες στὸ σπίτι τοῦ φίλου του, ὁ δποῖος ἐπῆγε ἔνα πρωΐ εἰς τοῦ μεσσέρος Ἀνσάλδου καὶ τὸν εὑρήκε πολὺ μελαγχολικόν. ·Ο μεσσέρος Ἀνσάλδος τοῦ εἶπε:

— Τόσο φοβοῦμαι μὴν πέθανε ὁ γυιός μου ἢ μὴ χάθηκε στὸ πέλαγος, ποῦ δὲν ἔχω ἡσυχία. Πῶς τὸν ἀγαποῦσα!

·Ο νέος ἀπήντησε:

— Ξέρω ἐγὼ πῶς τὸ καράβι του ἐχάθηκε καί, μαζὶ μ' αὐτῷ, ὅτι εἶχε μόνον αὐτὸς ἔσωθηκε.

— ·Ἄς εἶναι εὐλογημένο τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Φθάνει ποῦ εἶναι καλά, καὶ εἶμαι εὐχαριστημένος δὲν μὲ μέλει γιὰ τὰ πράγματα ποῦ ἐχάθηκαν· ποῦ εἶνε ἐκεῖνος;

·Ο νέος ἀπήντησε:

Εἶναι στὸ σπίτι μου.

·Καὶ εὐθὺς ὁ μεσσέρος Ἀνσάλδος ἤθλησε νὰ πάῃ νὰ τὸν ἰδῇ. ·Αμα τὸν εἶδε, ἐπεισ ἐπάνω του καὶ τὸν κατεφύλησε λέγοντας:

— Παιδί μου, δὲν πρέπει νὰ μ' ἔντρεπεσαι,

δὲν εἶναι πρώτη φορὰ ποῦ πνίγονται καράβια· μὴ στενοχωρίεσαι. Εἶμαι εὐχαριστημένος ποῦ ἐσὺ δὲν ἔπαθες τίποτε.

Καὶ τὸν πῆρε στὸ σπίτι μὲ λόγια παρηγορητικά. ·Η εἰδησις διεδόθη εἰς ὅλην τὴν πόλιν καὶ ὅλοι ἐλυποῦντο διὰ τὰ συμβάντα.

·Ἐπειτα ἀπὸ ὅλιγον καιρό, ἐπέστρεψαν οἱ σύντροφοι τοῦ Τζαννέτου ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ὅλοι πλούσιοι. ·Αμα ἔφθασαν ἡρώτησαν διὰ τὸν Τζαννέτο καὶ ἔμαθαν, ὅλη τὴν ἴστορία. ·Ἐτρεξαν νὰ τὸν ἴδουν καὶ τοῦ εἶπαν:

— Πῶς σ' ἔχάσαμε; ποῦ ἐπῆγες; Τίποτε δὲν ἡμπορέσαμε νὰ μάθωμε γιὰ σένα· ὅλοκληρη μέρα σ' ἔζητούσαμε χωρὶς νὰ κατορθώσωμε νὰ σὲ ἀνακαλύψωμε. ·Όλο μας τὸ ταξίδι ἐπίκρανε αὐτὸ τὸ συμβάν, γιατὶ ἔνομίζαμε πῶς ἡσουν πενθαμένος.

·Ο Τζαννέτος ἀπήντησε:

— ·Ἔνας ἀνεμος ἔναντίος ἔσπασε τὸ καράβι μου ἐπάνω σ' ἔνα σκόπελο καὶ μόλις κατέρθωσα νὰ σωθῶ.

·Αὐτὰ διηγήθη ὁ Τζαννέτος διὰ νὰ κρύψῃ τὸ σφάλμα του. Καὶ ὅλοι μαζὶ ἔώραταν τὴν σωτηρίαν του εὐχαριστοῦντες τὸν Θεόν.

— Τὴν ἔρχομενη ἀνοιξι, εἶπαν, μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ, θὰ κερδίσωμε διὰ τὴν εὐχαριστημένη διασκεδάσωμε καὶ διὰ τοῦ περιμένωμε.

·Καὶ διεσκέδαζαν περιμένοντες δπως καὶ ἀλλοτε. ·Άλλ' ὁ Τζαννέτος ἐσκέπτετο μόνον πῶς νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκεῖ καὶ ἔκομνε σχέδια λέγοντας:

— ·Ἡ θὰ τὴν πάρω γυναῖκα μου ἢ θὰ πεθάνω.

Δὲν ἡμποροῦσε νὰ διασκεδάσῃ. ·Οταν τὸν ἔβλεπε ἐτσι λυπημένον διὰ μεσσέρος Ἀνσάλδος, συχνὰ τοῦ ἔλεγε:

— Μὴ σὲ μέλη, ἔχομε τόσα πλούτη ποῦ μποροῦμε νὰ ζήσωμε πολὺ καλά.

·Τότε μόνον θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος, ἀπεκρίνετο ὁ Τζαννέτος, δὲν ἡμπορέσω νὰ ξανακάνω αὐτὸ τὸ ταξίδι.

·Τότε ὁ μεσσέρος Ἀνσάλδος, βλέποντας τὴν ἐπιμονήν του, ἄμα ἤλθε πάλιν διὰ καιρός, τοῦ ἔδωσε ἔνα καινούργιο καράβι μὲ περισσότερες καὶ πλουσιώτερες πραγματείες, ποῦ ἔστοιχισαν τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς περιουσίας του. ·Οταν οἱ φίλοι του ἐτοίμασαν τὰ καράβια των, ἐσήκωσαν τὰ πανιὰ κ' ἔξεκίνησαν μὲ τὸν Τζαννέτο.

·Ἐταξίδεψαν μέρες δλόκληρες καὶ ὁ Τζαννέτος ἐπερίμενε νὰ ἰδῇ τὸ λιμάνι, ποῦ τὸ ἔλεγαν λιμάνι τῆς Κυρίας τοῦ Μπελμόντε.

·Ἐφθασαν μιὰ νύκτα ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι καὶ ὁ Τζαννέτος τὸ ἀνεγνώρισε. ·Ἐγύρισε ἀμέσως τὰ πανιὰ καὶ τὸ τιμόνι καὶ μπῆκε στὸ λιμάνι, χωρὶς οἱ φίλοι του νὰ τὸ ἐννοήσουν. Ἡ χήρα δταν ἔξύπνησε τὸ πρωΐ καὶ ἀνεγνώρισε τῆς σημαίες τοῦ πλοίου, ἡρώτησε μιὰν ἀπὸ τῆς σκλάβες της:

— Γνωρίζεις αὐτὲς τῆς σημαίες;

— Κυρία, μοῦ φαίνεται πῶς εἶνε τὸ καράβι ποῦ ἤλθε πέρους καὶ μᾶς ἔφερε τόσα πλούτη.

— Βέβαια αὐτὸ εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι πολὺ ἔρωτευμένος μαζί μου ὁ ἀνθρώπος αὐτός, γιατὶ ποτέ, κανένας δὲν ἤρθε δυὸ φορὲς ἔδω.

·Η σκλάβα εἶπε:

— Ποτὲ δὲν εἶδα ἄρχοντα πιὸ εὐγενικὸ καὶ χαριτωμένο.

·Ἡ χήρα ἔστειλε πολλοὺς ἱπποκόμους καὶ ὑπηρέτας νὰ τὸν δεχθοῦν μὲ μεγάλες τιμές.

·Ο Τζαννέτος ἤλθε στὸ παλάτι καὶ παρουσιάσθηκε εἰς τὴν Κυρίαν. ·Οταν ἐκείνη τὸν εἶδε ἔτσι χαρούμενον, τὸν ἐφύλησε καὶ ἐκεῖνος μὲ πολὺν σεβασμὸν τὴν ἐφύλησεν ἐπίσης. ·Κ' ἐπροσκάλεσε ἡ Κυρία πολλοὺς εὐγενεῖς καὶ ἀρχόντισσες, κ' ἐπέρασεν ἔτσι δὴ ἡ ἡμέρα μέσα σὲ χαρὰ γιὰ τὸν ἔρχομόν τοῦ Τζαννέτου. ·Όλοι σχεδὸν οἱ βαρῶνοι ἡσαν στενοχωρημένοι, γιατὶ δλοι τὸν ἤθελαν γιὰ κύριον τους, τόση ἡτον ἡ χάρις του καὶ ἡ ἀρχοντιά του καὶ δλες ἡ γυναικες ἡταν ἔρωτευμένες μαζί του βλέποντάς τον νὰ ὀδηγῇ τὸσον δραῖα τὰν χρόδ καὶ νὰ ἔχῃ πάντοτε τόσο εὐθυμιον πρόσωπο. ·Όλοι ἔλεγαν πῶς εἶναι γιαδος μεγάλου ἀρχοντα. ·Οταν ἤλθεν ἡ ὥρα τοῦ ὑπνου, ἡ Κυρία ἐπέτρεψε τὸν Τζαννέτον ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε:

— Πᾶμε ν' ἀναπαυθοῦμε.

·Ἐπῆγαν στὴν κρεββατοκάμαρα καὶ ἐκάθησαν, καὶ τὴν ἴδια στιγμὴ ἐφάνηκαν δύο νέες μὲ κρασία καὶ γλυκίσματα. ·Ηπιαν, ἔφαγαν κ' ἐμπῆκαν στὸ κρεββάτι δπου ὁ Τζαννέτος ἀμέσως ἀπόκοιμηθηκε. ·Ἡ χήρα ἐπλάγιασε δίπλα του. ·Ο Τζαννέτος δὲν ἔξύπνησε δὴ τὴν νύκτα. Καὶ δταν ἔξημέρωσε, διέταξεν ἡ χήρα νὰ ξεφορτώσουν τὸ καράβι.

·Ο Τζαννέτος ἔξύπνησε, μὰ εἶχε περάσει ἡ ὠρισμένη ὥρα. ·Ητον μόνος. ·Ἐσήκωσε τὰ μάτια καὶ εἶδε πῶς ἡ ἡμέρα εἶχε προχωρήσει· ἐσηκώθηκε ντροπιασμένος. Τοῦ ἔδωσαν τότε ἔνα ἄλογο καὶ χρήματα διὰ τὰ ἔξοδά του καὶ τὸν εἶπαν: « Πήγαινε », καὶ ἐκεῖνος γεμάτος ἔντροπη καὶ μελαγχολικὸς ἀνεχώρησε καὶ δὲν

ἔσταμάτησε ἡμέρες δλόκληρες ὡς ποῦ ἔφθασε στὴ Βενετία. ·Ἐπῆγε τὴν νύκτα στὸν φίλου του. ·Ἐκεῖνος ξαφνίσθηκε καὶ τοῦ εἶπε:

— Ππᾶ! τι εἶναι πάλι αὐτό;

·Ο Τζαννέτος ἀπήντησε:

— Εἶμαι ἀτυχος. Καταραμένη νὰ εἶναι ἡ ὥρα ποῦ ἐπήγαινα σ' αὐτὴ τὴ χώρα.

— Βέβαια, είμι πορειες νὰ τὴν καταραμένης. εἶπε ὁ φίλος του, ἀφοῦ κατέστρεψε τὸν μεσσέρος Ἀνσάλδο, ποῦ ἥτον δ πιὸ μεγάλος καὶ δ πιὸ πλούσιος χριστιανὸς ἔμπορος καὶ ἀκόμα ἡ ντροπὴ εἶνε μεγαλείτερη ἀπὸ τὴ ζημιά.

·Ο Τζαννέτος ἔμεινε μερικὲς ἡμέρες εἰς τὸν φίλου του καὶ ἤθελε νὰ ἔπιστρέψῃ στὴ Φλωρεντία χωρὶς νὰ εἰδοποιητῇ τὸν μεσσέρος Ἀνσάλδο. Τέλος ἀποφάσισε νὰ πάῃ νὰ τὸν ἰδῇ. ·Ο μεσσέρος Ἀνσάλδος, δταν τὸν εἶδε, ἔτρεξε νὰ τὸν ἄγκαλιάσῃ λέγοντας:

— Καλό στονε τὸ γυιό μου!

·Ο Τζαννέτος τὸν ἐφύλησε πλαισίοντας καὶ διὰ μεσσέρος Ἀνσάλδος εἶπε:

·Ξέρεις, Τζαννέτο; Μὴν ἔχῃς καμμιάν ἀνησυχία, φθάνει ποσό ποσό καὶ είμαι εὐχαριστημένος, ἔχω ἀκόμα ἀρκετὰ νὰ ζήσωμε ησυχα. ·Ἐτσι εἶναι ἡ θάλασσα σ' ἄλλους δίνει, ἀπ' ἄλλους παίρνει.

·Η εἰδησις ἔτρεξε δὴ τὴ Βενετία καὶ δλοι ἔλεγαν τὴν λύπη τους διὰ τὸν μεσσέρος Ἀνσάλδο. ·Ο Ἀνσάλδος ἐπούλησε πολλὰ κτήματά του διὰ νὰ πληρώσῃ τῆς πραγματείες ποῦ ἔχαθηκεν. ·Ἀργότερα ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν οἱ σύντροφοι τοῦ Τζαννέτου μὲ πολλὰ πλούτη καὶ ἔμαθαν πῶς ὁ Τζαννέτος εἶχε ναναγήσει μὲ τὸ καράβι του. ·Όλοι ἔμειναν ἔκπληκτοι.

— Ποτὲ δὲν εἶδαμε τέτοιο παράδοξο πρᾶμα, εἶπαν.

·Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν μεσσέρος Ἀνσάλδου καὶ χαρούμενοι εἶπαν:

— Μεσσέρος, μὴ στενοχωρήσθε, τὸ ἔρχομένον ἔτσι θὰ εγασθοῦμε γιὰ σᾶς, γιατὶ είμεις σχεδὸν ἐπροξενήσαμε τὸ κακὸ αὐτό. ·Εμεῖς παρεκκινήσαμε τὸν Τζαννέτο τὴν πρώτη φορὰ νὰ ἔλθῃ μαζί μας. Μὴ φοβητήσθε καθόλου καὶ δτι ἔχομε εἶναι δικό σας.

·Ο μεσσέρος Ανσάλδος τοὺς εὐχαριστησε καὶ εἶπε δτι ἔχει ἀκόμη ἀρκετὰ διὰ τὰ ζήση μὲ τὸν Τζαννέτο.

·Άλλ' ὁ Τζαννέτος ἥτον δλόκληρος σκεπτικὸς καὶ δὲν

σὲρο 'Ανσάλδο. "Επειτα εἶπε τοῦ Ἐβραίου πῶς ήθελε νὰ τοῦ δώσῃ τὰ χρήματά του καὶ ἀκόμη περισσότερα ἀνήκοντα ἡτον ἀνάγκη. Ο Ἐβραῖος ἀπῆγεται διτι δὲν ἡθελε τὰ χρήματα, ἀφοῦ δὲν τὰ ἔλαβε εἰς τὴν προθεσμίαν, καὶ διτι ἡθελε νὰ πάρῃ μιὰ λίτρα χρέας τοῦ μεσσέρο 'Ανσάλδον. Τότε ἔγιναν πολλαὶ συζητήσεις. "Ολοὶ ἔδιδαν ἀδικον εἰς τὸν Ἐβραίον, ἀλλά, ἐπειδὴ ἡ Βενετία ἐφημίζετο χώρα δικαιοσύνης, καὶ δι τὸν Ἐβραῖος εἶχε κατὰ τύπους δικαιο, κανεὶς δὲν ἔτοιμος ν' ἀντιτείνῃ καὶ μόνον μὲ τὰς παραλήσεις ἡμιπροσοῦσαν κάτι νὰ κάμουν. "Ολοὶ οἱ ἔμποροι τῆς Βενετίας λοιπὸν ἥλθαν νὰ τὸν ἑκετέυσον μολονότι αὐτὸς ἡταν σκληρότερος ὀλοένα. Ο Τζαννέτος ἥθελησε νὰ τοῦ δώσῃ εἴκοσι χιλιάδες δουκάτα, δι τὸν Ἐβραῖος δὲν ἔδεχθηκε. Ο Τζαννέτος ἔφθασε στῆς τριάντα χιλιάδες, ἐπειτα στῆς σαράντα, ἐπειτα στῆς πενήντα καὶ τέλος στῆς ἑκατὸν χιλιάδες.

'Ο Ἐβραῖος εἶπε:

«Ξέρεις τί συμβαίνει καὶ ἄλλα ἀκόμη νὰ μοῦ δώσῃς, δὲν θὰ τὰ πάρω, θέλω νὰ κάνω δι τι λέγει, δι νόμος.

"Ετοι ἡταν ἡ ὑπόθεσις ὅταν ἔφθασε στὴ Βενετία ἡ γυναῖκα τοῦ Τζαννέτου ντυμένη δικαστής. Ἐπῆγε εἰς ἔνα πανδοχεῖον. Ο ξενοδόχος ἥρωτησε τὸν ὑπηρέτη:

— Ποιοὶ εἶναι δι αφέντης σου;

Ο ὑπηρέτης, ποῦ εἶχε διαταγήν τί νὰ ἀπαντήσῃ ὅταν θὰ τὸν ἔρωτοῦσαν, εἶπε:

— Εἶναι νέος δικαστής, ποῦ ἐσπούδασε στὴ Μπολόνια καὶ ἐπιστρέψει στὴ χώρα του.

Ο ξενοδόχος τότε τὸν ἔδεχθηκε μὲ πολλὲς τιμές. Στὸ τραπέζιο δικαστής ἥρωτησε τὸν ξενοδόχο:

— Πῶς κυβερνᾶται ἡ πόλις σας;

— Μεσσέρο, τοῦ ἀπῆγεται δι ξενοδόχος, ὑπάρχει ἔδω μεγάλη δικαιοσύνη.

'Ο δικαστής εἶπε:

— Καὶ πῶς αὐτό;

— Νὰ σᾶς τὸ εἶπῶ, μεσσέρο, ἀπῆγεται δι ξενοδόχος. Ἡλθε στὴ χώρα μας ἀπὸ τὴ Φλωρεντία ἔνας νέος Τζαννέτος νὰ ἰδῃ ἔνα συγγενῆ του τοῦ ὄνομάεται μεσσέρο 'Ανσάλδος.

Ηταν τόπο καλὸς καὶ εἶχε τόσο καλοὺς τρόπους ποῦ ὄλοι, ἀνδρες καὶ γυναικες ἡταν ἔρωτευμένοι μαζί του. Ποτὲ δὲν ἥρθε ἔδω ἀνθρώπος τόσον εὐπροσήγορος.

Ο ἀνάδοχος του λοιπὸν τρεῖς φορὲς τοῦ ἀρμάτωσε ἀπὸ διτι ἔνα καράβι, πολὺ μεγάλης δέξιας, καὶ κάθε φορὰ ἡταν τόσον ἀτυχος ποῦ γιὰ τὸ τελευταῖο δὲν εἶχε ἀρκετὰ χρήματα καὶ ἔδανείσθηκε δι μεσσέρο 'Ανσάλδος δέκα χιλιάδες δουκάτα ἀπὸ ἔναν

Ἐβραῖο, μὲ τὴ συμφωνία ἀν δὲν τὰ πλήρωνε ὑστερα ἀπὸ ἔνα ἔτος τὴν ἡμέρα τοῦ αἵ-Γιάννη, νὰ τοῦ παίρνῃ δι Ἐβραῖος μιὰ λίτρα χρέας ἀπὸ τὸ σῶμα του, σὲ δποιο μέρος ἥθελε. Τώρα, δι εὐλογημένος νέος ἔγύριστε δπίσω καὶ γιὰ τὴς δέκα χιλιάδες δουκάτα ἥθελησε νὰ δώσῃ ἑκατὸ χιλιάδες, μὰ δι κακὸς Ἐβραῖος δὲν δέχεται. "Ολοὶ οἱ πλούσιοι τῆς χώρας ἐπῆγαν νὰ τὸν παρακαλέσουν, τοῦ κάκου.

'Ο δικαστής ἀπῆγεται:

— Εὔκολα τελειώνει αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις.

— "Αν θέλης νὰ τὴν τελειώσῃς καὶ νὰ μὴν πετάνη δι καλὸς αὐτὸς ἀνθρώπος, θὰ κερδήσῃς τὴν εὑνοια καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ πιὸ ἐνάρετου νέου ποῦ γεννήθηκε ποτέ, καὶ διτοῦ ἔδω τοῦ κόσμου.

Τότε δικαστής ἐδημοσίευσε ἀγγελίας ὅτι ἀναλαμβάνει νὰ ἔξομαλύνῃ κάθε ὑπόθεσιν.

Ηκουσε λοιπὸν Τζαννέτος νὰ διμιουν διὰ τὸν δικαστὴν καὶ εἶπε τοῦ Ἐβραίου.

— Πάμε σ' αὐτὸν τὸν δικαστή.

'Ο Ἐβραῖος εἶπε:

— Πηγαίνομε, μὰ διτι καὶ νὰ γίνῃ, εἶναι δικαίωμα μου νὰ κάνω δι τι γράφει δι νόμος.

Ἐφθασαν ἔμπρος στὸν δικαστὴ καὶ τὸν ἔχαιρετησαν μὲ σεβασμό. Ο δικαστής ἀνεγνώρισε τὸν μεσσέρο Τζαννέτο, ἀλλά δι μεσσέρο Τζαννέτος δὲν ἀνεγνώρισε τὸν δικαστὴ, διότι εἶχε ἀλλάξει μὲ βότανα τὸ πρόσωπόν του. Ο μεσσέρο Τζαννέτος καὶ δι τὸν Ἐβραῖος εἶπαν καθένας διτι εἶχε νὰ εἰπῃ καὶ δικαστής ἐπῆγε τὰ χαριά, τὰ ἐδιάβασε καὶ εἶπε τοῦ Ἐβραίου:

— Πάρε τῆς ἑκατὸ χιλιάδες δουκάτα καὶ ἐλευθέρωσε τὸν τίμιον αὐτὸν ἀνθρώπο, ποῦ πάντα θὰ σὲ εὐγνωμονῇ.

'Ο Ἐβραῖος ἀπῆγεται:

— Τίποτε δὲν κάνω.

'Ο δικαστής εἶπε:

— Σοῦ τὸ λέω γιὰ τὸ καλό σου.

— Αλλά δι Ἐβραῖος δὲν ἥθελε τίποτε ν' ἀκούσῃ. Εσυμφώνησαν λοιπὸν κ' ἐπῆγαν εἰς τὸ μέρος διπον δικαζονται αὐτὰι αὶ ὑπόθεσεις. Ο δικαστής, δείχνοντας τὸν μεσσέρο 'Ανσάλδον εἶπε:

— "Ας ἔλθῃ ἔδω. Καὶ ἐπειτα εἶπε: "Ας ἔλθῃ καὶ δι Ἐβραῖος.

— Οταν ἥλθαν καὶ οἱ δύο, δι δικαστής εἶπε:

— Εμπρός, πάρε του μιὰ λίτρα χρέας ἀπὸ διπον θέλεις καὶ κάμε διτι θὰ κάμης.

Τότε δι Ἐβραῖος ἔγδυσε τὸν μεσσέρο 'Ανσάλδο καὶ ἐπλησίασε κρατῶντας ἔνα ξυράφι ποῦ τὸ εἶχε ἐτοιμάσει ἐπίτηδες.

'Ο Τζαννέτος εἶπε τότε τὸν δικαστὸν:

— Μεσσέρο, μὰ δὲν σ' ἐπροσκάλεσα γι' αὐτό.

'Ο δικαστής ἀπῆγεται:

— Ησύχασε, δὲν ἔκοψε ἀκόμη τὴ λίτρα.

Τὴν στιγμὴ ποῦ δι Ἐβραῖος ἥτον ἑτοιμος νὰ κόψῃ, δι δικαστής εἶπε:

— Πρόσεξε τὶ κάνεις, γιατὶ ἀν κόψῃς περισσότερο δι διλγάτερο ἀπὸ μιὰ λίτρα, θὰ σου πάρω τὸ κεφάλι. Καὶ μάλιστα σοῦ λέγω: ἀν τοέξη μιὰ στάλα αἷμα, πάλι θὰ πεθάνης, γιατὶ τὰ χαριά δὲν γράφουν νὰ χυθῇ αἷμα γράφουν πῶς θὰ πάρῃς μιὰ λίτρα χρέας καὶ τίποτε ἄλλο. Ετοι ἀν δισει φρόνιμος κάμε δι.

Καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ ἔλθῃ δι δήμιος μὲ τὸ μαχαίρι του καὶ εἶπε:

— "Αμα ἰδω μιὰ στάλα αἷμα θὰ διατάξω σου σῶν κόψουν τὸ κεφάλι.

'Ο Ἐβραῖος ἀρχισε τότε νὰ φοβήται καὶ δι τζαννέτος διαρύμενος.

— Επειτα ἀπὸ πολλὰ δι Ἐβραῖος εἶπε τοῦ δικαστοῦ:

— Ξέρεις περισσότερο απὸ ἐμέ: διάταξε νὰ μοῦ δώσουν τῆς ἑκατὸ χιλιάδες δουκάτα καὶ καὶ εἶμαι εὐχαριστημένος.

'Ο δικαστής εἶπε:

— Θέλω νὰ πάρῃς μιὰ λίτρα χρέας δι πῶς λέγουν τὰ χαριά σου, γιατὶ ἔγω δὲν θὰ σου δώσω λεπτό. Γιατὶ δὲν ἔδεχθηκες τὰ δουκάτα διταν σῶν τὰ ἔδιδα;

'Ο Ἐβραῖος κατέβηκε στῆς ἐννενήντα χιλιάδες, ἐπειτα στῆς δύδοντα, ἀλλά δι δικαστής ἥτο ἀκλόνητος. Ο Τζαννέτος εἶπε τότε τὸν δικαστοῦ.

— "Ας τοῦ δώσουν διτι θέλει, ψθάνει νὰ μᾶς ἀποδώσῃ τὸν μεσσέρο 'Ανσάλδο.

'Ο δικαστής εἶπε:

— "Εγὼ δ' ἀποφασίω.

Τότε δι Ἐβραῖος εἶπε:

— Δόσετε μου πενήντα χιλιάδες.

'Ο δικαστής ἀπῆγεται:

— Δὲν θὰ σου δώσω οὔτε λεπτό.

'Ο Ἐβραῖος ἐπανέλαβε:

— Δόσετε μου τούλαχιστον τῆς δέκα μου χιλιάδες, καὶ ἀς δηναι καταραμένη δη γη καὶ κάθε τι.

'Ο δικαστής εἶπε:

— "Ακοῦς; Δὲν σου δώσω λεπτό. "Αν θέλης νὰ πάρῃς μιὰ λίτρα χρέας πάρ' την εἰδεμή εἶνε ἀκυρα τὰ χαριά σου.

— Ετοι δηλοι οι παρόντες δησαν καταχαρούμενοι. Καθένας ἐπερίπατε τὸν Ἐβραίον λέγοντας.

— "Εσκαψες τὸν λάκκον ἀλλου κ' ἐπεσες δηδιος μέσα.

Τότε δι Ἐβραῖος, βλέποντας πῶς δὲν εἰμποροῦσε νὰ κάμη ἐκεῖνο ποῦ ἥθελε, ἐπῆρε τὰ

χαριά του καὶ τὰ ἔσχισε ἀπὸ πεῖσμα. Καὶ δι μεσσέρο 'Ανσάλδος ἐλευθερώθηκε καὶ εὐτυχισμένος τὸν ἔπηρε δι Τζαννέτος στὸ σπίτι του. Επειτα ἐπῆρε τὴς ἑκατὸ δουκάτα καὶ ἐπῆγε νὰ ίδῃ τὸν δικαστὴ ποῦ ἥταν εἰς τὸ δωμάτιον του καὶ ἐτοιμάζετο νὰ φύγῃ. Ο Τζαννέτος τοῦ εἶπε:

— Μεσσέρο, μοῦ ἔκαμπε τὴ μεγαλήτερη ἐκδούλευτι, καὶ θέλω νὰ σᾶς δώσω αὐτὰ τὰ χρήματα, γιατὶ τ' ἀξίζετε.

'Ο δικαστής ἀπῆγεται:

— Μεσσέρο Τζαννέτο, σᾶς εὐχαριστῶ παραπολύ, δὲν μοῦ χρειάζονται. Πάρετε αὐτὰ τὰ χρήματα μαζί σας γιὰ νὰ μὴν εἰπῆ ἡ γυναῖκα σας πῶς τὰ ἔσπαταλήσετε.

Τότε δι Τζαννέτος εἶπε:

— Μὰ τὴν πίστι μου, ἡ γυναῖκα μου εἶναι τόσο γενναία, τόσο εὐγενικὴ καὶ τόσο καλή, ποῦ, καὶ τετραπλάσια ἀν ἔξωδενα, θὰ ἥταν εὐχαριστημένη, γιατὶ ἥθελε νὰ πάρω μαζί μου πολὺ περισσότερο απ' δησα.

'Ο δικαστής ἀπῆγεται:

— Είσθε λοιπὸν εὐχαριστημένος ἀπ' τὴ γυναῖκα σας;

Καὶ δι Τζαννέτος ἀπῆγεται:

— Δὲν εἶναι στὸν κόσμον ἄλλος ποῦ νὰ τὸν διλγάτερο τόσο, γιατὶ εἶναι φρόνιμη καὶ δωραία καὶ ἀν θέλετε νὰ μοῦ κάνετε τὴ χάρι νὰ ἔλθετε νὰ τὴν ιδήτε, θὰ σᾶς κάμη τῆς μεγαλείτερες τιμές καὶ θὰ τὴν ιδήτε ἀν δησα σᾶς λέγω δὲν εἶναι ἀληθινά.

'Ο δικαστής τότε εἶπε:

— Δὲν θέρῳ μαζί σας γιατὶ ἔχω κι' ἀλλες υποθέσεις. Μά, ἀφοῦ μοῦ λέτε πῶς εἶναι τόσο καλή γυναῖκα, δταν θὰ τὴν ιδήτε νὰ τὴν ιδηστετε ἐκ μέρους μου.

— Είμαι βέβαιος πώς σᾶς ἀγαπᾷ τόσο ποῦ θὰ σᾶς πιστέψῃ. Θὰ τῆς εἰπήτε πώς τὸ ἔδωσετε σ' ἐμένα. Μά, ίσως εἶχετε ὅποτε νὰ τὸ δώσετε σὲ καμμιὰ παληὰν ἀγαπητικιὰ ἔδω...

Ο Τζαννέττος ἀπήντησε:

— Η ἀγάπη καὶ ἡ ἀφοσίωσίς μου σ' ἔκεινην εἶναι τόση, ποῦ καμμιὰ γυναικα στὸν κόσμο δὲν θὰ μὲ κάνῃ νὰ τὴν ἔχεισθε εἶναι τελεία σὲ δλα καὶ ὠραία.

Καὶ βγάνοντας τὸ δαχτυλίδι ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ ἔδωσε τοῦ δικαστοῦ. "Οταν ἐφιλήθηκαν δικαστῆς εἶπε:

— Κάμετε μου μιὰ χάρι!

Ο Τζαννέττος ἀπήντησε:

— Ζητήσετε.

Ο δικαστῆς εἶπε:

— Μὴ μείνετε πιὰ ἔδω, πηγαίνετε νὰ ιδῆτε τὴν γυναικα σας.

Καὶ ὁ Τζαννέττος:

— Μου φαίνεται πῶς πέρασαν χίλια χρόνια ποῦ δὲν τὴν είδα.

Καὶ ἔτι ἔχωρίσθηκαν. Ο δικαστῆς ἐμπῆκε σὲ μιὰ βάρκα καὶ ἀνεχώρησε μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ. Ο Τζαννέττος ἔδωσε γεύματα, ἔχαρισε ἄλογα καὶ χοήματα στοὺς φίλους του καὶ πολλὲς ἡμέρες ἔώρατασε τὸ γεγονός. Ἐπειτα ἀπὸ χαιρέτησες δλους τοὺς συμπολίτας του καὶ ἐπῆρε μαζί του τὸν μεσσέρο 'Ανσάλδο καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς του φίλους. "Ολοι σχεδόν, ἀνδρες καὶ γυναικες, ἔκλαιαν ποῦ ἔφευγε τόσο καλὸς ἦτον πρὸς δλους. "Ετσι λοιπὸν ἐπέστρεψε εἰς τὸ Μπελμόντε.

Η γυναικα τοῦ ἐπέστρεψε δλίγες ἡμέρες πρὶν φθάσῃ δ Τζαννέττος καὶ ἐπροσποιήθηκε διτὶ ἦτον εἰς τὰ λουρά. Ἐφόρεσε πάλι τὰ γυναικεῖα φορέματα καὶ ἔκαμε μεγάλες προετοιμασίες, σκεπάζοντας δλους τοὺς δρόμους μὲ μεταξωτὰ καὶ ντύνοντας πλούσια πολλοὺς ἀθλητάς. "Οταν ἔφθασαν δ μεσσέρ Τζαννέττος καὶ δ μεσσέρ 'Ανσάλδος, δλοι οἱ βαρδοί καὶ ὅλη ἡ αὐλὴ ἐπῆγαν νὰ τοὺς προϋπαντήσουν φωνάζοντας: Ζήτω δ Κύριος μαζ! Ζήτω δ Κύριος μαζ! Εὐθὺς ποῦ ἀποβιβάσθηκαν, δ Κυρία ἔφιλησε τὸν μεσσέρ 'Ανσάλδο καὶ ἐπροσποιήθηκε λίγο τὴν κακιωμένη μὲ τὸν Τζαννέττο, ποῦ τὸν ἀγαποῦσεν ἐν τούτοις περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τῆς.

Ἐγιναν ἔօρται μὲ ἀγῶνας, χορούς, ἀσμάτα καὶ δλοι οἱ βαρδοί, αἱ κυρίαι καὶ ἡ ἀρχοτοπούλες ἔλαβαν μέρος.

Ο Τζαννέττος, βλέποντας πῶς ἡ γυναικα

του δὲν ἥτον τόσον καλὴ μαζί τον ὅπως πάντα, ἐπῆγε στὸ δωμάτιον του, τὴν ἐκάλεσε καὶ τῆς εἶπε:

— Τί ἔχεις;

Καὶ ἥθελησε νὰ τὴν φιλήσῃ.

Ἐκείνη εἶπε:

— Δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ μου κάνῃς αὐτὰ τὰ χάδια: ξέφω καλὰ πῶς στὴ Βενετία ξαναεῖδες τῆς παλῆς ἔρωμένες σου.

Ο Τζαννέττος ἥθελησε νὰ δικαιοιογηθῇ.

Η κυρία εἶπε:

— Ποῦ εἶναι τὸ δαχτυλίδι ποῦ σοῦ εἶχα δώσει;

Ο Τζαννέττος ἀπήντησε:

— Ο, τι προέβλεπα μου συμβαίνει: εἶχα εἴπη πῶς θὰ ἔβανες στὸ νοῦ σου κακό, μὰ σοῦ δοκίζομαι, στὸν Θεὸ καὶ στὴν ἀγάπη ποῦ σοῦ ἔχω, πῶς τὸ δαχτυλίδι αὐτὸ τὸ ἔδωκα τοῦ δικαστοῦ ποῦ ἐκέρδησε τὴ δίκη μου.

Καὶ ἔκεινη εἶπε:

— Κ' ἔγω σοῦ δοκίζομαι στὸν Θεὸ καὶ στὴν ἀγάπη ποῦ σοῦ ἔχω, πῶς τὸ ἔδωκες σὲ καμμιὰ γυναικα. Τὸ ξέφω δὲν ἐντρέπεσαι νὰ δοκίζεσαι ἔτοι;

Ο Τζαννέττος ἀποκρίθηκε:

— Ο Θεὸς νὰ μὲ πάρῃ ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμο ἀν δὲν λέγω τὴν ἀλήθεια τὸ εἶπα τοῦ δικαστοῦ δταν μου ἔζητησε τὸ δαχτυλίδι.

Ἐκείνη εἶπε:

— Ας ἔμενες ἔκει καὶ δὲς ἔστελλες ἔδω τὸν μεσσέρο 'Ανσάλδο, νὰ διασκεδάζῃς μὲ τῆς ἔρωμένες σου: ἔμαθα πῶς δλες ἔκλαιαν σὰν ἔφευγες.

Ο Τζαννέττος ἀρχισε τότε νὰ κλαίῃ καταλυπτένος καὶ εἶπε:

— Μιλᾶς γιὰ πράματα ποῦ οὔτε ἔγιναν καὶ οὔτε ἦταν δινατάν νὰ γίνουν.

Ἐκείνη, βλέποντάς τον δακρυσμένον, ἡσθάνθηκε κλονισμὸν ὡσὰν νὰ τῆς ἔίχαν δώσει μαχαιριά. Τὸν ἐφύλησε γελῶντας, καὶ δείχνοντάς του τὸ δαχτυλίδι τοῦ ἐπανέλαβε τὸ λόγια του πρὸς τὸν δικαστὴ καὶ ὅλη τὴν ἴστορία τοῦ δαχτυλιδιοῦ. Ο Τζαννέττος στὸ ἀκουσμα αὐτὸ ἀπόρησε καὶ βλέποντας πῶς ἦτον ἀλήθεια, ἦταν πλέον παρὰ χαρούμενος. Ἐδιηγήθηκε δλα εἰς τοὺς βαρδώνους καὶ τοὺς φίλους του. "Επειτα ἐκάλεσε τὴν νέαν ποῦ τὸ βράδυ ἐκεῖνο τὸν είχε συμβουλεύσει νὰ μὴν πιῇ καὶ τὴν ἐπάνδοεψε μὲ τὸν μεσσέρ 'Ανσάλδο. "Εἶησαν αὐτοὶ καλὰ κ' ἔμεις καλλίτερα.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Κ. Μ.

ΤΟ ΔΕΚΑΔΤΕΝΟΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

"Ωρες" ὑπὸ Μ. Μαλακάση

Τὸ δάσος ποῦ λαχτάριζες
Ως ποῦ νὰ τὸ περάσῃς
Τώρα νὰ τὸ ξεχάσῃς,
Διαβάτη ἀποπερνέ...

Ο χ. Μιλτιάδης Μαλακάσης χωρὶς ἄλλο εἶνε ποιητὴς εἰς τὰς καλὰς τον ὥρας. Οι στίχοι του μὲ σύρουν πάντα, ὅπως μὲ σύρει ἀπὸ μακριὰ τὸ ἀσπροβόλημα μιᾶς βρύσης μέσα εἰς τῆς πρασινάδες μὲ ὑποσχέσεις ψιλούσβων καὶ δροσεροτήτων. Ἀκόμη περισσότερον μὲ σύρει δὲ τὸ ἔδιος. Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα ἀδικοῦν τὸν ποιητὴν αὐτὸν, δ ὅποιος γνωρίζει νὰ μαγεύῃ καὶ νὰ ἐμψυχώνῃ τοὺς στίχους του μὲ μίαν φωνὴν τρομώδη καὶ διακεκομμένην, χρωματισμένην ὑδροφύθμως, συμπαθητικὴν καὶ λιποθυμημένην, εἰς τὴν ὅποιαν θαρρεῖς δτι χύνεται καὶ ἀναλύεται δλη ἡ παθητικὴ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, δ ὅποιος παρὰ τὴν ἀρρενωπὴν κατασκευὴν του, ἔχει δταν ἀπαγγέλλη, καὶ δταν δὲν ἀπαγγέλλῃ ἀλόμητη, μίαν θηλυκότητα ἐντελῶς ποιητικήν, κατὶ τι ἡμιλιπόθυμον καὶ ἀσθματικὸν καὶ παλμῶδες, διαπνεόμενον ἀπὸ μίαν ἐλαφρὸν ὑστερικὴν αὔραν, ἰδιαιτέρως ἔλκυστικήν.

Δι' αὐτὸ δταν ἔλαβα τὸν νέον αὐτὸν κομψοφανῆ τόμον τοῦ ἀγαπητοῦ ποιητοῦ — μίαν ἔκδοσιν 'Επισκοποπολικήν, μὲ περγαμηνὰς καὶ διπλὰ ἔξωφυλλα, ἀριθμημένην καὶ ἀναριθμητοῦ 51-500 — τὸν ἐφυλλομέτρησα μὲ κάποιαν δυνσφορίαν καὶ ὀντησχίαν, διότι ἐδυσκολευόμουν νάνεύρω τὸν ποιητὴν μέσα εἰς τὴν ἔηραν αὐτὴν καὶ ὀλίγον ἀκαλαίσθητον σύνθεσιν τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων. Δὲν ἔχεινω, ἀλλὰ δὴ ἦθελα τὰς ἐκδόσεις τοῦ Μαλακάση δχι εἰς βιβλία ἀλλὰ εἰς πλάκας χραμμοφώνου. "Ισως αὐτὸ συνετέλεσε, ὥστε δ νέος τόμος τοῦ ποιητοῦ νὰ μου φανῇ ἀσθενετερός ἀπὸ τοὺς προηγούμενους του. Τὰ παλαιότερα ποιήματά του ἔτυχε νὰ τάκουσω τὰ περισσότερα ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ποιητοῦ, κατὰ τὰς ὠραίας ἔκεινας συναθροίσεις τοῦ καλοῦ παλαιοῦ καιροῦ εἰς τὰ φρίλοξενα σαλόνια τῆς Κας Παροχέν καὶ τοῦ χ. Παλαμᾶ. "Εκεῖ εἶχα ἀκούσει τὴν γλυκυτάην μελαγχολίαν τοῦ Λάσους, ὡς ὑπὸ μυστικὴν ὑπόκρουσιν ἀοράτου κιθάρας:

Καὶ δμως δὲν εἰμπορῶ νάφισω τὸν συμπαθητικὸν αὐτὸν τόμον, χωρὶς νὰ τὸν ἐπαναλάβω δύο καὶ τρεῖς φορές. "Ανάμεσα εἰς τοὺς στίχους, τοὺς μαλακοὺς καὶ ἀριθμητικούς, αἰσθάνομαι νὰ δονῆται πάντας ἡ ἀβρὰ καὶ εὐγενικὴ φωνὴ τῆς ποιήσεως. Καὶ ἐνῷ φυλλομετρῷ, ἐπανεύρισκω ἔξαφνα μέσα εἰς τὸ βιβλιαράκι αὐτὸ μίαν παλαιάν καὶ συμπαθητικὴν γνωριμίαν, εἰς τὴν ὅποιαν σταματῶ μὲ τὴν στοργήν, μὲ τὴν ὅποιαν ξαναβλέπομεν παλαιοὺς φίλους. Εἶνε ἔνα ποίημα τὸ δοποῖον ἐπέρασεν ὡς μουσικὴ δπτάσια ἔνα βράδυ ἐμπρός μου. "Ο ποιητὴς ἦτον ἔξαπλωμένος εἰς μίαν ἀναπαυτικὴν πολυθρόναν καὶ δσαν δλοι οἱ πολυέλαιοι καὶ δλα τὰ κεριὰ ἀναμμένα τριγύρω καὶ ἐφωτίζαν τὸ χλωμόν του πρόσωπον. Καὶ δ ποιητὴς ἐτραγουδοῦσε:

Μιλιτάδης Μαλακάσης.

Είχα άναμμένα τὰ κεριά, δλα άναμμένα
Παρόμοια σὰν τὴ νύχτα ποῦ τοῦ γάμου.
Μᾶς ἔνωσαν τὰ στέφανα τὰ δνειρέμένα.
Καὶ μὲς στὸν ὑπνομον, στὴν ὑπνοφαντασίαν
Ἡρόες μὲ τὴν δλόλευκη στολὴ τοῦ γάμου
Κι' έσβυσες δλα τὰ κεριά, ἔνα ἔνα.

Καὶ ἐνῷ εἴμεδα δλοι σιωπηλοί, ως νὰ ἔφρυ-
σησε μία κρύα πνοή, μοῦ ἐφράνηκε δτι τὰ φῶτα
τῶν πολυελαίων ἐταλαντεύθησαν καὶ ἔσβυσαν
καὶ ἐμείναμεν εἰς ἔνα πένθιμον σκοτάδι, πλημ-
μυρισμένον ἀπὸ μελαγχολίας. Ἐπειτα συνώ-
δευσα τὸν ποιητὴν εἰς τὸ σπίτι του, διότι εἶχε
παλμοὺς καὶ δύσπνοιαν καὶ ἔμεινα πολλὴν ὥραν
μαζὶ του, διότι ἐφοβεῖτο νὰ μείνῃ μόνος του.
Καὶ αἰσθανόμουν δτι σινώδενα ἔνα ποιητὴν
καὶ δὲν ἐνοσταλγοῦσα καθόλου τὴν φαιδρὰν
ἐσπερίδα. Ἐὰν μοῦ εἰπῆτε τῷδε τὸ ποίημα
αὐτὸ δὲν εἶνε τὸ καλλίτερον τῶν «Ωρῶν», δὲν
θὰ μὲ πείσετε ποτέ. Τι δύσκολον ποῦ εἶνε
ἀλήθεια νὰ κρίνῃ κανεὶς μεταξὺ ποιημάτων!
Εἶνε δς νὰ κρίνῃ μεταξὺ ὠδαίων γυναικῶν.

Καὶ διαβάζω ἀκόμη, διαβάζω μεγαλοφάνως,
προσπαθῶν νὰ μιμηθῶ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ
ποιητοῦ.

Tὰ ξανθά σου τὰ μαλλιά
Δὲν τὰ φίλησα ποτὲ μου
Τὸ χλωμό σου προσωπάκι
Δὲν τὸ χάιδεψα κ' ἐκεῖνο.

Μοναχὰ στὴν ἀγκαλιά
Τάλαφρότατον τάνεμον
Σὰ διαβάνεις τὸ ρυάκι
Σκύβω καὶ σὲ πίνω.

Διαβάζω ἀκόμη τοὺς Ἡσιούς στὸ φῶς. Στὴν
ἄκρη τοῦ Ποταμοῦ, διαβάζω δλα τὰ ἀνώνυμα
ποιητικὰ κομματάκια τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ
συμπαθητικὸν βιβλιαράκι, μεθῶ ἀκόμη μίαν φο-
ρὰν εἰς τὰς ἀρμονίας τοῦ Μωρεάς καὶ τοῦ
Βεργαλίαν καὶ τοῦ Χάινε καὶ τοῦ Ἀλφρέδου δὲ
Βινὺ καὶ τοῦ Ονγκὸ καὶ τοῦ Ἰψεν καὶ τοῦ
Κῆτς καὶ τοῦ Μπάύρων καὶ τοῦ Δάντε καὶ τοῦ
Γκαΐτε, οἱ δποῖοι χαίρονται μίαν νέαν, ὀραίαν
ζωὴν εἰς τὸν ἔλληνικον στίχους καὶ δὲν εἴμι-
πορῶ νὰ δώσω τὸ μῆλον, φοβοῦμαι καὶ δι-
στάζω νὰ τὸ δώσω. Ή καλὴ λαβέτω!

Δὲν τὸ κρύπτω, δτι ἔχω μίαν ἀδυναμίαν πρὸς
τὸν ποιητὴν καὶ τὸν ἀνθρώπον. Μὲ σύρει με
μίαν γοητείαν ἀνεξήγγητον. Ἰσως ἀκόμη περισ-
σότερον διότι μέσα εἰς τὴν ποίησίν του ἀγαπῶ
μαζὶ καὶ τόσους ἄλλους, τὸν Παλαμᾶν, τὸν
Πορφύραν, τὸν Βασιλικόν, τὸν Γρυπάρην. Δὲν
εἶμαι μὲ τὸ κόμμα τοῦ κ. Πρόκλη Ἡλιοπού-
λου, δ ὅποιος ἐπάσχισε εἰς τὸν «Νουμᾶν» νάν-
εύρη ὀλα τὰ φιλολογικὰ κλοπιμάτι τῆς ἐπο-
χῆς μας. Δὲν παραδέχομαι κάν, δὲν εἴμπορῶ νὰ
παραδεχθῶ δτι ἔνας τεχνίτης είμπορει νὰ κλέ-
πτῃ τὸν ἄλλον, εἴτε Βιργίλιος λέγεται εἴτε Μα-
λακάσης. Εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ποιητοῦ ἀναμι-
γγύνονται κάποτε, ἀδελφόνονται καὶ συνέρχον-
ται εἰς ἀκόριστον φιλότητα ἀρμονίαι πλανώ-
μεναι εἰς τὸν δέρα. Εἶνε ἵσως ἔνας νόμος χη-
μικῆς συγγενείας. Αὐτὸ δὲν ἀφαιρεῖ τίποτε
ἀπὸ τὸν κ. Μαλακάσην, διότι δὲν ἀφαιρεῖ τί-
ποτε καὶ ἀπὸ κανένα ἄλλον. Ὑπάρχει ἔνας καρ-
πὸς τῶν τροπικῶν, ὁ μάγκος, τὸν δποῖον ὑμη-
σεν δ Ὀλεκόντ Δελλί καὶ δ ὅποιος μὲ τοὺς ποι-
κίλους χυμούς του καὶ τὰ σύνθετα ἀρωματά
του ἐνθυμίζει δλους τοὺς ὠραίους καρπούς.
Δι' αὐτὸ δὲν πάνε νὰ ἔνε ὠραίος, οὔτε κά-
νει τὴν φυτικὴν του προσωπικότητα. Ή πλου-
σία χημεία τῶν ωιζῶν καὶ τῶν κλάδων του εἶνε
δῶρον τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ.

Silentii Dissolutio ὑπὸ Σ. Σκίτη.

Ομολογῶ τὴν πλήρη ἀνικανότητά μου

νὰ εἰπῶ λέξιν διὰ τὴν νέαν συλλογὴν τοῦ κ. Σω-
τηρίου Σκύτη. Εἶνε ἔνας ποιητὴς παραστρατισμέ-
νος. Καὶ τὸ παραστράτισμα ἔνδος νέου ποιητοῦ
ἔξοργιζει κάθε ἀνθρώπον ἀγαπῶντα εἰλικρινῶς
τὴν ποίησίν καὶ πιστεύοντα εἰς τὴν νεότητα,
τὴν νεότητα ἡ δποία ἔπρεπε νὰ ἔνε κατὰ φυσι-
κὸν νόμον τόσον πλησίον εἰς τὴν φύσιν, τὸ
αἰσθητικό, τὴν εἰλικρίνειαν, τὴν ἀγάπην, τὴν
διφορεότητα καὶ ἡ δποία βιάζεται τόσον πρό-
ωρα νάνταλλαξη τοὺς πρώτους ιούλους τῆς
ἡβῆς μὲ τὴν τεχνητὴν γενειάδα τοῦ σοφοῦ καὶ
τοῦ φιλοσόφου. Τί κρίμα! Τόσον νέος καὶ συμ-
παθητικὸς καὶ αἰσθητικὸς δ κ Σκύτης νὰ ὑψώνῃ
μεταξύ του καὶ τῆς φύσεως τὸ μεσότοιχον τῶν
σκονισμένων βιβλίων καὶ νὰ μὴν ἔννοιῇ δτι
δλη ἡ σοφία τοῦ κόσμου δὲν ἀξίζει:

ἀπ' ἀκρη ὡς ἀκρη
Οσο ἀξίζει ἔνα φίλημα, δσο ἀξίζει ἔνα δάκρυ.

Καὶ ὅμως τί περιέργον! Οι φιλόσοφοι δταν
ὑψώνωνται εἰς τὸν ἀποκόσμους τῆς νοήσεως
νὰ γίνωνται ποιηταί, καὶ οἱ ποιηταί, δταν θέλουν
νὰ φιλοσοφήσουν, νὰ γίνωνται τόσον πεζοί καὶ
τόσον πρόσγειοι κάποτε. Καὶ τὸ παθαίνει τό-
σον συχνὰ δ νέος ποιητὴς τῶν λατινικῶν τί-
τλων δταν διμιῆ ἔξαφνα διὰ «τὰ λερωμένα τὰ
σκουτιὰ» τοῦ Χάρου, τὰ δποία πλένει ἡ μάννα
του εἰς τὸν κάτω κόσμον, καθὼς καὶ δταν
ψάλλῃ τὰ αῖματα («Τὰ ρόδα τῆς παρθενιᾶς»)
τὰ δποία ρέονται ἀπὸ σκάφες καὶ πλυνταρεί,
πράγματα ποῦ ἀτιμάζουν τὴν ποίησίν, ἀνίκανα
νὰ πτεροφυήσουν ὡς σύμβολα. Διότι τὸ αἷμα
— ἔπρεπε νὰ τὸ αἰσθανθῆται τὸ γοῦστο τοῦ ποι-
ητοῦ — τὸ δποίον εἶναι εὐγενὲς ὑγρὸν μόνον
δταν κυκλοφορῇ εἰς τὰς ἀρτηρίας μας ἡ χύ-
νεται ἀπὸ τὰς πληγάς. τὰς δποίας προξενεῖ δ
εὐγενής καὶ στιλπνὸς χάλυψ, δὲν πάνε νὰ ἔνε
ἔνα ἀντιποιητικὸν ὑγρὸν καὶ νάπτοτελῆ ἀκα-
θαρσίαν, δταν χύνεται ἀπὸ τὴν μύτην μας ἡ
ἀπὸ οἰονδήποτε μέρος τοῦ σώματός μας, ἀπὸ
ἀνάγκην φυσικὴν ἡ ἔξωτερη φύση. Άλλ' ὅχι
εἶμαι βέβαιος δτι δ νεαρὸς ποιητὴς δὲν ἐπα-
νεύρῃ γρήγορα τὴν ὁδὸν τῆς Δαμασκοῦ καὶ
τῆς ποιήσεως καὶ θὰ μᾶς δώσῃ ἀκόμη εἰς τὸ
μέλλον τόμους ποιητικούς, χωρὶς αἰμορραγίας
καὶ... ἀπλυτα — ἔστω καὶ τῶν Ἡλυσίων — καὶ
πρὸ πάντων χωρὶς ἀγωνιώδεις προσπαθείας
φιλοσοφικάς, διὰ τὰς δποίας νὰ ἔχωμεν ἀνάγ-
κην τῆς κλειδὸς τῶν «ἐννυποστατώσεων» τῶν
«πρωτείσμων» τῶν «σαρκωτῶν», καὶ δλων τῶν
παρομοίων σκιάζτων, τὴν δποίαν μᾶς προσ-
φέρει εἰς τὸν πρόλογον τοῦ βιβλίου του.

«Δυρισμοὶ» ὑπὸ Αχιλλέως Π. Βενετᾶ.

Εἶνε ἔνα βιβλίον νέου ποιητοῦ, τοῦ δποίου
τὸ δνομα πρώτην φορὰν συναντῶ τυπωμέ-
νον, ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου, μὲ ἀρκετὴν τιπο-
γραφικὴν φιλοκαλίαν, ἀποτελούμενον ἀπὸ 250
πυκνοτυπωμένας σελίδας καὶ διηρημένον εἰς
πέντε μέρη: τὰς Ἐμπνεύσεις, τὰς Γοητείας,
τὰ Κύκνεια, τὰ Πολύμετρα καὶ Ἀπόμετρα ();
καὶ τὸν Ποιητὴν τοῦ Ἀπείρου. Πρέπει νὰ πει-
σθῇ δ ποιητὴς δτι διακόσιαι πενήντα σελίδες
στίχων, εἰς τὴν νευροπαθῆ ἔποχήν μας, μίαν
ἔποχήν ποῦ διστάζει κανεὶς νὰ ἀπολαύσῃ τὸν
«Ἀπολεσμέντα παραδέισον» τοῦ Μίλτωνος ἡ
τὴν «Ἐλευθερωμένην Ιερουσαλήμ» τοῦ Τάσ-
σου, ἐὰν δὲν ἔτυχε νὰ τὰ ἀπολαύσῃ ποτέ,
χρειάζεται ἀπόφασις διὰ νὰ διαβασθοῦν. Καὶ
πρέπει νὰ διολογήσω δτι αἱ πρῶται του σελί-
δες δὲν μοῦ ἔδωσαν καὶ πολὺ τὸ θάρρος νὰ
προχωρήσω. Δὲν θέλω νὰ ἀπελπίσω τὸν ποιη-
τὴν, δ ὅποιος δπωσδήποτε δείχνει μίαν ποιη-
τικὴν εὐαισθησίαν καὶ χειρίζεται μ' εὐκολίαν
τὸν στίχον του. Μέσα εἰς τὸν δργάδην αὐτὸν
τόμον πιθανὸν νὰ δίδῃ ὑποσχέσεις τὰς δποίας
δὲν κατώρθωσα νάνακαλύψῳ ἀπὸ δτι εἶχα τὴν
δύναμιν καὶ τὴν ἀντοχὴν νὰ φυλλομετρήσω
ἔως τώρα. Θὰ είμαι πάντοτε πρόδυμός νὰ ἔπα-
νελθω εἰς τὸν κ. Βενετᾶν καὶ τὸ ἔργον του δταν
δ καιρὸς τραπῆ εἰς τὸ ψυχρότερον καὶ αἱ δυ-
νάμεις μου μοῦ τὸ ἐπιτρέψουν. Γνωρίζω κά-
ποιον φίλον μου κριτικόν, δ ὅποιος δὲν θὰ είχε
τὰς ἐπιφυλάξεις αὐτάς Τόσον δλίγοι κριτικοὶ
διαβάζονται δλόκηρα τὰ βιβλία ποῦ κρίνουν.
Άλλ' δπωσδήποτε πρέπει νὰ ἔνε κανένας εὐ-
συνείδητος καὶ μάλιστα μὲ τοὺς νέους ποιη-
τάς. Ἐπὶ τὸ παρόντος ἀρκοῦμαι νὰ χαιρετήσω
εὐφροσύνως τὴν ἔμφανσίν του καὶ νὰ τὸν εὐ-
χηδωμενόν τοῦ ποιητοῦ πάρει. Τί τὰ
διαβάζονται δλόκηρα τὰ βιβλία του μὲ τὸν
αὐτόν μοῦ πιθανόν τοῦ ποιητοῦ πάρει. Τί τὰ
διαβάζονται δλόκηρα τὰ βιβλία του μὲ τὸν
αὐτόν μοῦ πιθανόν τοῦ ποιητοῦ πάρει. Τί τὰ
διαβάζονται δλόκηρα τὰ βιβλία του μὲ τὸν
αὐτόν μοῦ πιθανόν τοῦ ποιητοῦ πάρει.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Προσεκάδες :

Τοισεύρενη τοῦ κ. Κ. Παλαμᾶ ὑπὸ Γεηγορίου
Ξενοπούλου.

Οἱ ἐρωτικοὶ Μυθογράφοι τῆς Ιταλίας μετάφρα-
σις τοῦ κ. Ad. van Bever et Ed. Sansot - Orland ὑπὸ⁴
Παύλου Νιρβάνα.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

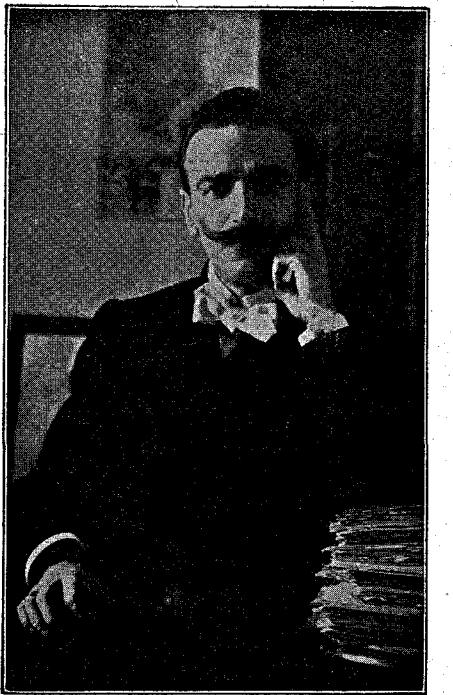
ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ: «Ο Τοίτος, δρᾶμα εἰς μέρη δύο, ήπιδε τηγανούλου.

Ο Αλκης Ρόδης, αρχιτέκτων, τριάντα πέντε ετών, είνε έξι έκεινων τῶν ἐκλεκτῶν, περὶ τῶν δροίων διμιλεῖ διφλόσοφος, οἵτινες ἀφοσιούμενοι διλοψήχως εἰς μίαν ἰδέαν, τὴν εὐρίσκουν τόσον ὡραίαν, ὥστε τὴν προτιμοῦν ἀπὸ δλα, καὶ ἀπὸ τὸν ἔαυτόν των, τὴν λατρεύουν ὡς θεάν, καὶ προσφέρουν εἰς αὐτὴν τὰ πάντα θυσίαν. Η μορφὴ τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης συγχρόνως, ἡ κατακτήσασα τὸν "Αλκην, είνε ἡ 'Αρχιτεκτονική' ἀλλ' ἡ λατρεία του ταράσσεται ἀπὸ ἀμφιβολίαν καὶ ἀπὸ δισταγμούς, σπαράσσεται ἐκ δυσπιστίας, δπως πολλῶν ἀσκητῶν τῶν πρώτων αἰώνων.

Ο ἀνθρωπος οὗτος, διχαλκεύσας τὰ δεσμά του ἀνθρομήτως, ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ψυχῆς του, καὶ δχι ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀρτου, διότι είνε εὔπορος, ἔχει σύζυγον τὴν ὡραίαν Κάκιαν, κατὰ δέκα ἔτη νεωτέραν του. Αὐτὴ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνθησιν τῆς εὐμορφιᾶς της, ἐν ᾧ αὐτὸς κατεκάμφη προώρως ἀπὸ τὴν ἐργασίαν.

Η Κάκια ὑπανδρεύθη τὸν "Αλκην δχι «μὲ δλην της τὴν καρδιά» τὴν είχαν ἀνησυχήσει πολὺ μερικαὶ πληροφορίαι περὶ κληρονομιῶν ψυχοπαθειῶν τῆς οἰκογενείας του, ἀλλ' ἔπειτα ἥρχισε νὰ τὸν λατρεύῃ, καὶ ἦτο εὐτυχῆς μὲ τὸν γάμον της. Ἐπέρχασαν τέσσαρα χρόνια. Εἰς τὸ πέμπτον τὰ σχέδια παρενεβλήθησαν μεταξὺ τῶν φιλημάτων των, καὶ δσω περισσότερον ἐπλησίαζον πρὸς τὸ εῖδωλον τῶν γραμμῶν τὰ γόνια τοῦ "Αλκη, τόσον ἀπεμακρύνοντο οἱ βραχίονές του ἀπὸ τὴν ἀγκάλην τῆς γυναικός του. Ἀλλὰ καὶ ἡ Κάκια ἐνεβάθυνε περισσότερον εἰς τὴν ὑπαρξίν της, ἀνεμέτρησε μὲ πόνον τὴν μεταξὺ των ἀπόστασιν, καὶ, λεληθότως, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, κάτι συνέβη εἰς τὴν ψυχήν της.

Αἰρομένης τῆς αὐλαίας τὴν βλέπομεν βυθισμένην εἰς βαθύτατον δεμβασμόν, τρομαδῶς ἀφυπνίζεται ἀπὸ τὴν τραχεῖαν εἰσιθολὴν τῆς ἀξέστου ὑπηρετίας, ἀναγγελλούσης τὴν ἔλευσιν μιᾶς κυρίας Εἶνε ἡ κυρία 'Αντιγόνη Φωκᾶ, μία διαβολογυνναῖα μὲ περιέργειαν ἀμείλικτον, καὶ βλέμμα φοβερόν, ἡ ἀρνησις τῆς Κάκιας νὰ ἔξελθῃ εἰς περίπατον, ἡ μελαγχολία της τὴν σκανδαλίζουν· κατασκοπεύει τὰς ἀποχρώσεις τῆς μορφῆς της, πᾶσαν κίνησίν της. Τέλος μαντεύει δτι ὑπάρχει μυστικόν, καὶ τρομερὸν μάλιστα ἐν ὅνομα προφέρεται ἔξαφνα, τοῦ ἀνε-

Τηγανός Σενόπουλος. Ο συγγραφεὺς τοῦ Τοίτου.

ψιοῦ της Κρίτωνος, καὶ τὸ γιαβέριον βλέμμα της, τὸ ἀνηλεές, συναρπαῖει τὴν δυσδιάκριτον ταραχὴν τῆς Κάκιας· καὶ τώρα γνωρίζει δτι «τὸ πρόσωπο τὸ ὠχρό, τὰ μάτια τὰ κομμένα, ἡ ἀνησυχία, ἡ ἀγωνία» είνε διὰ τὸν Κρίτωνα

Πράγματι, ἡ Κάκια ἀγαπᾶ τὸν Κρίτωνα καὶ ἀνταγαπᾶται· ἡ ἀγάπη ὑπέβοσκε πρὸς πολλοῦ εἰς τὰς δύο καρδίας. Τὴν προτεραίαν δ' ἀκριβῶς δικρίτων ἔξεστόμισε «τὸ μυστικὸν τῆς ψυχῆς του» καὶ αὐτὴ ἔξεστόμισε τὸ ἴδικόν της. Η Κάκια δημοσιεύει ἔχει ἀμυδρὰν μόνον ἴδεαν τῆς ἀδυναμίας της, καὶ θέλει νὰ συγκρατηθῇ εἰς τὸ καθῆκον μὲ βραχίονας φεῦ! πολὺ ἀδυνάτους, διῆλθεν ἀγωνιώδη νύκτα καὶ ἀπεφάσισε νὰ παλαίσῃ· διὰ τοῦτο δταν μετ' ὀλίγον ἔρχεται δικρίτων πλήρης πυρὸς καὶ πεποιθήσεως, αὐτὴ δεικνύεται ἐπιφυλακτική. Ἐκεῖνος ἔκπληκτος μινυρίζει παράπονα, ἐκρήγνυται εἰς μομφάς. «— Δυστυχία μου! τὸ ὄνειρόν μου! ποῦ είνε τὸ ὄνειρόν μου! ἄχ! ἔξηπνησα!» — «Τὸ ὄνειρόν σου ἐτελείωσε!» ἀπαντᾷ συνάγοντας ὅλας τὰς δυνάμεις της ἡ Κάκια.

Οπως οἱ θεοφοβούμενοι ἐπικαλοῦνται τοὺς ἀγίους τὴν στιγμὴν τοῦ κινδύνου, ἡ δυστυχής 'Αδύνατος ἐπικαλεῖται τὴν ἀνάμνησιν τοῦ συζύγου της.

'Αλλ' δταν μετ' ὀλίγον φεύγγει δικρίτων μὲ ἐν σπαρακτικὸν ἐν τῇ παγερότητί του χαίρετε, τὸν παραπολούθει μὲ βλέμμα περιαλγές καὶ τὸν φωνάζει λυπητερά: «Κρίτων!» Ή ὑπερέντασις τῆς προσπαθείας ἐπέφερε τὴν ἔξαντλησιν. Εἰς τὴν κρίσιμην τὴν ἔγκατέλιπτον αὶ δυνάμεις της, καὶ κρημνίζεται εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ λατρευμένου καὶ ἐν ᾧ τὰ χεῖλη δρμεμφύτως ζητοῦν τὸ ἀγαπημένα χεῖλη καὶ προσκολλῶνται μὲ πάθος, ἡ 'Αδύνατος, τάλαινα μέσα εἰς τὴν εὐτυχίαν της, δλούλζει μὲ δάκρυα: — «Πόσον είμαι δυστυχής!»

"Έξαφνα ἀκούεται δικρίτων τῆς εἰσόδου, καὶ ἀποσπῶνται τῶν ἀγκαλῶν των ἔντρομοι: — «Ο 'Αλκη! νὰ φύγης χωρὶς νὰ σὲ ἴδῃ!» καὶ τὸν δύναται τὸν μικρὸν πρόσωπον τῆς σατανικῆς χαρᾶς της δὲν ἥδυνατο νὰ κρατηθῇ, ἐγέλα, ἔχοροπήδα, μὲ τὴν ἀγορίαν εὐτυχίαν μοχθηροῦ δντος κρατοῦντος εἰς χειράς του δργανον δλέθρου. Καὶ τώρα, ἐνθυμουμένη τὴν αὐτηρὸν ἐπιτίμησιν τῆς κυρίας της νὰ μὴ κάμη καμμίαν ζημίαν; — «Θὰ κάμω, μιὰ μεγάλη, πολὺ μεγάλη ζημία! — Τί λέσ, κορίτσι μου, ἐτρελλάθηκες, ἀναφωνεῖ δικρίτης. — Εἰδατε, ποῦ δικρίτων ἀστηράντας τὸν πρόσωπον της τοῦ Τοίτου. . . χά, χά, χά.» Διακόπτεται, ἐκρήγνυται ἔξαφνα εἰς τρελλὸν γέλωτα καὶ φεύγει, ἐν ᾧ δικρίτης, ζαλλος, κραυγάζων ἀγωνιωδῶς «'Αννα, 'Αννα!» φέρων τὸ βέλος βαθειὰ εἰς τὴν καρδίαν, δρματικόπιν νὰ μάθῃ τὸ φοβερὸν μυστικόν. Καὶ πίπτει ἡ αὐλαία.

Ἐν ᾧ δικρίτης παραδίδεται εἰς τὴν μανίαν τῶν γραμμῶν του, ἔρχεται ἡ 'Αντιγόνη καὶ διδελφός της Παυλῆς διὰ τὸ προβέγγερο.

Η κάπως βραδεῖα διὰ μέσου τῶν παρκιβάσεων ἀλλ' ἥθιογραφικὴ καὶ ζωηρὰ αὐτὴ σκηνὴ μᾶς δίδει εὐκαιρίαν νὰ εἰσδύσωμεν βαθύτερον εἰς τὸν κρατηθῆρα τοῦ 'Αλκη. 'Εν πρώτοις μανθάνομεν τὰς περὶ γάμου θεωρίας του: «— Ξέρεις κάποια ἐργαλεῖα ποῦ είνε σὲ δύο, καὶ τὸ ἔνα κομμάτι ἐφαρμόζεται εἰς τὸ ἄλλο, καὶ κάμνουν ἔνα; ·· Η παραμικρὴ ἀσυμφωνία, τὸ ἐλάχιστον ἀντίστοχη, ἡ ἐφαρμογὴ εἰνε ἀκατόρθωτος καὶ ἡ χοησις ἀδύνατος. Εἰνε σὰν νὰ μὴν ἔχῃς τίποτα τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὴν γυναικά: ·· Αν δὲν είνε πλασμένη γιὰ σένα, ἀν δὲν συμφωνῇ εἰς δλα, ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα ὡς τὸ μικρότερο, μὴ νομίσετε δτι θὰ κάμετε ποτὲ ἀληθινὸν δνδρόγυνο. . . διπάται καὶ τὸ στέφανον ἐνώνουν φαινομενικῶς, καὶ δσον δικρίτης περνᾷ τὸ χάσμα γίνεται μεγαλείτερο.» (Κακόμοιρε θεωρητικές, ποῦ νὰ ἔχειρες πόσον ἀπέχει, καὶ ἐδῶ, ἡ θεωρία αὐτὸς της τοῦ Παυλῆν! — Μια λεπτομέρεια, ἀπαντᾷ δικρίτης, εἰνε ἀρκετὴ νὰ κρημνίσθῃ ὅλον τὸ οἰκοδόμημα. Ζητεῖς νὰ δημιουργήσῃς κάτι τι. ·· Αγωνίζεσαι, κοπιάζεις, ἀφιερόνεις δλην σου τὴν ζωὴν εἰς αὐτό. ·· Εξαφνα τὸ μεγαλοπρεπὲς ἔργον κλονίζεται, εἰνε ἔτοιμον νὰ πέσῃ. . . ·· Εξετάζεις καὶ βλέπεις δτι ἔκαμες ἔνα μικρὸν λάθος, παρέλειψες ἡ δὲν κατώρθωσες νὰ οἰκονομήσῃς μίαν λεπτομέρειαν. Καὶ μετ' ὀλίγον ἀπαντῶν εἰς τὸν Παυλῆν. — Δὲν δικρίτης οὐτε γιὰ σχέδια οὐτε

'Απὸ τὴν σκηνὴν αὐτὴν μανθάνομεν ἀκόμη δτι φοβερὸν προσίσθημα δτι «κάτι μεγάλο καὶ δικρίτης τοῦ συμβῆ» πιέζει τὴν ψυχὴν τοῦ 'Αλκη, καὶ δτι ἡ φοβερὰ 'Αντιγόνη ἀνεκάλυψε τὸ μυστικὸν τῆς Κάκιας, (πρᾶγμα τὸ διπότον ἐνδιαφέρει αὐτὴν καὶ μόνην πλέον, διότι οὶ θεαταὶ τὸ γνωρίζουν λεπτομερέστερον).

Οι ἄλλοι μεταβαίνουν εἰς τὴν τραπεζαρίαν, καὶ δικρίτης τοῦ 'Αλκης βραδύνει, βυθισμένος εἰς τὰ χαρτιά του. ·· Εξαφνα ἔμφανίζεται ἡ 'Αννα, τὸ ἀγριόν καὶ κακὸν αὐτὸ δν, τὸ διπότον μισεῖ τὴν Κάκιαν μὲ δλην τὴν ἔνστικτον ἀντιτάθειν τῆς χριστικῆς υποστάσεως του πρὸς τὴν ἀβρότητα ἐκείνης εἰχε παραμονεύσει τοὺς ἐναγκαλισμοὺς τῶν δύο ἐρωτευμένων καὶ εἰχε κρυφακούσῃ τὰ φιλήματά των ἀπὸ τὸν παροξυσμὸν τῆς σατανικῆς χαρᾶς της δὲν ἥδυνατο νὰ κρατηθῇ, ἐγέλα, ἔχοροπήδα, μὲ τὴν ἀγορίαν εὐτυχίαν μοχθηροῦ δντος κρατοῦντος εἰς χειράς του δργανον δλέθρου. Καὶ τώρα, ἐνθυμουμένη τὴν αὐτηρὸν ἐπιτίμησιν τῆς κυρίας της νὰ μὴ κάμη καμμίαν ζημίαν; — «Θὰ κάμω, μιὰ μεγάλη, πολὺ μεγάλη ζημία! — Τί λέσ, κορίτσι μου, ἐτρελλάθηκες, ἀναφωνεῖ δικρίτης. — Εἰδατε, ποῦ δικρίτης τοῦ Τοίτου. . . χά, χά, χά.» Διακόπτεται, ἐκρήγνυται εἰς τρελλὸν γέλωτα καὶ φεύγει, ἐν ᾧ δικρίτης, ζαλλος, κραυγάζων ἀγωνιωδῶς «'Αννα, 'Αννα!» φέρων τὸ βέλος βαθειὰ εἰς τὴν καρδίαν, δρματικόπιν νὰ μάθῃ τὸ φοβερὸν μυστικόν. Καὶ πίπτει ἡ αὐλαία.

Όταν ὑψώνεται εἰς τὸ Δεύτερον Μέρος, εὐρισκόμενα καὶ πάλιν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ 'Αλκη. ·· Επέρασαν τρεῖς δημέραι. Ο 'Αλκης γνωρίζει πλέον τὴν συμφοράν του Τώρα εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Παυλῆν. Προχωρεῖ μελαγχολικὸς πρὸς τὸ γραφεῖον του καὶ δεικνύει εἰς αὐτὸν τὰ τεμάχια τῶν σχισμένων σχεδίων. — «Βλέπεις, ἐρείπια, λέγει σχεδὸν κλαίων. — Διὰ μίαν λεπτομέρειαν ἐπῆγες νὰ καταστρέψῃς ἔργον τόσου κόπου; τὸν μέμφεται δικρίτης. — Μια λεπτομέρεια, ἀπαντᾷ δικρίτης, εἰνε ἀρκετὴ νὰ κρημνίσθῃ ὅλον τὸ οἰκοδόμημα. Ζητεῖς νὰ δημιουργήσῃς κάτι τι. ·· Αγωνίζεσαι, κοπιάζεις, ἀφιερόνεις δλην σου τὴν ζωὴν εἰς αὐτό. ·· Εξαφνα τὸ μεγαλοπρεπὲς ἔργον κλονίζεται, εἰνε ἔτοιμον νὰ πέσῃ. . . ·· Εξετάζεις καὶ βλέπεις δτι ἔκαμες ἔνα μικρὸν λάθος, παρέλειψες ἡ δὲν κατώρθωσες νὰ οἰκονομήσῃς μίαν λεπτομέρειαν». Καὶ μετ' ὀλίγον ἀπαντῶν εἰς τὸν Παυλῆν. — Δὲν δικρίτης οὐτε γιὰ σχέδια οὐτε

γιὰ σπίτια. Αὐτὰ τὰ γιγάντια οἰκοδομήματα τῆς εὐτυχίας, διὰ τὰ ὅποια δύοι μας ἀγωνιζόμεθα, καὶ τὰ ὅποια τόσον συχνὰ πίπτουν εἰς ἀπέραντα ἔρειπια, αὐτὰ εἶνε τὰ πλέον τρομερὰ καὶ ἐπικίνδυνα ». (Ομολογῶ ὅτι αἱ τελευταῖαι ὥραιαι φράσεις μὲν ἔνιζουν εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀλκη. Διὰ ποιὸν οἰκοδόμημα εὐτυχίας δυμεὶ; καὶ πῶς ἡγωνισθῇ νὰ τὸ ἀνεγείρῃ; ἀλλὰ κρημνίζεται δὲν πταίει ἀκριβῶς ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ του;) Ὁ Ἀλκης, κατέχεται προφανῶς ὑπὸ νευρικῆς ταραχῆς καὶ μόλις συνέχει ἔστιν. Ως νὰ ἔζητε δὲ λύσιν εἰς τὸ ἀγώνισμας πρόβλημα, τὸ ὅποιον τὸν κατασπαράσσει, ἀρχίζει συζήτησιν περὶ τῆς κοινωνικῆς καὶ ἡθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, κ' ἔρωτῷ τὸν Παυλῆν τί θὰ ἔκαμνεν ἀν τὸν ἐπρόδιδεν ἡ σύζυγός του. Ἀναφέρει περίπτωσις, εἰς τὰς ὅποιας δ σύζυγος χωρίζει, διώκει, ή συγχωρεῖ τὴν ἔνοχον· ἀλλ' ὑπάρχει καὶ μία δύσκολος περίπτωσις: «Οταν λάβῃ κανεὶς γυναῖκα χωρὶς νὰ τὴν καλογνωρίζῃ. Βαθμηδὸν ἀρχίζουν νὰ φαίνωνται αἱ ἀσυμφωνίαι· δημέραι αποκαλύπτει ὅτι δι' αὐτῆν εἶνε ἔνος. Ἀλλης φύσεως ἀνθρωπος αὐτός, ἀλλη ἔκεινη. Ἐνωδις τελεία μεταξὺ των ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ.

« — Καὶ ἐν ᾧ ἀρχίζεις νὰ μαντεύῃς ὅτι ἔκαμες λάθος νὰ νιμφευθῆς, δηλαδὴ νὰ θυσιάσῃς τὴν γυναικα ἀντήγη, καὶ ἐν ᾧ ἔχεις πάρει τὴν ἀπόφασι νὰ ζήσῃς ψεύτικα καὶ δυστυχισμένα ἄλλα νὰ ζήσῃς — ἔξαφνα παρουσιάζεται ἔνας νέος, ἔνας φύλος οἰκογενειακός, ὁ διποῖος χωρεῖ ἀκριβῶς μέσα εἰς τὸ κάσμα τῆς ἐνώσεως σας... .” Εχούν τὴν ἴδια κρᾶσι, τὴν ἴδια ἀνάπτυξι, ἀγαποῦν τὰ ἴδια πράγματα καὶ τὸν ἀγαπᾶ, δπως καὶ ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ... τοὺς βλέπεις ν' ἀποζητοῦν ὁ ἔνας τὸν ἄλλον μέσα σ' ἑκατόν, καὶ κατορθώνουν νὰ μένουν πάντα οἱ δύο τους χωριστά, ἀληθινὰ ταιριακτοὶ καὶ ἀληθινὰ ἀγαπημένοι... . Πταιόνυν αὐτοὶ διότι ταιριάζουν; Ο Τρίτος δὲν εἶνε ὁ φύλος, ὁ διποῖος ἥλθε νὰ παρενθεθῇ μεταξὺ ἔμοιον καὶ τῆς γυναικός μου... .” Ο Τρίτος εἶμαι ἔγώ, ἔγώ ποῦ, ὀχυρωμένος πίσω ἀπὸ ἔναν ἀνθρώπινο νόμο ἔρχομαι νὰ καταστρέψω αὐτὴ τὴ θεία συμφωνία... . Εἶμαι τὸ πρόσκομμα, εἴ-μαι ὁ περιττός».

Τό δέλγος του είνε τόσον βαθύ, τόσον σφοδρόν, αἵ διακεκομέναι φράσεις των ἐγκλείουν τόσην ἀπελπισίαν, ὥστε ὁ Παυλῆς μένει ἔντρομος ὅταν πίπτῃ εἰς τὴν ἀγκάλην του φωνᾶζων — »Ω, τί σκοτάδι φοβερό!..» Εἰς τὴν ἐπομένην σκηνὴν μένουν μόνοι οἱ δύο σύζυγοι· ὁ δυστυχῆς Ἀλκης είνε περιποιητικώτατος· κάμνει φιλοφρονήσεις εἰς τὴν Κάκιαν· δηλοὶ δτι δὲν θὰ

κάμη πλέον τὸν μηχανικόν, καὶ ἀναθεματίζει τὰ σχισθέντα σχέδια τὰ δποῖα «ἔνα δλόκληρον χερόνον τὸν εἶχαν χωρισμένον ἀπὸ τὴ γυναι- κοῦλά του».

Ο διάλογος ἔξακολουθεῖ δλονὲν. τρυφερώτερος. Τὴν φιλεῖ, τὴν φιλεῖ καὶ πάλιν, τὴν φιλεῖ καὶ τρίτην φρονάν. Ἀλλ' ἔχει τὴν κόλασιν εἰς τὴν καρδίαν του. Μόλις ἀποσύρεται ή Κάκια εἰς τὸ δωματίον της, τὸν πιάνουν λυγμοί, καλύπτει μὲ τὰς χειράς του τὸ πρόσωπον ἐν ἀπογνώσει. ἔπειτα ἐγείρεται, σπογγίζει τὰ δάκρυνά του, φροεῖ τὸν πτῦλόν του. Εἶχεν εἴπει εἰς τὴν Κάκιαν διπλά σένει μήδη μήδεσιν.

Δίδει εἰς τὴν ὑπηρέτριαν τὸ κλειδὶ τῆς πρὸς τὰριστερά θύρας νὰ ἔκλειδώσῃ καὶ ἀνοίξῃ ἀπὸ μέσα τὴν θύραν τοῦ κήπου θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ κρυφίως, νὰ κρίνῃ μὲ τοὺς ὄφθαλμούς του καὶ τὰ ὕτα του τὴν τύχην του καὶ νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασίν του τὴν τρομεράν. (Τὸ κλειδώμα τοῦτο ἵσως ἥδυνατο νὰ κάμῃ καὶ μόνος του χωρὶς νὰ σύρῃ τὸν πόνον του μέχρι τῆς ὑπηρετρίας). Ὁλίγον μετά τὴν ἔξοδόν του ἐκ τῆς δεξιᾶς θύρας, εἰσέρχεται δι' αὐτῆς ὁ Κρίτων. Ἡ Κάκια εἶνε ὅλη φόβος· ὁ Ἀλκης τῆς κάθινε, λέγει, κατί τοι

Αλλ' ή Κάκια, ὅπως καὶ εἰς τὸ πρῶτον
μέρος, ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν τῆς σωτηρίας της,
κάμνει τὸ δλέθριον βῆμα πρὸς τὴν συμφοράν
της — ^τΑ ! εἶνε πλέον ἀργά ! ψιθυρίζει, καλύ-
πτονσα διὰ τῆς χειρὸς τὸ πρόσωπόν της. Ο
Κρίτων θέλει νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ. — Γιὰ δύνομα
Θεοῦ ! ἀφρούσε με ! φωνάζει αὐτῇ, καὶ φεύγουσα
εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν της, καὶ ἵσταται
πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἔξωστου. Ο Κρίτων τὴν
ἀκολουθεῖ καὶ ἵσταται ὅπισθεν της. — Μὰ ἔως
ποῦ θὰ μὲ παρακολουθήσῃ μὲ αὐτὴ τὴν παρα-
πονετικὴ φωνή ; ψιθυρίζει μὲ περιπαθὲς παρά-
πονον ἡ συντριψμένη θέλησις. Ο Κρίτων περι-
βάλλει τὴν ὁσφὺν τῆς Κάκιας καὶ τὴν φιλεῖ
ὅπισθεν εἰς τὴν παρειάν.

Ἐν ᾧ οἱ ἐρωτευμένοι μένουν ἐν ἐρωτικῇ ἐκστάσει πρὸ τοῦ ἔξωστου, δι ταλαιπωρος θηρευτῆς τῆς βεβαιότητος, δ ψυχοσπειραγμένος ὥτακου-

στής τῆς συμφορᾶς του, ἔξερχεται ἀπὸ τὴν κρύ-
πτην τοῦ μαρτυρίου του. Προχωρεῖ εἰς τὸ σκό-
τος πρὸς τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος καὶ τοὺς
βλέπει ἐναγκαλισμένους ὑπὸ τὸ διδόχουν
φῶς τῆς κανδύλας ἐπιστρέφει ἡρέμα καὶ λαμ-
βάνει ἐκ τοῦ συρταρίου τοῦ γραφείου τὸ πι-
στόλι του. Οἱ ἐρωτευμένοι πρὸς στιγμὴν τα-
ράσσονται νομίσαντες ὅτι ἥκουσαν θόρυβον
ἄλλῃ στρέφονται πάλιν πρὸς τὸν ἔξωστην καὶ
ἔξακολουθοῦν τοὺς ἐνηγκαλισμούς των.⁵ Οἱ Ἀλκης-
πλησιάζει εἰς τὴν θύραν καὶ ἀκούει τὰ ἐρωτικά
των τερετίσματα. Τὰ φιλήματά των γίνονται
θερμότερα, ὁ ἐναγκαλισμός των στενώτερος.

Ἐξαφνά ἀκούεται ἐκπυρσοκόρότησις πιστολίου καὶ ἀντηχεῖ ὁ δοῦπος πίπτοντος σώματος. Ἐντρομοὶ ἀποσπῶνται ἐκ τοῦ ἐναγκαλισμοῦ των οἱ ἐρωτευμένοι καὶ ἔξορμοῦ εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐν ᾧ ἡ ὑπηρέτρια σπεύδουσα μὲ τὴν λάμπαν εἰς τὴν χειρα φωνάζει ἐν ἥλιθιά ἐκπλήξει καὶ σατανικῇ χαιρεκακίᾳ. Ζημία, ζημία ! στος σύμβολον». Ταῦτα τί ἀποδεικνύουν ; ὅτι ἡ ιδέα εἶνε τόσον παλαιὰ ὡστε καθίσταται ἐντελῶς νέα, ὡς λέγει κάποιον ὁ Οὐνγγώ (χθὲς ἀνεκάλυψα ὅτι καὶ τοῦτο πρὸ τοῦ Οὐνγγὼ τὸ εἰπεν ὁ Κικέρων, *me saepe videri nova intelligo, quum per vetera dicam κτλ.*) Τὸ κυρίον λοιπὸν ἔγκειται οὐχὶ εἰς τὴν ίδεαν, ἢτι

Τὸ πρόσκομα, ὁ περιττός, ὁ Τρίτος κεῖται
βουτηγμένος εἰς τὸ αἷμά του !

*

Τὸ ἔργον ἡκούσθη μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέ-
ροντος, ἥρεσε, συνεκίνησεν, ἔχειροκροτήμη, καὶ
ὅ συγγραφεὺς ἐκλήθη καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας
παραστάσεις του ἐπὶ σκηνῆς καὶ ἐπευφημήθη.
Τώρα δὲς προσπαθήσωμεν νὰ εῦρωμεν τοὺς λό-
γους τῆς ἐπιτυχίας του καὶ δὲς ζητήσωμεν προσ-
έτι νὰ καθορίσωμεν ἀν εἰμιπρόσωμεν, τὴν ἀξίαν,
τὴν τεχνικὴν ἀτομικότητα, τοῦ *Tolitoν*.

Ἐνάγκη νὰ εἰπωμεν ἀμέσως δτι ἡ θέσις, ἡ φιλοσοφικὴ βάσις του ἔργου δὲν εἶνε διόλου νέα Τινὲς ἔψεξαν αὐτήν. ὡς ἔχουσαν ἱψεικὴν καταγωγήν. Εἶνε ἀληθὲς δτι καὶ ἡ Κυρία "Αλ-

βιγγ, καὶ ἡ Νόρα καὶ ἡ Ρεβέκκα Βέστ καὶ ἡ Εδδα Γκάμπλερ ἐπαναστατοῦσι κατὰ τοῦ γάμου, ἐν δύναμι τῆς ἐλευθερίας τῆς καρδίας· καὶ εἰς τὴν Κωμῳδίαν τοῦ Ἐρωτος ὁ Σβανχίλδ λέγει : « Ἡ εὐτυχία ἔχει λοιπὸν ἀνάγκην νὰ στηριχθῇ ἐπὶ ἑνὸς ὅρου διὰ νὰ μὴ θραυσθῇ ; » Τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου θεωρεῖται ὡς πρᾶξις ἀμοιβαίας δυσπιστίας. 'Αλλ' εἶνε γνωστὸν πλέον ὅτι καὶ ὁ 'Ιψεν τὴν Ἰδέαν τῆς χειραρχετήσεως τῆς γυναικὸς ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὸν δανὸν φιλόσοφον Σόρεν Kjerkegaard, τὸν ὑπέρομαχὸν τῆς ἀτομικότητος, τὰ δὲ δικαιώματα τῆς καρδίας ἔξυμνήθησαν πρὸ τοῦ 'Ιψεν ἀπὸ τὸν γαλλικὸν δόμαντισμὸν καὶ Ἰδίᾳ ἀπὸ τὴν φρλογεράν· σιγγραφέα τῆς Ἰδιάνας καὶ τοῦ Κονσονέλον. 'Αλλὰ καὶ πολὺ πρὸ αὐτῶν τὸ πρό-

εἰς τὰ δρεινὰ χωρία τῆς Ἀρκαδίας ή τῆς Ἀκαρνανίας, ἀλλὰ γεμίζουν κάθε βράδυ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, τὸ Ζάππειον καὶ τὸ Φαληρικὸν ἀλίπεδον.

Τινὲς ἵσως ἐμόρφασαν διὰ τὴν ἥθικήν του «Τρίτου» ἵσως εἶρον ὅτι ὁ συγγραφεὺς συγκλονεῖ ἴσχυρῶς τὸν θεσμὸν τὸν γάμου. Δὲν θίγω ἐνταῦθα τὸ πολύπλοκον ζῆτημα τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς τέχνης ἀπὸ τὴν ἥθικήν, ἀλλ’ εἰς τὴν μνήμην μου ἔρχονται οἱ βαθεῖς λόγοι τοῦ Χέγγελ «ἴκαστον ἔργον τέχνης ἔχει τὴν ἥθικήν του, ή ἥθικὴ δύμας αὐτὴ ἔξαρταται ἀπ’ ἔκεινον, ὅστις τὴν ἔξαρτει». Λοιπὸν ὅλοι, ὡς καὶ ἔγώ, κρίνουν ἥθικώτατον τὸν Τρίτον, ὡς ζητοῦντα ν’ ἀποκόψῃ, τι σάπιον ἔχει ὁ γάμος, καὶ προσπαθοῦντα νὰ θεμελιώσῃ στερεά, ἐπὶ τῆς συγγενείας τῶν ψυχῶν, τὴν ἀρρηκτὸν ἔνωσιν δύο ὑπάρξεων.

Ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία τοῦ Τρίτου, κατ’ ἐμέ, ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ὁ Ξενόπουλος ἐκ στοιχείων γνωστῶν ἐφιλοτέχνησεν ἰδικόν του ἔργον, ὅχι ἔξαιρετικόν, ἀλλὰ φέρον τὴν σφραγίδα τῆς ἰδικῆς του ἰδιοφυΐας, ἔργον ἀβρόν καὶ περιπαθές. Τὰ δράματα τοῦ Βορρᾶ εἰνε γεμάτα ὄμιλην, καὶ χάνει κανεὶς τὸν δρόμον του, ὡς εἰς πάμπτυκνον δάσος, εἰς τὰ διασταυρούμενα καὶ συμπλεκόμενα σύμβολά των. Ὁ Τρίτος ἔχει τὴν διαφάνειαν ἐλληνικοῦ δρίζοντος ἡ ἀπλότης καὶ τὸ ἀπέριττον τῶν προσώπων καὶ τῶν σκηνῶν ἐνθυμίζουν τὴν κλασικὴν λιτότητα: ἡ διαιλεκτικὴ του φέρει εἰς τὸν νοῦν, μεθ’ ὅλην τὴν ἀπόστασιν, τὸν τραγικὸν τῆς «Μηδείας», τὸ ὅλον δ’ ἔργον ἀποτελεῖ πολυκίνητον καὶ ἐμπαθῆ συλλογισμὸν τοῦ δροίου τὸ ἀνηλεῖς συμπέρασμα εἶνε δ κατὰ τοῦ κροτάφου του πυροβολισμὸς τοῦ Ἀλκη. — Τὸν πυροβολισμὸν τοῦτον εῦρον ἀδικαιολόγητον μερικοί δὲν ἐπόρσεξαν, φαίνεται, τί λέγει ἡ Ἀντιγόνη περὶ τοῦ Ἀλκη: «ἔλκε μία ἀδελφὴ ’ς τὸ φρενοκομεῖο, ἡ μητέρα του δὲν ἦτο ποτὲ ’ς τὰ καλά της, καὶ ἔνας θεῖός του, ἀδελφός της, εἶχεν αὐτοτονήσει ἀπὸ ὑποχονδρίαν». Τοιοῦτος ὄντως ὅμως τοιαῦτα κληρονομικὰ στίγματα οὕτω θὰ ἔλευ τὸ πρόβλημα ἡ θέσις χάνει βεβαίως τὴν γενικότητά της ἀλλ’ δοσον διλογοστεύει τὸ πλάτος της τόσον αὐξάνει τὸ βάθος της, δοσον στενεύει τὸ πρόβλημα, τόσῳ ἀλληστερον γίνεται.— Ἔπειτα δ’ ἔρως αὐτὸς δ’ εἰσβάλλων βιαίως, δ’ ἐκμηδενίζων τὰς θελήσεις, δ συντρίβων ἔνα ἀδῶν, δὲν ἔχει τὸ ἀκαταγόνιστον καὶ τὸ τυφλὸν τῆς ἀρχαίας Μοίρας; Δι’ αὐτὸ δ «Τρίτος» μοῦ φαίνεται ἐλληνικὸς κατὰ τὴν καθαρὰν τεχνικὴν σημασίαν.

Τὸ δὲ θέλγητρον, τὸ δροῖον ὑφίστανται ἀνδρες καὶ γυνάκες, κρύπτεται εἰς τὴν ἐκποιητικήσιν τῆς ἀγάπης, εἰς τὸν θερμὸν ὕμνον τοῦ ἔρωτος, ὅστις ἀναπέμπεται διὰ μέσου τῶν φιλημάτων, τῶν ἐναγκαλισμῶν, τῶν δακρύων, τῶν στεναγμῶν, τοῦ αἵματος. Εἰς τὸ βάθος πάσης ψυχῆς, ὡς πηγὴ κρυμμένη, κελαρύζει τὸ νῦμα τῆς ἀγάπης καὶ αἱ παθητικαὶ φράσεις ἐθώπευν καὶ τοὺς ὀνειρώδεις μυστικοὺς πόθους τῆς ἥθικής καὶ τὸ ἡμιτελὲς καὶ ἀνεκπλήρωτον ἵσως ὄντερον τῶν λευκῶν τριχῶν.

‘Αφ’ οὖ εἶπω ὅτι διαλόγος εἶνε τεχνικῶτας, ὅτι ἔχει τὴν γοργὴν ζωὴν καὶ τὴν θερμότητα τῆς φυσικότητος, ὅτι τὸ ἔργον στολίζοντα πολλαὶ ὠραῖαι τεχνικαὶ καὶ ψυχολογικαὶ λεπτομέρειαι, καὶ ὅτι διὰ συγγραφεὺς ἔχει τὴν αἰσθησιν τοῦ θεάτρου, δὲς συγκεφαλαιώσω συντόμως καὶ μερικὰς ἐπιφυλάξεις μουν.

Οἱ χαρακτῆρες μόλις διαγράφονται, τὸ περίγραμμα τῆς προσωπικότητος των εἶνε ἀδρόστον, ἐλλείπεν δὲ τὰ βαθέα ἔκεινα γνωρίσματα τὰ δροῖα καθορίζουν τὰς ἀτομικότητας. Ὁ Κρίτων καὶ ἡ Κάκια εἶνε δύο κοινοὶ ἐρωτευμένοι, οὐδὲ βλέπομεν εἰς τὰς πρᾶξεις ἡ καὶ εἰς τοὺς λόγους των, τὴν συγγένειαν τῶν ψυχῶν των, καὶ τὴν ἀβύσσον, ἡτις χωρίζει τὴν ψυχὴν τῆς Κάκιας ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀλκη. Ἡ ἀτυχὴς μάλιστα φράσις τῆς Ἀντιγόνης «ἀπὸ τῇ στιγμῇ ποῦ ἀρχισεις νὰ τὸν λατρεύῃς (τὸν Ἀλκη) καὶ νὰ εἰσαι εὐτυχῆς μὲ τὸ γάμο σου» σκοτίζει ἔτι μᾶλλον τὰ πράγματα: διότι ἀνηπήροχε φυσικὴ δυσαρμονία, αὐτὴ ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν, καὶ ἡ Κάκια θὰ τὴν ἥσθιανθη ἀπὸ τῶν πρώτων περιπτύξεων τοῦ συζύγου της: ἀν δὲ τὸ πάθημα τοῦ Ἀλκη προηλθεν διότι qui νὰ à la chasse perd sa place, καὶ ὁ Κρίτων τὸν ἀντικατέστησε διότι ἔκεινος ἔχανετο μὲ τὰ σχέδια του, τότε τὸ ὅλον δρᾶμα κρημνίζεται ἐκ βάθων. Αὐτὸς διανοητικὸς ἔγωπαθής δ κυριευμένος ἀπὸ τὸν δαίμονα τῶν γραμμῶν, δ κατατηξίτεχνος, δπως δνομάζει δ Πανσανίας τὸν Καλλίμαχον, τὸν διάσημον ἐφευρετὴν τοῦ κορινθιακοῦ κιονοκράνου, πρεσβύτερον ἀδελφὸν τοῦ Ἀλκη ἐν ἀγωνίᾳ, πῶς παρὰ τὸ πάθος τῶν σχεδίων, τὸ ἀποσβέσαν μὲ τὴν ἀποκλειστικὴν τυραννίαν του ἐπὶ ἔτες, πᾶσαν ἀνάγκην ἔρωτος, κατορθώνει νὰ διατηρῇ ὅλον τὸ πῦρ τῆς καρδίας, τὸ δροῖον ἐκπατὰ αἰφνιδίως καὶ πυροπλεῖ τὴν ὑπαρξήν του; Ἀντίστοιχον ἔχω ἀκόμη καὶ κατὰ τῆς πεισματόδους ιδεοληψίας τοῦ Ἀλκη περὶ τῆς εὐτυχίας τῶν ἀλλων καὶ τῆς διοσχεροῦς ἀποναρκώσεως δι’ ἔαυτὸν τῆς κατ’ ἔξοχην ὁμερφύ-

τον ταύτης ἀνάγκης, καὶ κατὰ τῆς ἀφελοῦς περὶ τιμιότητος ἰδέας τῶν δύο ἔρωτευμένων «εἷμεθα τίμοι καὶ θὰ μείνωμεν» οἵτινες δὲν μαντεύουν διτις ὑπάρχουν συμπεριπτύξεις ψυχῶν, αὔτινες δὲς πρὸς τὴν ἥθικήν συνειδησιν δὲν ἔχουν πλέον ἀνάγκην τῆς συμπλοκῆς τῆς σαρκὸς διὰ νὰ εἶνε ἀνόσιοι...

*

*

‘Η σκηνοθεσία καὶ ἡ διακόσμησις τῆς σκηνῆς καὶ ἡ ὑπόκρισις, ἔξαιρετοι, συνετέλεσαν παρὰ πολὺ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου δ Παυλῆς ἀληθῆς bon vivant. Ὁ Ἀλκης ἔφερε φυσικῶς ὅλην τὴν ὑπερόπωσιν τῶν νεύρων καὶ τῆς ὑποβοσκούσης ψυχῆς τηκεδόνος δὲσποινὶς Ξανθάκη μὲ τὴν λιγωμένην περιπλάνην τῆς καὶ τὴν κουρασμένην χάριν τῆς ὄντότητός της ἥσθιτοποίησε μίλαν Κάκιαν ἀσυνήθους ἀβρότητος, πλήρη ἀπαλοῦ σκιόφωτος καὶ ποιητικῆς θαμβότητος. Ὁ Κρίτων δὲν μοῦ ἐφάνη διτις εἶχε τόσην συγγένειαν ψυχῆς πρὸς τὴν φίλην του, δην ἥθελε δ συγγραφεὺς διὰ τοῦτο καθ’ ὅλην τὴν παράστασιν ἔτρεμα μῆπως τὸ παρατηρήση καὶ ἡ Κάκια καὶ παγώσουν ἔξαφνα τὰ φιλήματα ἐπὶ τῶν χειλέων της.

A. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

‘Η τελευταία ἀπὸ δλαις.

ΟΤΑΝ δὲ Νέα Σκηνὴ ἔπαιξε τὸ λεπτότατον καὶ ποιητικώτατον Λιμπελάϊ τοῦ Σνίτσλερ, δ η. Χρηστομάνος ἀδημονῶν, ἀπογηητεύμένος ἀπὸ τὴν ἀπροθυμίαν καὶ τὴν ἀπάθειαν τοῦ κοινοῦ, μὲ δάκρυα σχεδὸν στὰ μάτια ἔπεις εἰς τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ γέλια, ἐνθουσιάζετο, ἐκαλοῦσε τοὺς μύστας ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ γέλια, ἐνθουσιάζετο, ἐκαλοῦσε τοὺς μύστας ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ γέλια, ἐνθουσιάζετο, ἐκαλοῦσε τοὺς μύστας ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ γέλια, ἐνθουσιάζετο, ἐκαλοῦσε τοὺς μύστας ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ γέλια, ἐνθουσιάζετο, ἐκαλοῦσε τοὺς μύστας ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ γέλια, ἐνθουσιάζετο, ἐκαλοῦσε τοὺς μύστας ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ γέλια, ἐνθουσιάζετο, ἐκαλοῦσε τοὺς μύστας ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ γέλια, ἐνθουσιάζετο, ἐκαλοῦσε τοὺς μύστας ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ γέλια, ἐνθουσιάζετο, ἐκαλοῦσε τοὺς μύστας ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ τοὺς ἀνευφημήσῃ. Εἶνε θλιβερόν. “Ολα τὰ καπελῖνα τῶν κυριῶν, τὰ ὠραῖα καπελῖνα μὲ τὰς ὠραῖας γραμμάς, ποῦ σκεπάζουν τόσον δραῖαν κεφαλάκια καὶ μᾶς συγκινοῦν δταν ἔμφαντονται εἰς τὸ περίπατον, εἰς τὰ Φάλιρα δ ὅπου ὅλοι, δλαι συνεκλονίζονται ἀπὸ τὸν ἔρωτησεν σας. Ο κόσμος λοιπὸν ἔχειροκροτοῦσε, ἐσποῦσε στὰ

ὑπερβή δόλους τοὺς ἴσπανοὺς ποιητὰς τοῦ δεκάτου
ἐννάτου αἰώνος ὡς πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς μορ-
φῆς

Ραχιτικός ώρχορς, νευροικός. Τὸ βλέμμα του ζωηρὸν καὶ διαπεραστικὸν. Ἀπλοὺς, εὐπροσήγορος Ὡρχισε τὸ φιλοτυπικόν του στάδισν μὲ τὸ θέατρον, δεκαεξαήτης. Ἄλλις ίδιως διέπεφε ὡς λυρικὸς ποιῆτης. Ἡ συλλογὴ του Grītis δει Cimbate τὸν κατέστησε δημοτικώτιτον. Ἡ συλλογὴ αὐτὴ ἀπαρτίζεται τὸ πλεῖστον ἀπὸ ποίηματα πατοιωτικά – 1874 – γραφέντα κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν ἐποχὴν τὴν ἐπακολουθήσασαν τὴν ξένωσιν τῆς Ἰσαβέλλας. Ο Raimond Lulle συμπλήρων τὴν συλλογήν, ἐνέχει ὑψίστας φιλολογικὴν

τεχνης, ή δε υπόθεσις ἀπειρως θλιβερά. Είναι ό όφως τού μεγάλου ἀλχημιστού Lulle πρός τὴν Λευκὴν Κα- στέλο, ὡς ὁπίσια προσπαθεῖ νὰ τὸν ἀπόφηγῃ μολονότι τὸν ἄγαπτο, καὶ ἡ ὁπίσια τέλος τὸν δείχνει τὸ στῆθος της καταφαγώμενον ἀπὸ ἀτασιστὸν ἔλκος.

Ἡ Λευκὴ συμβολίζει τὴν ἐπιστήμην ἡ ὅποια δὲν
ἡμπορεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὸν βασανιζόμενον ἄνθρωπον
τὴν ξητουμένην εὐτυχίαν

Ο *Nūn*^z de Arce ἐγεννήθη εἰς τὸ ξηρόν καὶ μελαγχολικὸν Τολέδον. Τὸ περιβάλλον ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς του ποιητοῦ. Η φαντασία του ἐποιήθη, γράφει αἱ κριτικός του ἀπὸ τῆς παιδικῆς της ήλικιάς μὲ τοὺς σκοτεινοὺς τόνους τῶν ἔγγων τοῦ Θεοτακούλου καὶ τὸν παρθενικὸν ποῦ βασιλεύει μέσα των, μὲ τὸν ἀκρατὸν μυστικισμὸν τῆς ψυχῆς τοῦ ζωγράφου.

Είς την δευτέραν συλλογήν τῶν ποιημάτων του ἐκδοθεῖσαν τὸ 1880, καταφαίνεται πληρέστερον τὸ ποιητικόν τύλαντον τοῦ *Ninéz de Arre*. Ἐναὶ ποίημα τοῦ μόνον αὐτοῦ *Εἰδόλιον* καὶ *Ἐλεγεῖσον* εἶναι τὸ μόνον ποίημά του ὃντου ὁ ποιητὴς εἶνε τὸν φερόδος καὶ αἰσθηματικός. Ιστορία δύο παιδιῶν ὃπου ἡ φιλία μεταβάλλεται μὲ τὴν ἥλικιαν εἰς ἔρωτα. Τὸ ποίημα αὐτό, βουκολικόν, βρεγμένον μὲ δάκρυα, ὑπέρεχει ἀπὸ τὰ λοιπὰ τῆς συλλογῆς. ὅπου ὁ συμβολισμὸς εἶναι σκοτεινὸς καὶ ὁ ποιητὴς ἀναγκάζεται νὰ θέτῃ διαφόρους σημειώσεις. Ἔν τούτοις εἰς τὸν *Αδελφὸν Μαρτίνον* περιγράφονται μὲ ἔξαιρετον τέχνην οἱ δισταγμοὶ μιᾶς ψυχῆς κυριανομένης. Εἰς ὅλα τοὺς τὰ ἔργα κυριαρχεῖ ἡ ἴδεια αὐτῆς, ἐνὸς πόθου, μιᾶς τάσεως παντοτεινῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἄπειδον.

Ο Νικός δε τέτοιον δέν προσθέτεσσι τίποτε νέον εἰς τὸν ισπανικὸν στίχον. Υπῆρξε κλασικός Ἡ ίδεα καὶ ἡ συγκίνησις εἰς τὸ ἔδγον του ύποτατάσσονται εἰς τὸ ὑφός. Δὲν ζωγραφίζει τὴν ἀνήσυχον καὶ ταραγμένην ψυχὴν τῆς ἐποχῆς του. Δὲν εἶναι ζωγράφος ἀλλὰ σχεδιαστής μόνον.

μονόν.
Ο Νικός de Trez διεκρίθη καὶ ὡς πεζογράφος. "Εγώ αφεις διάφορα περιοδικά δύσθηκα ίδιαι πολιτικά. Ήτο βουλευτής καὶ κατέλαβε πολλὰ πολιτικά δέξιωματα. Τὸ 1874 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἰστανικῆς Ακαδημίας ἀντικαταστήσας τὸν Δόνναν Αντώνιον δὲ λός Ρίος.

Α πέθανε εἰς τὸ Παρίσιον ὁ γάλλος συγγραφεὺς καὶ χρυπικός Γουσταύδος Λαρρούνημε. Ἀκάματος ἐργάτης ἀνήλθε διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς ἔργασίας του τὰς διαφόρους βαθμίδας τῶν γραμμάτων, διδάξας ὡς καθηγητής εἰς τὴν Σοφρόνην καὶ διευθυντής τῆς Σχολῆς τῶν Θραίκων. Εκ τῶν διαιρόδων φιλολογικῶν ἔργων του διακρίνοντα Bίος καὶ ἔργα τοῦ Μαριβά θραβευθέν ὑπὸ τῆς ἀκαδημίας καὶ Ἡ κωμῳδία τοῦ Μολιέρου διηγηματεύεις καὶ τὸ περιβάλλον. Ως διμηλητής ὁ Λαρρούνης ἔχειροκροτεῖτο πάντοτε ζωηρότατα τὸ λαμπρὸν καὶ διαυγές υφος του καὶ ἡ σοβαρά

Εκ της «Τοισεύγενης», του δράματος του κ. Παλαμά, έκδοισθεντος κατ' αντάς, άποσπωμένων σήμερον

ἐνθουσιωδῶς· εἰς τὸ σπίτι του εὑρισκαν οἱ Ἑλληνες
εἱλικρινῆ καὶ ἀγαθήν δεείσισιν.

Ως κριτικός δὲ Ααρδούνιε ἡτο δογματικός αὐστηρὸς μέχρι σκληρότητος ἐνίστε. Εἶχε διαδεχθῆ τὸν Σαρσαὶ εἰς τὰς ἔβδομαδιαῖς θεατρικάς ἐπινέωρήσεις τοῦ *Τemps*. Αἱ ἐπινέσεις τους ἦσαν τοιμῷσι, μὲ πολλὴν ἀκριβειαν καὶ μὲ ψυχοάληξιστειαν. Ἐπέζουν καὶ καθωδῆγει εἰλικρινῆς ἀνεπτηρεάστος ἀπὸ τὰς συμ- παθείας καὶ τὰς ἔχθροτάτας του πρός τὰ ἄτομα. Υπὸ αὐτῆς τὴν ἐπονησιν, δὲν αἱ ἰδέαι του δεν εἶχαν τὴν μεγάλην εὐδύντα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ποὺ ἀπήγει τὸ βῆμα αὐτὸ τῆς θεατρικῆς κριτικῆς, δὲ Λαρδούνιε ἡτο ὅξιος πολλῆς ἐκτιμήσεως.

H Revue des études Grecques δημοσιεύει ἄρδον τοῦ κ. Γεωργίου Χατζηδάκι περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ξητήματος. Μένουσα δὲ οὐδετέρα εἰς τὴν συζήτησιν δημοσιεύει ἐπίσης καὶ τὴν γνωστήν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας μελέτην τοῦ κ. Κρούμβαχος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος Ὁ κ. Χατζηδάκις γράφει τὰ ἐπόμενα ἐν ἐπιλόγῳ.

Tί πρέπει νὰ γίνη;

Ἡ ἴστορια μας ἀφ' ἑνὸς, τὸ παρὸν ἐξ ἄλλου, μᾶς δείχνουν, νομίζω, καθαρὰ τὸν δρόμον μας. Φερόμεθα ισχυρῶς πρὸς τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν καὶ τὴν γλώσσαν, πρὸς τὸ ἔνδοξον παρελθόν μας, πρὸς τὴν συναίσθησιν τῆς ἔθνικῆς μας ἑνότητος μὲ τῶν προγόνωντος μας. Ἀλλὰ φερόμεθα ἐπίσης πρὸς τὸν σημερινὸν πολιτισμὸν μὲ τὰς πολλαπλὰς ἀνάγκας του. Καὶ γίνεται ἔνα εἶδος πάλης – Kulturkampf – ἀνάλογον πρὸς τὴν πάλην ἡ ὄποια ὑφίσταται εἰς τὴν Δύσιν μεταξὺ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν κλασσικῶν σπουδῶν ἐξ ἄλλου. Ἄλλη ἀν καὶ αὐτοὶ οἱ λατινικοὶ καὶ γερμανικοὶ λοιποὶ δὲτήμπορούν νά θυσάσσουν τὰς τελευταίας εἰς τὰς πρώτας,

πολὺν περισσότερον εἶναι εἰς ἡμᾶς ἀδύνατον, εἰς ἡμᾶς
οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουμεν οὐτε γλωσσαν καθ ὅλη ἀνεξάρ-
τητον, οὐτε φυλολογίαν πραγματικῶς ἀξιέντα προσοχῆς
ἄλλην ἐκτὸς τῆς ἀρχαίας Ἡ Δύνης προσπαθεῖ ν' ἀπο-
φύγῃ τὴν σύγκρουσιν αὐτήν ἀφ ἐνὸς περιῳρίζουσα
τὴν σπουδὴν τῶν κλασικῶν γλωσσῶν χωρίς ὄμως και
νό πανσύρι ἀντλοῦσαν ὠφελείας ἐκ τῶν ἀρχαίων πολι-
τισμῶν. ἔξ άλλου εἰνόμονας τὰν σπουδὴν τῶν αιώνων

τισμῶν εἰς αλλού ευρυνούσα τὴν σπουδὴν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν νεωτέρων γνώσεων, διὰ νὰ ἐπαιρκήσῃ εἰς τάς ἀπατήσεις τοῦ ἐνεστῶτος Καταλήγουν οὗτα εἰς συμβιβασμὸν Καὶ ήμεις ἐπίσης ὀφειλούμεν νὰ βαδίσωμεν πρὸς τοιοῦτον συμβιβασμὸν ἔστω καὶ ἂν ἐπερόπειτο νὰ υποστῶμεν καὶ πάλιν τάς εἰρωνείας, μὲ τὰς ὁποίας ὁ κ. Ψυχάρης ἐγέμισε ἕνα κε-

φάλαιον τοῦ βιβλίου του. Ὁ συμβιβασμὸς αὐτὸς ἔγκειται εἰς τὸ νὰ θέσωμεν σοφὰ δριαὶ εἰς τὸν σεβασμὸν τῶν ἀρχαίων κανόνων καὶ νὰ ἐνισχύσωμεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ νέον στοιχεῖον, μέχρις ὃντος τὰ δύο στοιχεῖα ἑναθῆνται τόσον σφικτά ὥστε νὰ εἶναι πραγματικῶς ἀχώριστα, ἡ διὰ νὰ εἴκεθα ἀκριβέστεροι, ὥστε τὰ ἐκ τῆς ἀρχαίας διατηρούμενα μέρη ν' ἀποβιῶνται στοιχεῖον συμφένει τῆς νεωτέρας γλώσσης. Πόσος καὶ όρος θὰ χρειασθῇ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἔξελίζεως αὐτῆς; Δέν θέλω νὰ μιηθῇ τὴν αὐτάρκειαν τῶν μαλλιαρῶν μας, οἱ δόποιοι προφῆται μετά Χριστόν, μᾶς προλέγοντες ὅτι ποὺν παρέλθουν πενήντα ἔτη ἡ γλώσσα των θὰ βασιλεύῃ εἰς ὅλην τὴν Ἑπικράνειαν τῆς Ἐλλάδος. Εγὼ ἀρκοῦμαι νὰ εἴπω ὅτι ἡ κατά τὸ μᾶλλον ἡ ἡπτον ταχεῖα παγίωσις τῆς γραφομένης μας γλώσσης θὰ εἶναι συνέπεια τῆς ἀξίας τῶν μελλόντων συγγραφέων, τῶν προόδων τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐν γένει τῶν τυχῶν τοῦ ἔθνους μας.

ν πρόλογον, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ γράψωμεν περὶ τοῦ ἐν ἑκάστῃ:

«Κ» ένα δράμα, σὰν τὸν ἄνθρωπο, τὴν ἀκέρια του διπλή τῇ ξῆ, μιὰ μοναχική ξῶν μέσα στὸ βρύλιο, και μιὰ ξῶν κοσμική μέσα στὸ θέατρο. Τὸ αὐτὸν τοῦτο δὲν γίγνεται μὲ τὸ μονάχιβο σκοτὸν νὰ πατοτασθῇ. «Ομάς μήτε ποῦ τὸ κρίνων ἀταίριαστο γιὰ τὴ γηνή. Μόλιστα στοχάζομαι πῶς οἱ τεχνίτες ποῦ θὰ χαιρίνε νὰ τὸ παιξουν. δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦν πῶς ἄνθρωποι ποὺ πλέκουν τὸ δράμα τοῦτο, δόσι κι ἀνναι ναι ἀπὸ τὸν ἀπλὸ τόχα λαὸ παιμένο. και μιὰ πάντα δεῖται τὶ ποὺ δείχνουν ἀπλό, εἶναι μᾶζη και ποιητικό· λαδή κάτι ποὺ βγαίνει ἔξω κάπως ἀπὸ τὰ φυσικὰ μὲν πάει παρέκει ἀπὸ τὴ ζυγιασμένη ζωγραφιὰ τοῦ φραγματικοῦ κόσμου. Κι ἀκόμα και ποτὲ δὲν πρέπει λησμονῆ ὃ ὑποκριτική, πῶς ὅσσο και ἀνν εἰναὶ τεχνίτης ἀνεξάρτητος, μιὰ πάντα εἶναι ὑραγοραπάκητης τῆς συνικῆς τοῦ ποιητῆ φτάνει νὰ τοῦ προσφέρῃ ὁ ποιητής ὅλα ὅσα τοῦ χρειάζονται γιὰ νὰ τὴ δειξῇ τὴν τέχνην. Και πρώτα, ἀνάγκη νὰ καταλάβῃ τὸ νόημα τὸ ινικὸ ποὺ ἐμψυχώνει τὸ ἔργο του, τὸ τόπο ποὺ ἀπλώνται μέσα στὸ ἔργο, και μι ἐκεῖνο νὰ ταιριάσῃ τὸ μεζικό του, δίνοντας τὴν παραδίσταση τὴν πιὸ πλαστική την πιὸ ξωντανή, μιὰ πάντα πιοτή, τῆς ποιητικῆς έας. «Επειτα, δὲν πρέπει ἀπὸ τὴ γλῶσσα τοῦ δρατικοῦ ἔργου, τοῦ γραμμένου ἀπὸ τὸν ποιητή τίποτε λέγει ν' ἀλλάζῃ, μήτε ν' ἀφίνη ἔξω μήτε νὰ μετατοπίζῃ ὃ δικαιούταις. «Ολα ἔχουν τὸν τόπο τους μέσα στὰ ὕγια τοῦ ποιητῆ, και τὸ πιὸ ἐλαφρὸ μεταπότισμα πορεῖται νὰ γκρεμίσῃ ὅλοκληρον ὄμοδφιας οἰκοδόμημα. Ήχι μόνον δταν εἶναι μὲ στίχους τὸ δράμα, ποὺ τὸ μέλασμα εἶναι δυσκολώτερο, μιὰ πιὸ πολὺ προσοχὴ πρειπεῖται στὸν πεῖδο λόγο. Καλά καλά. πεῖδος λόγος ἐν ὑπάρχει στὴν καλλιτεχνικὴν ἔργασια: ὅ στίχος ὃ λέον παραστατικὸς πολλές φορὲς γίνεται ἀπὸ τὸν περιγράφο τὸν τεχνίτη.

«Κι ἀκόμα θάθελα νὰ σημειώσω ἐδῶ πέρα πῶς τὸ
ρῆμα τούτῳ, καθὼς ἔγινε, δὲν παρουσιάζει τόσο ρό-
ντς καὶ φορέματα καὶ σκηνογραφίες μήτε ποὺ ζω-
ραφίζει τὰ κοινωνικὰ συνήθεια καὶ τὰ λαϊκὰ φερού-
ατα μᾶξη ποηῆς, δοσ δείχνει – μπορεῖ καὶ νάργι λάθος
– μέσα σ’ ὃλη αὐτά καὶ πίσω καὶ πέρ’ ἄπ’ αὐτά’ μιά
νενίδησθε κάποιν κάποιν ποὺ ξεσπάει καὶ μιά ψυχὴ ποὺ
στοάστει. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ποῦ άγωνίζονται στὸ

οισαμει. Καὶ οἱ ανθρώποι ποὺ ἀγωνίζονται τὸ
χρῆμα τοῦτο μπορεῖ νὰ μηνίναι τόσο τὰ σύμβολα μιᾶς
νόμιμης ποὺ γενναῖα ἀντιστέκεται ὅσο τὰ παιγνίδια
αἱδὸς ἀλόγιστης δρμῆς ποὺ ἀνάφεται γιὰ νὰ σβύσῃ. Δὲ
αὐτὴ τῇ μὲ τούτῳ πῶς δὲν εἶναι γιὰ τὸ θέατρο τέτοια
λάσπατα. Τὸ δρόμα δύναται νὰ τάραξῃ καὶ στὴν πιὸ
σάλευτη καὶ στὴν πιὸ ἀθόδουβη ζωὴ γιατὶ καὶ τὴ ζωὴ¹
κείνη μπορεῖ νὰ τὴν ταραξῇ κάποιος ἀγώνας τόσο
ἰδιὸς τραγικὸς ὅσο πιὸ βαθιὰ μέσα στὴν ψυχὴ ξε-
λίγνει καὶ διστρέπει τὸ κρυψμένος ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ κό-
μου βρίσκεται. Γιὰ νὰ εἶναι τὰ πλάσματα δραματικά
χρειάζεται πάντα νὰ εἶναι βράχοι στὴν ἀντίσταση,
αὐτὰ νὰ μη λιγίζωνται καὶ νὸ μη μεταμορφώνωνται.
Τεινικὸς νόμος τοῦ δραματικοῦ δό πόλεμος εἶναι, βέ-
βασικὸς δό πόλεμος τοῦ δραματικοῦ, τοῦ τελείου τοῦ τελείου.

αια· πόλεμος ἀνθρώπων ποῦ θέλουνε μὲν ἄλλους ἀν-
ρώπους ποῦ θέλουν· ἡ πόλεμος μὲ τῇ Μοίρᾳ· ἡ πό-
λεμος μὲ τίνι ίδια τοις τῇ συνειδήσῃ. Βέβαιος ὁ δρα-
στικὸς ἀγωνιστῆς θέλει· μὰ δὲν πρέπει νὰ βλέπουμε
ἡ θέληση σάνι κάτι μονοκόματο ποῦ ὅλο μπροστά
ραβάει καὶ δῆλο ἐνεργεῖ. "Εβλεπα κάπου πᾶς ἡ ψυχο-
ογικὴ ἐπιστήμη τρεῖς σταθμοὺς τοῦ ξεχωρίζει τοῦ
οὐλητικοῦ. Πρῶτος στάθμος· τὸ βασανίζει μὲ τὸ
ογισμόδιο αὐτὸν ποῦ θέλεις. Δεύτερος σταθμός· τάποφα-
νεις αὐτὸν ποῦ θέλεις. Τρίτος σταθμός· τὸ
θέλεις. Δὲν περνάει δῆλων τῶν ἀνθρώπων ἡ
θύσια· καὶ ἀπὸ τοὺς τρεῖς σταθμούς ἄλλοι μένουν ὡς
ὅν πρῶτο, ἄλλοι φτάνουν ὡς τὸ δεύτερο μονάχα.
Μέσα σὲ δποιαν ἀπὸ τις τρεῖς αὐτές ζῶντες τρέ-

ται καὶ φυτρώνει ὁ δρυματικὸς ὁ σπόρος.
Ανίσως δὲν ἔχω λάθος. οἱ ἄνθρωποι ποῦ πλέκουν
δέντρα μεταξύ δὲν μετατίθεσιν έπειτα γίγνεσται τοι

δρᾶμα τούτο δὲν κρατάνε θρεπιμένη συμμετρία κι
άκρες τή θέλησή τους. "Αίνωνς καὶ δείχνονται
εργοφορικές κάποιες ἔνων της. ἀλλαὶ τῆς πάλι φαι-
νοῦνται σάν ἀτροφικές. Μπορεῖ νὰ μὴν είναι για τούτο
άνωτερο ἀληθινοί, πιὸ λίγο ἄνθρωποι. "Ο.τι κι ἀν-
ται, τὸ δρᾶμα τούτο μιὰ συγκίνηση τὸ πρωτόσπει-
ριν ἀπὸ μιὰν ἀπλὴ πραγματικὴ ἴστορια: ὑστερα γιὰ
γεννηθῆ καὶ γιὰ νὰ πλαστουργηθῆ, ταίριασαν ἀγά-
πης ἀγάπης καὶ σφικτὰ καὶ ἀξεχώριστα, στοιχεῖα λο-
γῆς θυμητικά καὶ εἰκόνες ἰδέες καὶ καπηοί,
μάδια κάποιου τόπου ποὺ ἔζησα κάποιου καιροῦ
πέρασε, καὶ δάκρυων καὶ θυμῶν καὶ προσώπων
ἄγατησα καὶ φρονημάτων πούσ ἀγκάλια μαζεῖ
τὸ στενὸ χωριό ποὺ μὲ γέννησα καὶ ἡ πλατειά
τρέδα ποὺ μὲ κλεῖ. Δεν ἔσω τείναι, μήτε ποὺ τὸ
ἄλλογιζομαι πιά πολὺ του ποὺ δὲν τάθηδαίω. "Ο πό-
ς μου τώρα πετάει στὰ ἔργα μου τὰ μισογεννημένα
στάγεννητα στὸν «Καλλίμαχο», στὸ «Φονιά», στὸ
λιτρωτή « στὸ «Δάσκαλο », στὸ Διγενή τὸν 'Ακρι-
δην ». Καὶ μονάχα δ νοῦς μον κρατιέται, καὶ πρότοι καί
ρα καὶ πάντα, στὰ μαθήματα κάποιων ὀγαπημένων
ν δασκάλων καὶ σεβάσμων ποὺ ἡ τὴ φωνασία μου
οὐδύμισαν ἡ τὴ γλώσσα μου γενναῖα τὴν ὀδήγησαν,
καὶ δὲν ἔσω τί μὲ σέργει τώρα νὰ συμπληρωσώ τοὺς
οχασμούς μον αὐτοὺς θρησκευτικὰ μὲ τὸνομα τοῦ
χαίλου Κρητικοῦ Χορτάση, τοῦ ποιητοῦ τῆς «Ἐρω-
λησ », πατέρα τῆς νέας μας δραματικῆς τέχνης, ποὺ
ίσκεται στὸ γλυκοχάραμα».

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΟ τὸ τελευταίως ἐκδοθὲν βιβλίον «Οἱ Μαυρομιχάλαι» ἀναδημοσιεύομεν τὴν χαριτωμένην πανδόσιν τοῦ γάμου τοῦ Γεωργάκη Μαυρομιχάλη

πούστη τοῦ γαμήλιον τὸν ἕωθεν καὶ μάρτυρας πούστην.
Ἡ ἀρρενωπὴ καλλονὴ τῶν ἀπογόνων τοῦ Γεωργίου
τῆς Μαρούσικάλη ἔδωκε λαβῖν εἰς τοὺς κατοίκους
τῆς Μάνης, νῦν πιστεύοντας ὅτι ἡ σύζυγος τούτου ἦταν
ηρωής. Ὑπάρχει ἐρρίζωμένη ἡ ἴδεια παρὰ τοῖς Μαρούσιοι
ἄταξ, ὅτι ἡ Ἀνεράντα ήτος ἡ προϊστάω τοῦ ἀπο-
γόνων κλάδου τῶν Μαρούσιαλῶν.

ειρογαχη κλασουν των Μαυδομιχαλων
Κατα την παραδοσιν, ο Γεωργακης Μανδομιχαλης
πετελθων ημεραν τινα εις την παραλιαν πρις άλιειαν
δε καθημενην έπι βράχου νεανιδα τινα έκπαγλους
αλλονης Προσολθε παρ αυτη, τη απέτεινε τον λό
ν, άλλ αυτη δια σχηματων του κατέστησε γνωστη
ιε δεν ομιλει. Παρέλαβε ταυτην εις την οικιαν του και
επα χρόνον έννυμφεινθη αυτήν Είχεν ηδη αποκτησε
το ταύτης διάφορα τέκνα, χωρις ομως να άκουστη
ετε την φωνην της. Το τοιούτον έπετεινε την κοινη
νόμημαν, ότι ήτο Ανεράδια. Ήμεραν τινα θιμως καθ
ειχον ζυμωσει και καινει τον κλιβανον, ηρπασε
ητος το μικρον τέκνον και προσεποιηθη ότι θα το
ριπιπεν έντος τον κλιβάνου, ότε η σύζυγος ξέφερεο
ρωμην και δια λόγων προσεπάθησε να τον απο
εψυχη. "Εκτοτε δε άνιλησε και ηρχισε να έξοικειον
και με τάξ αλλας γνωναικας

τις καὶ μὲ ταῖς αὐλαῖς γνωταῖς.
Τίς ή γυνὴ αὐτῆς. ἦν η παράδοσις ἔχαρακτήρισεν ώ
ηρηγίδα εἰνει μυστήριον. Διεσώθη φῆμη διτε εύρωπαι
τὸν πλοῖον ἀπεβίθασε ταῦτην εἰς τὰς ἀξένους ἀκτᾶ
ῆς Μάνης, καὶ ενδεχεται αὐτῆν δι Γεωργάκης Μαυρομά
λλης μη διστάσας νὰ τὴν καταστήσῃ κοινωνίαν το
ινού του. Τίς οἶδεν ὅποιον μυστήριον ἐνέκλειεν ή εἰ
ὰς βραχῶδης ἀκτὰς τῆς Μάνης ἐγκατάλειψις τῆς νε
νιδος ταῦτης. Λέγεται μάλιστα, διτε μετὰ παρέλευσην
σύρουν πολλοῦ ἄλλο πλοῖον εύρωπαικὸν κατέπλευσε
εις Αμένιον. καὶ ἀπεβίθασε πολύτιμα δόρα τὰ διπού
ρονων δὲ τούτων ἄρχεται η εὔκλεια καὶ επιοργία το
Ιανθομιχαλικοῦ οίκου.

Η Όλλανδία ένωρασ την 30. Ιουνίου την δύδοη κοστήν ἑπετηρίδα τοῦ Σίμιμελ, ἐνδε τῶν δημοτικοτέρων μυθιστοριογράφων τῆς. Ο Σίμιμελ κατέγνεται ιδίως εἰς τὸ μυθιστόρημα καὶ τὸ ίστορικὸν δρᾶμα δόπον καὶ δέπερεψε "Ολος δ φιλολογικός κόσμος τῆς Όλλανδίας ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πνευματικὴν εὐρτήν.

Ἡ ἔναρξις τῆς προσεχοῦς χειμερινῆς περιόδου τῆς Γαλλικῆς Κομματίδιας θὰ γίνῃ μὲ τὸν Δαίδαλον τοῦ Παύλου Ἐρβιέ.

Ο Σαΐν-Σάν συνθέτει νέον ἔργον Ἐλένη καὶ Πάρις.

Προσεχῶς θὰ ἔργασθῇ ἡ ἐκατονταετηρίς τοῦ μεγάλου ἵταλου ποιητοῦ Ἀλφρέδου.

Τὸ καλλίτερον κριτικὸν βιβλίον περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως τῆς Βενετίας θὰ λάβῃ βραβεῖον ἐκ φ. 1500.

Ο κ. Georgios Lambe' etis. συνδιευθυντής τῆς Κριτικῆς στέλλει μίαν ἀνταπόκρισιν πρὸς τὸ γαλλικὸν περιοδικὸν Mercure de France ὑπὸ τὸν τίτλον νεοελληνικὰ γράμματα. Ο κ. Georgios Lambeletis ἀρχίζει μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς Κριτικῆς τοῦ καὶ πλέκει τὸ ἔγκριμόν της. Καὶ προσθέτει ὅτι ἡ πάλη αὐτῆς τῶν ἰδεῶν ποὺ γίνεται μέσα εἰς τὰς στήλας τῆς - δ. Θεός νά σᾶς φυλάγῃ - θὰ ἀποβῇ τούλαχιστον γόνιμος ἀν δὲν ἀναστατώσῃ τὸν καλλιτεχνικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν μας κόσμον.

Κάποιος φίλος μας καὶ φίλος τῶν ἐξ ἀπορρήτων, σχολιάζων τὰ τῆς ἀναστατώσεως αὐτῆς, ἔλεγε προχθές: Δέν είνε δὰ καὶ τόσο δύσκολη, ἀφ' οὗ ἐκείνοι ποὺ τὰ γράφουν, οἱ ἴδιοι καὶ τὰ διαβάζουν.

Ἐωρτάσθη ἐν Ρωσίᾳ τὰς 5. Ιουλίου ἡ πεντηκονταετηρίς τοῦ ρώσου συγγραφέως Βλαδιμήρου Κορολέγκο.

NEA BIBLIA

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡ' HMIN. Λόγος πανηγυρικὸς ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ πατριαρχικῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ κατὰ τὴν ἔορτήν τῶν τριῶν Τεραρχῶν ὑπὸ Δ. Η. Οἰκονομίδου καθηγητοῦ ἐν αὐτῇ. Ἀθῆναι 1903 τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΟΙ MAYROMIXALLAI συλλογὴ τῶν περὶ αὐτῶν γραφέντων μετὰ προλόγου Κωνσταντίνου Γ. Ζησίου. Αθῆναι 1903 τυπόγραφείον «Ἀνέστη Κωνσταντινίδου σχ. 16ον σελ. 254 δρ. 4.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Κ. ΣΛΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1901—1902, ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Αθῆναι 1903 τυπόγραφείον τοῦ «Κράτους».

ΤΡΙΣΕΥΓΕΝΗ ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ δρᾶμα. Ἀθῆναι 1903 τυπόγραφείον «Ἐστία» Μάϊσνερ καὶ Καργαδούρη σχ. 16ον σελ. 156 δρ. 3.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου Σειρὰ Δευτέρα. Σχ. 32ον, σελ. 200. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Κωνσταντινίδου. Τιμᾶται φρ. 3.

Ἡ δευτέρα σειρὰ τῶν «Διηγημάτων». Ξενοπούλου περιέχει τὰ ἔξης: "Ἐρως" Ἐσταυρωμένος - Στέλλα Βιολάντη. — Ο τρελλὸς μὲ τοὺς κόκκινους κρίνους. — Ή φούρκα. — Εὐας παιδαγωγός. — Τὸ μυστικὸν τῆς Βαλέριανας. — Κάιν καὶ Ἀβελ. — Ή Εὐχαριστία. — Ή λιτανεία τοῦ Φωσκόλου. — Οἱ γέροι.

Μὲ τὸ τεῦχος τούτο διανέμεται καὶ Δελτίον πα-

ραγγελίας. Συνιστῶμεν ιδιαιτέρως εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῶν «Πιναδηναίων» τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἔκλεκτον τούτου βιβλίου.

ΤΟ NAYTIKON TOY BYZANTIOU KATA TON LEKATON AIΩNA ὑπὸ Μιχαὴλ Γούδα— ἔκδοσις «Κριτικῆς» — Ἀθῆναι 1903 τυπογραφείον Παρασκευᾶ Λεωνίδη.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΛΟΙΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑ σημαιολογημένα μέχρις Ιουλίου 1903 ὑπουργείον Ναυτικῶν, τμῆμα Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας. Ἐν Ἀθήναις Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣ Τόμος Ἐκτος Τεῦχος Ἐπειστὸν δεύτερον Αὔγουστος 1903. Ἐν Ἀθήναις ἔκδοσις Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΛΟΚΙΜΙΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, κατὰ τὰς πηγὰς καὶ τὰ δοκιμάτερα τῶν βοηθημάτων ἐκπονηθὲν ὑπὸ Χαρολάμπου Ι. Βουλοδήρου. Ἐκδίδοντος Ἐμμανουὴλ Γ. Βουτσινᾶ σελ. 660. Ἐν Ἀθήναις Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ὑπὸ Αδόλφου Γάσπαρη μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου. Τόμος Β' τεῦχος Α'. — Βιβλ. Μαρασλῆ 210. Ἐν Ἀθήναις Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ὑπὸ Αδόλφου Γάσπαρη μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου. Τόμος Β τεῦχος Β'. — Βιβλ. Μαρασλῆ 211. Ἐν Ἀθήναις Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΣΑΙΕΠΗΡ KYMBELEINOS τραγῳδία ἐις πρᾶξεις πέντε μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Μ. Ν. Λαμπράλη. — Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ 209. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ τεῦχος 16ον περιέχον ἀριθμα ἀπὸ τοῦ «Κουάγγ-Σί» μέχρι τοῦ «Κῶν» μεταξὺ τῶν ὄποιων «Κουμανούδης, Κρήτη, Κρύγεο, κυμάνσεις ἡλεκτρικαὶ κλπ.» Πρὸς τούτοις διπλῶν πίνακας τῆς Ἀμφίσης. Ἐκαστον τεῦχος ἐν Ἀθήναις τιμᾶται λεπτὰ 80, εἰς τὰς ἑπαρχίας λ. 90 εἰς τὸ ἔξτεροικὸν δρ. 1.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ Ζάκυνθος 1903 τύποις Ν. Κοντογεώργα.

DU TRAITEMENT DE LA COQUELUCHE PAR LE SÉRUM ANTID.PH.TERIQUE par le Dr Spyro Louros. — Athènes, imprimerie «Hestia» C. Meissner & N. Kargadouris 1903.

LISTE DES BÂTIMENTS DE LA MARINE HELLENIQUE (Guerre et Commerce) Arrêtée le Juillet 1903. Athénées Imprimerie P. D. Sakellaris 1903.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ. Ἐν Ἀθήναις Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΠΕΡΙ ΦΘΙΣΙΑΤΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΦΥΛΑΞΕΩΣ ἀπὸ τῆς φυματιώσεως. Ανακοίνωσις γενομένη ἐν τῷ πρώτῳ Πανελλήνιῳ Ιατρικῷ Συνεδρίῳ (6—11 Μαΐου 1901) ὑπὸ Α. Βαρβάκη. Ἐν Ἀθήναις Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΤΑ ΠΡΑΞΙΤΕΛΕΙΑ ΑΝΑΓΛΥΦΑ τῆς Μακεδονίας ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. — Ανατύπωσις ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Εθν. Πανεπιστημίου. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.